

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK BİLİM DALI

**RESTORASYON SONRASI YENİDEN
İŞLEVLENDİRİLEN KONAKLAMA YAPILARINDA
YAPAY AYDINLATMA VE “AKARETLER W
İSTANBUL OTEL” ÖRNEĞİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:

Yeşim KOSİF

İstanbul, 2015

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK BİLİM DALI

**RESTORASYON SONRASI YENİDEN
İŞLEVLENDİRİLEN KONAKLAMA YAPILARINDA
YAPAY AYDINLATMA VE “AKARETLER W
İSTANBUL OTEL” ÖRNEĞİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan

Yeşim KOSİF

Öğrenci No:

120808010

Danışman

Prof. Dr. Ayşe TÜTENGİL

İstanbul, 2015

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Restorasyon Sonrası Yeniden İşlevlendirilen Konaklama Yapılarında Yapay Aydınlatma ve “Akaretler W İstanbul Otel” Örneği” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 12/01/2015

Yeşim KOSİF

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI SONUÇ TUTANAĞI

Beykent Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Aşağıda tez adı belirtilen yüksek lisans öğrencisi 120808010 no'lu Yeşim Kosif 'in 10/02/2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavı¹ sonucunda 45 dakika süreyle sunduğu ve savunduğu tezi hakkında² oybirliğiyle, **BAŞARILI** kararı verilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımızla arz ederiz.

Anabilim Dalı : İç Mimarlık
Programı : İç Mimarlık
Tez Başlığı³ : Restorasyon Sonrası Yeniden İşlevlendirilen Konaklama Yapılarında Yapay Aydınlatma ve “Akaretler İstanbul W Otel” Örneği

Tez Sınav Jürisi

Öğretim Üyesi

İmza

Danışman : Prof. Dr. Ayşe Uğur Tütengil
Üye : Doç. Dr. Emine Dilay Güney
Üye : Yrd. Doç. Dr. Zülal Nurdan Korur

¹ Jüri üyeleri söz konusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez savunma sınavına alır. Belirlenen günde yapılamayan jüri toplantısı, katılanların hazırladığı bir tutanakla enstitü yönetimine bildirilir. Bu durumda jüri en geç onbeş gün içinde toplanarak adayı tez savunma sınavına alır. Tez savunma sınav süresi en az 45 dakikadır. Yüksek lisans tez savunma sınavı, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru-yanıt bölümlerinden oluşur ve dinleyiciye açıktır. (Beykent Lisansüstü eğitim ve Öğretim Yönetmeliği-Madde30-3)

² Tez sınavının tamamlanmasından sonra jüri, tez hakkında “kabul”, “düzeltme” veya “red” kararı verir. Jüri başkanı, jüri üyelerince imzalanmış sınav tutanağını, tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili enstitü yönetimine teslim eder. Tezi başarısız bulunan öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gerekli düzeltmeleri yaparak ve yönetmelikte belirtilen usullere uygun olarak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sınavında da tezi kabul edilmeyen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir. (Beykent Lisansüstü eğitim ve Öğretim Yönetmeliği-Madde30-4)

³ Heride doğabilecek aksaklıkların engellenmesi için tezin başlığının yazılması gerekmektedir.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez çalışması süresince beni destekleyen, engin deneyim ve bilgilerini bizlere aktaran ve yaklaşık iki yıldır hoşgörüsü ve anlayışı ile beni her zaman cesaretlendiren, motive eden ve yanımda olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Ayşe TÛTENGİL'e, desteğiyle beni yalnız bırakmayan Teoman YILDIZ'a, Bengü HAKYEMEZ'e ve Umut GÛRLER'e teşekkürü bir borç bilirim.

Yalnızca çalışma sürecimde değil, 15 yıldır bana verdiği güven, sevgi ve dostluğuyla her zaman yanımda olan arkadaşım Elif BAGANA'ya çok teşekkür ederim

Son olarak, 28 yıldır desteklerini esirgemeyen annem Selma LAÇİN, babam Feyyaz LAÇİN, abim-yengem Ertan-Zelha LAÇİN ve eşim Efkan KOSİF'e teşekkürlerimi sunarım.

Ocak, 2015

Yeşim KOSİF

İç Mimar

RESTORASYON SONRASI YENİDEN İŞLEVLENDİRİLEN KONAKLAMA YAPILARINDA YAPAY AYDINLATMA VE “AKARETLER W İSTANBUL OTEL” ÖRNEĞİ

Tezi Hazırlayan: Yeşim KOSİF

Özet

Yapay aydınlatma, uzun yıllardır insanoğlunun ihtiyaçlarının başında gelen “görme” kavramının gerçekleşmesi için sağlanan bir sistem olarak düşünülebilir. Bu sistem günümüzde teknolojinin de gelişmesiyle birlikte “aydınlatma tasarımı” kavramının var olmasına olanak sağlamıştır. Mimar ve elektrik mühendislerinin ilgi alanına giren bir meslek haline gelmiştir. Bu mesleği icra edebilmek için “ışık” kavramının teknik yöntemlerinin iyi bilinmesi gerektiği gibi, sanatsal bakış açısına da ihtiyaç vardır. Dolayısıyla aydınlatma tasarımı, sadece nesneleri görünür kılmayı değil, nesnelere veya yapılara anlam yüklemeyi de hedeflemektedir.

Günümüzde, mekanlarda yapay aydınlatmanın önemli bir yeri olduğu gerçektir. Bu gerçeklik tarihi yapılarda ayrı bir önem taşımaktadır. Yapıların yeniden işlev kazandırılması ise günümüzde gereklilik olarak görebilmekteyiz. Tarihi mekanlar açısından zengin olan ülkemizde, bu yapıların karakteristik özelliklerini vurgulamak önemlidir. Mekanın bu özelliklerini görsel algılama yoluyla anlarız. Işık görsel algılamamızı yani mekanı anlamamızı sağlayan en önemli faktörlerden biridir.

Bu tez çalışmasında, öncelikle yapay aydınlatma çeşitleri ve bu çeşitlere göre teknik yöntemler anlatılmıştır. Mimarlıkta ve turizm de önemli yere sahip konaklama yapılarının, her biriminin, aydınlatma sistemine dair teknik bilgilere yer verilmiştir. Sonrasında, restorasyon ve yeniden işlevlendirme kavramları açıklanmış, “Akaretler Sıraevler” tarihi ve mimari açıdan incelenmiştir. Bu bağlamda, Akaretler yapı grubunun içinde barındırdığı “W İstanbul Otel” in yapay aydınlatmasında ne gibi sorunlarla ve farklılıklarla karşılaştığı, hangi yöntemlere başvurulduğu “aydınlatma tasarımı” kavramıyla birlikte incelenip yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Aydınlatma, Aydınlatma Tasarımı, Akaretler, Konaklama Yapıları, Yeniden İşlevlendirme

ARTIFICIAL LIGHTING OF THE ACCOMODATIONAL BUILDING WHICH RE-FUNCTIONED AFTER THE RESTORATION “AKARETLER W ISTANBUL HOTEL” MODEL

Presented by: Yeşim KOSİF

Abstact

Artificial lighting can be thought as a system provided to actualize the primary need of the mankind, "to see". Nowadays, this system has enabled formation of the concept "lighting design" with the development of the technology. This became the job of interest to architects and electrical engineers. To be able to perform this profession technical methods of the "light" should be well known as well as there should be artistic aspects. Therefore the aim of the lighting design is not only to make objects appear, also it aims to attribute meaning to the objects and the structures.

It is true that artificial lighting has an important role in the environment. This truth has a particular importance in historical structures. We see the necessity nowadays to gain re-function to structures. Our country is rich in historical sites so it is important to highlight the characteristics of these structures. We understand this venue features through visual perception.

Light is one of the most important factors to realize the visual perception. In this thesis, firstly the artificial lighting types together with technical methods by types were introduced. The accomodation structures, which have important role to architecture and tourism, and its units' lighting systems' technical information were introduced. Secondly, the restoration and adaptive reuse concepts explained and "Akaretler Sıraevler" were examined in terms of history and architecture. In this context, "W Istanbul Hotel", that is in Akaretler structural group, has been examined in terms of artificial lighting problems and differentiations as well as the methodsreferred to "lighting design", has been interpreted together.

Key words: Artificial Lighting, Lighting Design, Akaretler, Accommodation Building, Re-functioned

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
Özet.....	i
Abstact.....	ii
TABLÖLAR LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
HARİTA LİSTESİ	viii
FOTOĞRAF LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Amaç	2
1.2. Kapsam	2
1.3. Yöntem	3
2. YAPAY AYDINLATMA.....	4
2.1. Yapay Aydınlatmanın Tanımı	4
2.2. Yapay Aydınlatmanın Tarihi	5
2.3. Işğın Konulduğı Yere Göre Türleri	7
2.3.1. İç Aydınlatma	8
2.3.2. Dış Aydınlatma	10
2.4. Işğın Yönlendirilmesine Göre Çeşitleri.....	14
2.4.1. Dolaysız Aydınlatma (Direkt).....	14
2.4.2. Yarı dolaysız (Yarı Direkt) Aydınlatma	15
2.4.3. Dağıtılmış Aydınlatma	16
2.4.4. Yarı dolaylı (Yarı Endirekt) Aydınlatma	16
2.4.5. Dolaylı (endirekt) Aydınlatma	17
2.4.6. Doğrusal (Lineer) Işğık Kaynakları Serbest Aydınlatma.....	17

3. KONAKLAMA TESİSLERİNDE YAPAY AYDINLATMA İLKELERİ. 19

3.1. Konaklama Yapılarında Yapay Aydınlatmanın Önemi ve Ayrıcalıkları	19
3.2. Aydınlatılan Bölgeye Göre Aygıt ve Lamba Seçimi.....	23
3.2.1. Kapalı Mekan Aydınlatması	24
3.2.1.1. Giriş Bölümü Aydınlatması	24
3.2.1.1.1. Giriş Saçağı Aydınlatması	24
3.2.1.1.2. Kapı ve Giriş Holü Aydınlatması	24
3.2.1.1.3. Kayıt ve Kabul Bankosu (Resepsiyon) Aydınlatması	24
3.2.1.1.4. Oturma Bölümü (Lobi) Aydınlatması.....	24
3.2.2. Yatak Odaları Aydınlatması.....	29
3.2.3. Yeme- İçme Mekanlarının Aydınlatması.....	33
3.2.4. Toplantı Mekanlarının Aydınlatması	38
3.2.5. Yatay ve Düşey Dolaşım (Sirkülasyon) Alanlarının Aydınlatılması ...	40
3.2.6. Dış Cephe ve Açık Alan Aydınlatması	42
3.2.6.1. Dış Cephe Aydınlatması	42
3.2.6.2. Açık Alan Aydınlatması	43

4. RESTORASYON SONRASI YENİDEN İŞLEVLENDİRİLEN KONAKLAMA YAPILARINDA YAPAY AYDINLATMA 45

4.1. Koruma, Kültür Varlığı, Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Kavramları	45
4.2. Restore Edilerek Yeniden İşlevlendirilen Mekanlarda Yapay Aydınlatma	48

5. “AKARETLER W İSTANBUL OTEL” ÖRNEĞİNİN KENTSEL KONUM, TARİHİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ; RESTORASYON SÜRECİ52

5.1. Kentsel Konum.....	52
5.2. Tarihi Ve Mimari Özellikleri.....	52

6. AKARETLER “W İSTANBUL OTEL” ÖRNEĞİNİN YAPAY AYDINLATMA AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ	57
6.1. Dış Cephe ve Genel Aydınlatması	57
6.2. Akaretler W İstanbul Otel İç Mekan Aydınlatması.....	60
6.2.1. Giriş ve Lobi Aydınlatması	60
6.2.2. Yatak Odaları Aydınlatması.....	60
6.2.3. Yeme-İçme Mekanlarının Aydınlatması	70
6.2.4. Toplantı Mekanlarının Aydınlatması	75
6.2.5. Yatay ve Düşey Dolaşım (Sirkülasyon) Alanlarının Aydınlatması	78
7. SONUÇ.....	82
KAYNAKLAR	84
ÖZGEÇMİŞ.....	87

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo.1. Işığın Yönlendirilmesine Göre Çeşitleri	18
Tablo.2. Otellerde İç Mekanlarda Önerilen Renkler ve Etkileri	21
Tablo.3. Oteller İçin Gerekli Aydınlık Düzeyleri	23
Tablo.4. Üç Farklı Tarzda Tasarlanmış Yatak Odası Aydınlatma Örneği	32
Tablo.5. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları.....	75
Tablo.6. Akaretler W İstanbul Otel Mekanların İç Aydınlatma Gösterimi.....	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil.1. Geçmişten Günümüze Aydınlatma Araçları	7
Şekil.2. Işığın Yönlendirilmesine Göre Çeşitleri	14
Şekil.3. Otel Oda Aydınlatmalarının Şematik Gösterimi	33
Şekil.4. Net Holding Tarafından Yapılan Akaretler Sıraevleri Gelişim Projesi Vaziyet Planı	54
Şekil.5. Akaretler B-C-D Blok Çatı Bandı ve Balkon Aydınlatma Sistem Detayları	58
Şekil.6. Akaretler W İstanbul Otel Standart Oda Aydınlatma Yerleşimi ve Bilgileri	66
Şekil.7. Akaretler W İstanbul Otel Süit Oda İç Mekan Aydınlatma Sistem Planı ...	68
Şekil.8. Akaretler W İstanbul Otel Restoran Bar Bölümü Kesit ve Aydınlatma Gösterimi.....	71
Şekil.9. Akaretler W İstanbul Otel Restoran Bar Bölümü Kesit ve Aydınlatma Gösterimi.....	72
Şekil.10. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları Planlaması	75
Şekil.11. Akaretler W İstanbul Otel Restoran Seminer Odaları Kürsü bölümü Aydınlatma Kesit Gösterimi	76
Şekil.12. Akaretler W İstanbul Otel Oda Koridor Çizimi	79

HARİTA LİSTESİ

Sayfa No.

Harita.1. Tarihi Akaret Sıraevler'in Üstten Görünüm Fotoğrafi	52
--	----

FOTOĞRAF LİSTESİ

Sayfa No.

Fotoğraf.1- 2. İç Aydınlatma Sanat Sergisi Doğru (üstteki) ve Yanlış (alttaki) Aydınlatma Örneği.....	9
Fotoğraf.3.- 4. İç Mekan Aydınlatmada Bilgisayar Ekranlarının Aydınlatılması Örneği (Bir bankanın trezor bölümü)	9
Fotoğraf.5. Dış Mekan Aydınlatma Örneği, Hindistan.....	11
Fotoğraf.6.- 7. Gece Aydınlatma İle Hareket Kazandırılan Cepheler, Polonya.	11
Fotoğraf.8.- 9. Duvar yıkama (wall washer) Tekniği İle Dış Aydınlatma Örneği...	13
Fotoğraf.10.- 11. Giriş Bölümü Aydınlatması The Mira Hotel, Hong Kong	25
Fotoğraf.12. Giriş Saçağı Aydınlatması, Pera Palace Hotel Girişi	25
Fotoğraf.13.- 14. Giriş Bölümü Aydınlatması, The Paramount Hotel, New York ...	26
Fotoğraf.15. Kayıt ve Kabul Bankosu Aydınlatma Örneği, Sofitel Macau At Ponte 16, Çin.....	27
Fotoğraf.16. Kayıt ve Kabul Bankosu Aydınlatma Örneği, Una Hotel, Florence, Italy	27
Fotoğraf.17. Lobi Aydınlatması, Kruisheren Hotel, Maastricht, Hollanda	28
Fotoğraf.18. Lobi Aydınlatması, Shangri-La Bosphorus,İstanbul , Türkiye	29
Fotoğraf.19. Yatak Odası Aydınlatması	31
Fotoğraf.20. Otel Restoran Aydınlatması Örneği, Feana Hotel, Buenos Aires, Arjantin	34
Fotoğraf.21. Otel Restoran Aydınlatması Örneği, Hotel De Rome, Berlin, Almanya	34
Fotoğraf.22. Otel Restoran Aydınlatması Örneği, Kruisheren Hotel, Maastricht, Holanda	35
Fotoğraf.23. Otel Lobi Sahne Aydınlatma Örneği, Jumeirah The Meydan Hotel,...	35
Fotoğraf.24. Balo Salonu Aydınlatma Örneği, Holiday Inn İstanbul Airport North Otel,.....	36
Fotoğraf.25.- 26. Gün Işığı Renkli Aydınlatma Örneği, Balo Salonu Rocco Forte Hotel De Rome, Berlin Almanya	36
Fotoğraf.27. Adam & Eve Hotel Barı Aydınlatması, Antalya.....	37
Fotoğraf.28. Konferans Salonu Aydınlatması, Regal Airport Hotel, Hong Kong	39

Fotoğraf.29. Toplantı Masası Aydınlatması, Uberfluss Hotel, Bremen, Almanya...	39
Fotoğraf.30. Toplantı Salonu Aydınlatması, Belarus President Hotel, Minsk, Beyaz Rusya.....	40
Fotoğraf.31. Yatay Dolaşım (Sirkülasyon) Alanı Aydınlatma Taksim Otelcilik, Abant Köşt Otel, Bolu.....	41
Fotoğraf.32. Orange House	41
Fotoğraf.33. Belarus President Hotel, Dış Cephe Aydınlatması, Beyaz Rusya.....	43
Fotoğraf.34.- 35. Swiss Hotel Resort Bodrum Beach, Muğla, Aydınlatma Tasarım.	44
Fotoğraf.36. Kuramathi Island Resort, Maldivler	44
Fotoğraf.37.- 38. Çengelhan Rahmi Koç Müzesi, Restorasyon Öncesi ve Sonrası Görünümü	49
Fotoğraf.39. Fox Tv Stüdyo, İç Mimari: Brian L.Hassing	50
Fotoğraf.40.-41. Kayık Hanı (Fox Tv Binası), İstanbul,.....	50
Fotoğraf.42. Akaretler Semtinin Günümüzdeki Gece Görünümü	54
Fotoğraf.43.- 44. Akaretler Sıraevlerinin Yapıldığı Dönemdeki Hali ve 1980'li Yıllardaki Hali	55
Fotoğraf.45.- 46. W Otel Restaurant İç Mekan Örneği Yeniden İşlevlendirme	56
Fotoğraf.47.- 48. Akaretler B Blok Aydınlatma Çalışması (Eski Görsel Üzerinden)	59
Fotoğraf.49. Akaretler Aydınlatma Çalışması (Eski Görsel Üzerinden)	59
Fotoğraf.50. Akaretler C Blok W Otel Giriş Aydınlatması	60
Fotoğraf.51. Akaretler B Blok Aydınlatması.....	60
Fotoğraf.52.- 53. W Otel Girişi Banko Aydınlatması	61
Fotoğraf.54. W Otel Girişi Tavan Aydınlatması.....	62
Fotoğraf.55.- 56. W Otel Girişi Lobi Bölümü	62
Fotoğraf.57.- 58. Akaretler W İstanbul Otel Lobi Görünümünden Bir Kesit.....	63
Fotoğraf.59. Akaretler W İstanbul Otel Lobi.....	64
Fotoğraf.60.- 61. W Otel Standart Oda İç Mekan Fotoğrafı.....	65
Fotoğraf.62. Akaretler W İstanbul Otel Standart Oda Dış Mekan Fotoğrafı.....	66
Fotoğraf.63.- 64. Akaretler W İstanbul Otel Standart Oda Dış Mekan Fotoğrafı ...	67
Fotoğraf.65. Akaretler W İstanbul Otel Süit Oda İç Mekan Fotoğrafı	67
Fotoğraf.66. Akaretler W İstanbul Otel “Wow Süit” Oda İç Mekan Fotoğrafı	68
Fotoğraf.67. Akaretler W İstanbul Otel “Extreme Wow Süit” İç Mekan Fotoğrafı	69

Fotoğraf.68. Akaretler W İstanbul Otel Extreme Wow Süit İç Mekan Fotoğrafı ...	70
Fotoğraf.69.- 70. Akaretler W İstanbul Otel Spice Market İç Mekan Fotoğrafı	71
Fotoğraf.71.- 72. Akaretler W İstanbul Otel Restoran Bölümü.....	73
Fotoğraf.73.- 74. Akaretler W İstanbul Otel Çatı Restoran Bölümü	74
Fotoğraf.75.- 76. Akaretler W İstanbul Otel Çatı Restoran Görüntüsü	74
Fotoğraf.76. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları 1-2	76
Fotoğraf.77. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları.....	77
Fotoğraf.78.- 79. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları	78
Fotoğraf.80. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları Fuaye Bölümü	79
Fotoğraf.81. Akaretler W İstanbul Oda Koridoru	80
Fotoğraf.82.- 83. Akaretler W İstanbul Koridor Bölümü	80
Fotoğraf.84. Akaretler W İstanbul Otel Çekirdek Merdiven Bölümü	80

KISALTMALAR

İBB	:İstanbul Büyükşehir Belediyesi
YY	:Yüzyıl
LED	:Ligh Emiting Diode (Işık Yayan Diyot)
CRI	:Color Rendering Index, Renk Sunum İçeriği (Renksel Geri Verim)
RGB	:Red, Green, Blue (Kırmızı, Yeşil, Mavi)
C	:Kelvin (Işık Sıcaklığı)
IP	:International Protection Code (Uluslararası Koruma Kodu)
Lx	:Lux
CIE	:Commission Internationale de l'éclairage
KTVKK	:Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

1. GİRİŞ

Günümüzde, sosyal, ekonomik, politik ve kültürel değişimlerin ortaya çıkması, devletleri, işletmeleri ve bireyleri etkileyerek yeni bir düzenin kurulmasına olanak sağlamıştır. Küreselleşme kavramını ortaya çıkaran bu sistem, rekabeti arttırmaktadır. Küreselleşmenin en önemli özelliklerinden olan tüketim alışkanlıklarının değişmesi bireylerin yenilik arayışına girmelerine sebep olmaktadır. Yenilik, her konuda olduğu gibi en çok insanların yaşam şeklini etkilemiştir. Yeni yerlerin keşfi, farklı mekanların oluşumu bu arayışlardan bazılarıdır.

İhtiyaçlara yönelik her geçen gün çoğalan ve döneme ayak uydurmaya çalışan konaklama yapılarının çeşitliliği, insanların farklı yerlerde kalma isteğini arttırmaktadır. Sayısı gün geçtikçe artan konaklama yapılarının çoğunluğu, müşterilere nitelikli hizmet sağlamaktadır. Bu sebeple yalnızca iyi hizmet, konaklama yapılarının başarıya ulaşmalarına yeterli değildir. Çağımızdaki, teknolojik değişiklikleri ve gelişmeleri yakından takip eden, kullanıcıların yeme-içme eylemlerini dikkate alan, mimari tasarımıyla hem konfor hem de estetik açıdan farklı olabilen oteller daha başarılı olabilmektedir. Dolayısıyla, kullanıcılar tarafından tercih edilmek için en önemli adımlardan biri, yenilikleri yakından takip etmektir.

Günümüzde, farklılaşmanın ön planda olduğu bu bakış açısıyla, mimari açıdan kullanıcılara çok çeşitli konaklama yapı seçenekleri sunulmaktadır. Çağdaş mimariyle birlikte baştan inşa edilen bir konaklama yapısına ilginin olmasının yanı sıra restore edilip konaklama yapılarına dönüştürülen yapılara, günümüzde ilginin arttığı görülmektedir.

Hem çağdaş hem de restore edilen konaklama yapılarının tasarımlarında, aydınlatma farklılaşmayı sağlayan önemli bir mekan düzenleme unsurudur. Otellerdeki aydınlatma sistemi kullanıcılara görsel sunum yaparken, güvenliği sağlayan yönlendirme ve mekânlardaki önemli detayları vurgulamak amacıyla tasarlanmalıdır.

Doğru bir aydınlatma uygulaması için, yapının cephe modeli, seçilen malzemesi ve renginin bilinmesi önemlidir. Seçilen aygıt ve ışık rengi, yapının

mimari karakteri ile paralellik sağlamalıdır. Görsel konfor, düzgün aydınlatma sistemiyle çoğu zaman sağlanabilmektedir.

Çağdaş bir yapıyla, restore edilen bir yapının mimarisinde olduğu gibi aydınlatma sisteminde de farklılıklar görülmektedir. Yapıldığı dönemin özelliklerini yansıtan tarihi yapıya, bugünün teknolojisiyle aydınlatma sistemini baştan kurgulama durumu, mimarisinde olduğu gibi aydınlatma sisteminde de farklı olmasının en önemli sebeplerindendir.

Bu bilgiler doğrultusunda restore edilip yeniden işlevlendirilen “Akaretler W İstanbul Otel” in yapay aydınlatmasına dair özel durumların karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu çalışma kapsamında ele alınan “Akaretler W İstanbul Otel” örneği aydınlatma sistemi açısından incelenip değerlendirilmeye çalışılmıştır.

1.1. Amaç

Çalışmanın amacı, iç mekanlarda yapay aydınlatmanın önemi ve konaklama yapılarının, yapay aydınlatma konusunun ele alınmasıdır. Çeşitli kullanım alanlarına göre farklı beklentilere yanıt veren yapay aydınlatma yöntemleri, konaklama yapılarının işlevine göre farklılıklar göstermektedir. Yapay aydınlatma teknik ve yöntemleri gerektiren bir başka husus ise restorasyon sonrası yeniden işlevlendiren tarihi yapılardır.

Dünyanın farklı kentlerinde pek çok örneğine rastlanması mümkün olan restorasyon sonrası konaklama amaçlı kullanılan yapılara ait yapay aydınlatma yöntem ve tekniklerine ışık tutmak amacı ile veriler saptanmaktadır. Belirlenmiş bu bilgiler ışığında örnek olan “W İstanbul Otel” seçilerek bir değerlendirme ile çalışma sonlandırılmıştır.

1.2. Kapsam

Çalışmada öncelikle yapay aydınlatma ve türlerinin tanımlanması ele alınmış, ikinci ve üçüncü kısımda çalışmada odak noktasını oluşturan konaklama yapılarında yapay aydınlatma ilkelerine değinilmiştir. Dördüncü bölümde restorasyon ve yeniden işlevlendirme sonrası konaklama amaçlı kullanılan yapılara dair özel durumlar ortaya konulup, beşinci bölümde, irdelenecek olan Akaretler ve burada konumlandırılmış “W İstanbul Otel” in kentsel konum ve mimari açıdan değerlendirilmesi yapılmıştır.

Son bölümde, konaklama yapıları arasında ayrıcalıklı bir niteliğe sahip olan restorasyon sonrası konaklama yapılarına özgü özel durumlar ele alınarak ayrıcalıklı noktaları vurgulanıp saptanmaya çalışılmıştır. Bu saptamalar ışığında konuya örnek teşkil eden “W İstanbul Otel” Akaret üzerinde bir örnekleme ve değerlendirme çalışması gerçekleştirilmiştir.

1.3. Yöntem

Bu araştırmada, yapay aydınlatmanın tekniğini, çeşitlerini ve geçmişten günümüze gelişim evrelerini ortaya koymak için, tarihsel süreç incelenmiştir. Bu gelişmeler, otel aydınlatmasında da kullanıldığı için, bu durum irdelenerek betimleme yönteminden yararlanılmıştır. Bu bağlamda, yapay aydınlatma kavramının, restore edilen konaklama yapılarındaki etkinliği gözlemlenip aktarılmıştır. Araştırmanın örnekleme kısmını oluşturan Akaretler W İstanbul Otel'in mimari tasarım özellikleri ile uygulanan yapay aydınlatma sistemi karşılaştırılarak örnek olay inceleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, İstanbul ili Beşiktaş ilçesinde bulunan Akaretler W İstanbul Otel'de gerçekleştirilmiştir.

2. YAPAY AYDINLATMA

Bu bölümde yapay aydınlatmanın tanımı, önemi ve tarihsel gelişimi incelenecektir. Işığın konumlandırıldığı yerlere göre türleri olan iç aydınlatma ve dış aydınlatma incelenecek, ışığın yönlendirilmesine göre çeşitleri sıralanacaktır. Bu bağlamda dolaysız (direkt), yarı dolaysız (yarı direkt), dağıtılmış aydınlatma ile yarı dolaylı (yarı endirekt), dolaylı (endirekt) ve doğrusal (lineer) ışık aydınlatma türlerine değinilecektir.

2.1. Yapay Aydınlatmanın Tanımı

Yapay aydınlatma kavramı, yapay bir ışık kaynağı kullanımı ile ışık sağlamayı içerir. Gün ışığı yere ve zamana göre farklılık gösteren durumlarda yeterli olmadığından mekanlarda yapay aydınlatma büyük önem taşımaktadır. Uluslararası Aydınlatma Komisyonu'na (CIE= Commission Internationale de l'eclairage) göre aydınlatma, çevrenin ve nesnelerin gereği gibi görülmesini sağlamak amacıyla ışık uygulamak olarak tanımlanmıştır (Ünver, 2000).

Mekan, biçimine ve içerisine alınan ışığın, nitel ve nicel özelliklerine bağlı olarak anımlanmakta, aynı zamanda, aydınlatma sayesinde büyük ölçüde kimliğini ve anlamını kazanmaktadır. Mekan aydınlatmasında yapılan farklı yaklaşımlar, hacim, büyüklük, genişlik ve mekansal açıklık algılamalarında büyük değişikliklere neden olabilmektedirler. Aydınlatma ile mekanın fiziksel özellikleri kullanıcıların belleklerinde hatırlatıcı unsur olabilmektedir. Aynı mekanda bulunan bir insanın mekanı algıladığı süreyle eşzamanlı olarak psikolojik yaklaşımı farklı aydınlatma seçeneklerinde çeşitlilik göstermektedir. Bu nedenle aydınlatma yapılırken mekanın karakteristik özellikleri ön plana çıkarılır ve bu özelliklerini vurgulayarak mekan daha tanımlı hale gelebilir.

Doğal aydınlatma, ana kaynağı güneş olan gün ışığının, görsel konfor gereksinmelerini karşılamak üzere tasarlanan aydınlatma sistemi olarak tanımlanabilmektedir. Yapay aydınlatma ise, yapay ışık kaynaklarından üretilen ışığın, görsel konfor gereksinmelerini karşılamak üzere tasarlanmış aydınlatma sistemlerine verilen genel tanımdır (MEGEP, 2007, s. 3).

Çalışma ve gündelik hayatta, iş ve ev ortamında geçirilen süre her geçen gün artmakta, buna bağlı olarak da yapay ışığa olan ihtiyaç da artmaktadır. İç mekan tasarımında kullanılan yapay aydınlatma, mekanı belirleyici, vurgulayıcı ve üç boyutluluğun algılanmasında yardımcı olacak yönleri ile güçlü ve etkili bir anlatım aracıdır. Yapay aydınlatma sayesinde görsel konforu artırılarak mekan kullanıcılarına daha rahat ortamlar sağlanabilir. İnsan sağlığı açısından bakıldığında, genel aydınlatmada kullanılacak ışığın, gün ışığına yakın olması istenir (Turgay, 2011). Ancak aydınlatma uygulamalarının hepsi genel aydınlatma şeklinde olmaz. İş yerlerinde, dekoratif ev aydınlatmalarında, müze aydınlatmalarında, spor salonu aydınlatmaları, sinema salonları ve tiyatro salonları aydınlatmalarında özel aydınlatma teknikleri ve elemanları kullanılır.

Aydınlatma, çok çeşitli olan insan duygularına destekleyici olma özelliği taşımaktadır. Duygular, eylemler, algılamalar ve insan sağlığı aydınlatmadan etkilenir. Bu nedenle, aydınlatma tasarımlarında, çevreyi görsel yolla anlaşılır hale getirme, iyi bir görüntü elde etmenin yanı sıra görüntünün belli estetik ve mimari kurallara uygun olarak oluşturulması da hedeflenmelidir.

Doğru yapay aydınlatma, görsel konforu artırır, kullanıcı kendi içinde bulunduğu ortamda daha mutlu ve rahat hisseder. Tüm bunların yansısı, iyi görememe durumundan kaynaklanan kazalar önlenmiş olur.

2.2. Yapay Aydınlatmanın Tarihi

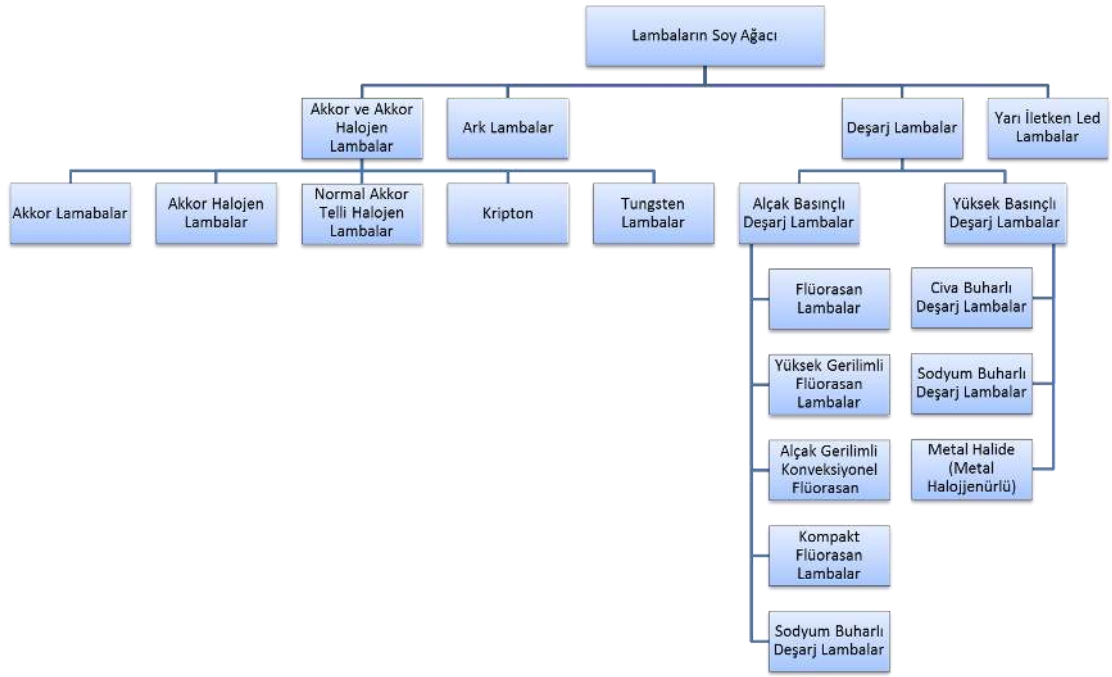
İnsanoğlu var olduğundan bu yana ihtiyaçlarını karşılamak için buluşlar yapmıştır. Doğada savunmasız mücadele veren insan, öncelikle barınma ihtiyacını karşılamak amacıyla mağaralara sığınmış ve bu mekanları istekleri doğrultusunda genişletmiş, süslemiş ve formlar vermiştir. Soğuktan ve vahşi hayvanlardan korunma çabasıyla da ateşi keşfetmiştir. Savunma ve ısınma için keşfedilen ateş, aynı zamanda bir aydınlatma aracı olmuştur. Işığın icat edilmediği ilk çağlarda insanlar ateşle hayatlarını daha sıcak ve aydınlık hale getirmiştir. Önceleri reçineli ağaç yapraklarını yakarak etrafı aydınlatmaya başlayan insanoğlu ardından sarmaşık dallarından ve yapraklardan oluşan meşaleyi icat etmiştir. Böylelikle ışık bulunduğumuz mekanları tanınabilir hale getirmiş ve insanların gereksinim duyduğu yerde kullanması sağlanmıştır. 18. yüzyıla kadar insanoğlu iki farklı ışık kaynağı ile aydınlanmaktaydı.

Birincisi güneş ışığı, ikincisi ise dönemin icatlarından elde edilen yapay ışıktır (Erdoğan, 2008).

Günümüz mimarlığında, gün ışığını daha fazla kullanmak için tasarımlar yapılmaktadır. Mekanlarda, bir odanın boyutu, alacağı ışık ve havaya göre belirlenirdi. Gün ışığının etkisine göre, dünyanın farklı iklimsel bölgelerinde farklı mimari planlar uygulanmıştır. Soğuk ve karanlık bölgelerde büyük pencereler kullanılarak gün ışığından daha fazla yararlanılmaya çalışılmıştır.

Yaşayan ve araştıran insan, uzun bir gelişim sürecinde çirayı, mumu, gazyağını, yağ kandillerini, hava gazlı aydınlatma elemanlarını ve elektrik enerjisiyle çalışan aydınlatma araçlarını keşfetmiştir (Payzanoğlu, 1998).

Elektrik enerjisi kullanılarak aydınlatma araçlarına geçiş ise bu serüvenin (gelişimlerin) son halkasını oluşturmaktadır. Elektriğin bulunmasından sonra ise aydınlatmada hızlı bir gelişme başlamıştır. Elektriğin miladı 1879'da T. A. Edison tarafından akkor telli lambanın icat edilmesiyle başlamıştır. İlk kez karbon telli akkor lambanın kullanımından bu yana geçen sürede lamba üretiminde büyük aşamalar gerçekleşmiş ve bugünkü düzeye erişilmiştir. 1878 yılından önce aydınlatmada yağ, mum, gaz gibi maddeler kullanılmış. Daha sonra ilk kez Paris'te elektrik ark lambası ile kimi yapı ve yollar aydınlatılmış, 1907 yılında ise tungsten telli akkor lambalar üretilmeye başlanmıştır. 1935'te yüksek basınçlı cıvalı lambaların üretilmesi; daha çok yol ve fabrika aydınlatmalarında kullanılması önemli bir aşama olmuştur. 1940 yılındaysa, flüoresan lambaların ortaya çıkmasıyla aydınlatmada bir dönüm noktası gerçekleşmiştir ve birçok yapıda akkor lambalar yerine flüoresan lambalar kullanılmaya başlanmıştır. 1960 yılında akkor halojen lambalar ilk kez piyasaya çıkmış, daha sonraki yıllarda yüksek basınçlı sodyum lambalar yol, fabrika, dış aydınlatma konularında kullanıma sunulmuştur (**Şekil.1**) (Şerefhanoglu, 1991).

Şekil.1. Geçmişten Günümüze Aydınlatma Araçları (Dr. Light, 2015)

1977 yılından sonra lamba üretiminde büyük gelişmeler ortaya çıkmış, teknolojik yönden önemli adımlar atılmıştır (Şerefhanoglu, 1991). Özellikle, flüoresan, akkor halojen ve metalik halojenürlü boşalmalı lambalardaki çeşitlenmeler ve türlü yönlerden sağlanan kaliteli ürünler bugün kullanımda yerini almıştır. Ayrıca kompakt lambalardaki gelişmeler, flüoresan lambalardaki yenilikler, daha az enerji ile daha çok ışık elde etme ve renksel geri verimi iyileştirme çabaları bu dönemde izlenmektedir. Lambalardaki bu gelişmeler ve yeniliklerle mimari kullanımda pek çok olanak sağlanmıştır. Bugün değişik amaçlara hizmet eden türlü güç, biçim, boyut, ışık verimi, ömrü, kullanım özellikleri olan lambalar üretilmektedir. Son teknolojik gelişmelerin ürünü olan lambaların, eskilere göre ömrü, ışık verimi gibi yönlerden üstünlükleri vardır. Aydınlatmada yapıların işlevlerine ve konuların özelliklerine göre lamba seçimi çok önemlidir. Bu nedenle, lambaların tüm teknik ve kullanım özelliklerinin iyi bilinmesi ve bunlara uygun seçilen ya da yaptırılan aydınlatma aygıtları ile birlikte kullanılmaları gerekir.

2.3. Işığın Konulduğu Yere Göre Türleri

Mekarlarda ışık tasarlandığı yere göre temel olarak iki farklı dala ayrılmıştır. Bunlar; iç ve dış aydınlatmadır. Alt başlıklar da bu tür aydınlatmalardan bahsedilecektir.

2.3.1. İç Aydınlatma

Genel olarak iç aydınlatma, birbirinden farklı yapısal öğeler ile dış çevreden ayrılmış, iç mekanların aydınlatma sistemine verilen tanımlamadır. Aydınlatılması yapılan yerin özelliğine göre aydınlatma armatürleri seçilir. İnsanların yaşam alanlarının en önemlisi iç mekânlardır. Bu nedenle iç mekânların aydınlatılmasına çok önem verilir. Okul, hastane, ev, mağazalar, hotel, restoran, tiyatro ve sinema gibi mekânların aydınlatılmasında standart aydınlık düzeyleri cetvellerine bakılır. Bu değerlere göre aydınlatma yöntemlerinden bir tanesi seçilerek ekonomik ve kaliteli bir aydınlatma yapılmaya çalışılır (MEGEP, 2008, s. 2).

İç mekanların aydınlatma tasarımında dikkate alınması gereken başlıca ışık kalitesi kriterleri arasında aydınlatma düzeyi, parıltı dağılımları, kamaşmanın önlenmesi, ışığın yönlendirilmesi, gölgeleme ve ışık renkleri yer alır. Her farklı uygulamada tüm aydınlatma verileri, mekana özel gereksinimleri sağlamak için düzgün bir şekilde tasarıma uyarlanmalıdır (Architerra, 2009) .

İnsanların görsel açıdan konforlu bir çevrede yaşayabilmeleri için kamaşmayı, ışık kaynaklarını ve yüzey yansıtıcıları gibi faktörleri dikkatlice incelemeleri gerektirmektedir. Görsel konfor için, görüş alanı içindeki en yakın bölge ile bu bölgeyi çevreleyen yüzeylerin ışık seviyeleri arasında bir denge kurulmalıdır. Böylece çok karanlık arka plan yüzeylerden ve parlak bir çevreden kaçınılmış olur (**Fotoğraf.1.- 2.**). Görsel performans, iç hacimde doğru parlaklık dengeleri veren bir aydınlatma ile güçlenmiş olur. Kontrast da sağlıklı bir görüş ortamı için gereklidir. Görüş alanı içindeki bir nesnenin etrafında doğru ve düzgün dağılımlı parlaklık, o ürünün şeklini ortaya çıkartmaktadır. Objelerin üzerinde gölge ve aydınlanmış yüzeyler oluşur. Bunun için de uygun yüzey yansıtıcılarının seçilmesi ve pencere sisteminin tasarlanması önemlidir (Fontoynt, 1999, s.3). Örneğin yanlış aydınlatılmış bir bilgisayar ekranına uzun süre bakmak kişide belli bir süreden sonra göz bozukluğuna ve bazı durumlarda baş ağrılarına yol açmaktadır. İç mekanlarda özellikle görselliğin ön planda olması gereken yerlerde, doğru aydınlatma yapmak son derece önemlidir. Bu iki örneğe ait resimler (**Fotoğraf.3.-4.**)’de yer almaktadır.

Fotoğraf.1- 2. İç Aydınlatma Sanat Sergisi Doğru (üstteki) ve Yanlış (alttaki) Aydınlatma Örneği (Sirel, 2000)

Fotoğraf 1’de görüldüğü üzere, üst kısımda yer alan aydınlatma ile eserler gerçek renkleri ile algılanamıyor. Aşağıdaki fotoğrafta ise, aydınlatılacak nesnenin özelliklerine göre seçilmiş ışıklarla sergileme yüzeyi aydınlatılmıştır. Bu sayede renkler olması gerektiği gibi gözükmemektedir.

Fotoğraf.3.- 4. İç Mekan Aydınlatmada Bilgisayar Ekranlarının Aydınlatılması Örneği (Bir bankanın trezor bölümü)

Fotoğraf.3.-4’de görüldüğü üzere, solda doğru, sağda ise yanlış aydınlatma gösterilmektedir. Sağdaki fotoğrafta, görsel algılama özellikleri dikkate alınmayıp sıradan bir aydınlatma yapılmıştır. Mekan gerekli aydınlanma düzeyine erişmiş fakat yanlış açılı aydınlatma yüzünden bilgisayar ekranları parlayarak ve çalışamaz hale gelmiştir.

Soldaki fotoğrafta ise, nesne özelliklerine göre kurulmuş bir aydınlatma düzeninin sonucu olarak çalışma alanı için uygun ışık alanı sağlanmıştır. Bu sonucun elde edilmesi için aydınlatma düzeni tümü ile değiştirilmiştir.

İç aydınlatmada kullanılan armatürler üç ana başlık halinde sınıflandırılabilir. Bunlar;

- i. Genel amaçlı iç aydınlatma armatürler,
- ii. Vurgulama spotları,
- iii. Dekoratif aydınlatma armatürleridir.

Genel amaçlı iç aydınlatma armatürleri, belirli bir alanda genel ve özel aydınlatma için kullanılan aydınlatma armatürleri olarak tanımlanabilirler. Genel amaçlı aydınlatma armatürleri belirli bir alanda belirli bir aydınlatma düzeyine ihtiyaç duyulduğunda kullanılanlardır (Güler, 2007, s.68-69).

Vurgulama spotları, genel anlamda vurgulama ışığı sağlamak için kullanılan armatürlerdir. Bu tür aydınlatmalar, daha çok değişik satış birimlerinde kullanılır. Genel aydınlatma düzeneklerine ilave olarak da kullanılabilirler. Burada hangi aydınlatma tekniğinin kullanıldığından ziyade, belirli bir durumda aydınlatma etkisinin ne olacağı ile ilgilenilmektedir. Çünkü vurgulama aydınlatmasında belli bir ortam elde etmek için bilerek parıltı farklılıklarının yaratılması ilk hedeftir. Bunun için belirli bir spot ışık tarafından oluşturulan ışıklı alanın boyutunu ve keskinliğini bilmek daha önemli bir durum olabilir.

Dekoratif aydınlatma armatürleri ise, belirli bir ışık dağılımı sağlamak yerine estetik çekicilik sağlamak adına tasarlanmış dekoratif görünümlü aydınlatmalardır. Aydınlatma tasarım sürecinde, aydınlatmanın şekli ve rengi de yaratılabilecek aydınlatma etkileri kadar önem taşımaktadır.

2.3.2. Dış Aydınlatma

Uluslararası Aydınlatma Komisyonu (CIE) tarafından dış aydınlatma, nesnelere, bunların çevrelerine ya da bir kent bölgesine, görülebilmeleri için ışık uygulamak olarak tanımlanmaktadır (Sirel, 1997).

Dış aydınlatma, kapalı mekanların dışında yapılan aydınlatmaların tümünü kapsamaktadır. Dış aydınlatma, kentin gece de yaşanmasının sağlanmasının yanı sıra tarihi ve özel mekanların sergilenmesini ve göze hoş gelen etkilerle çekici hale getirilmesini amaçlar. Dış aydınlatmanın öncelikli amacı güvenlik, diğer önemli amacı ise insanların estetik duygularına hitap etmektedir (**Fotoğraf.5**).

Fotoğraf.5. Dış Mekan Aydınlatma Örneği, Hindistan (Das, 2013)

Kent aydınlatması ile şehrin tarihi kimliği daha belirgin hale getirilebilir, diğer yapılara göre ayırt edilebilmesi sağlanır. Tarihi mekanların dış aydınlatması, görselliği zenginleştirmek adına genellikle modern yapılara göre daha etkileyici tasarlanmaktadır. Bu sayede tarihi yapıların detaylarındaki zenginlik, cephelerindeki girinti ve çıkıntılar daha belirgin hale gelmektedir (**Fotoğraf.6- 7.**).

Fotoğraf.6.- 7. Gece Aydınlatma İle Hareket Kazandırılan Cepheler- Polonya.

http://www.lighting.philips.com/in_en/project/urban (Kasım, 2013)

Dış aydınlatmanın amaçları şu şekilde sıralanabilir;

- Güvenlik sağlanması,
- Çevreyi tanımlamak,
- Yol ve yönleri belirtmek,
- Açık hava etkinliklerinin gerçekleştirilmesini olanaklı kılmak,
- Kent kimliğinin oluşturulması,
- Kent estetiğine katkıda bulunmak,
- Peyzaj içinde yer alan önemli düğüm noktalarının ve dolaşım (sirkülasyon) bölgelerinin okunabilirliğini arttırmak,
- Yayaların ve araçların emniyet içinde hareket etmesini kolaylaştırmak (Şerefhanoglu, Bostancı 2000)

Genel aydınlatma olarak tanımlanan aygıtların yanı sıra dekoratif aygıtların amaçları daha farklıdır. Fizyolojik, dekoratif ve dikkat çeken dış aydınlatmanın amaçları ise aşağıdaki gibidir;

- Fizyolojik Aydınlatma, cisimleri bütün gerçek nitelikleri ile hızlı olarak ve yorulmadan görmektir (hacim, kabartma, renk),
- Dekoratif aydınlatma, estetik bir aydınlatma yapmaktır (yapay gölgeler, değiştirilmiş renkler, aygıtların dekorasyona katkıda bulunması, ambiyans (hava) yaratmak)
- Dikkati çeken aydınlatma, reklam yapmak, turizm ve kültüre hizmet etmek, enformasyon (bilgi) iletmektir (Eskenazi, 1980).

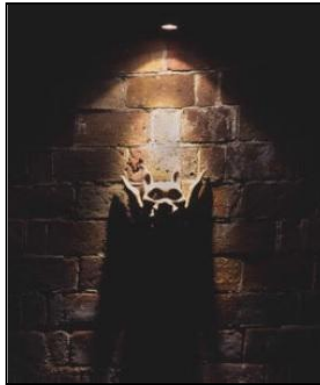
Dış aydınlatma;

- Yol aydınlatması,
- Yaya-konut bölgeleri ve yeşil alan aydınlatması,
- Alan ve cephe aydınlatması olmak üzere 3 ana başlık altında incelenebilir.

Yol aydınlatması, sürücülere güvenli sürüş sağlarken, yayaların kullandıkları yolların da güvenli olmasına yardımcı olmaktadır. Yayaların yoğun olduğu yerlerde renk ayrımı kullanmak görsel konforu arttıracaktır.

Yeşil alanlarda etkinlik faktörleri düşük olmakla beraber cıva buharlı lambalar tavsiye edilmektedir. Bu alanlarda kullanılacak armatürler estetik olmalıdır. Genellikle direk tepesi armatürler sıkça kullanılmaktadır. Bu bölgelerde güvenliği sağlamak için aydınlatma sistemleri 4 metre mesafeden yüzü tanıyacak şekilde konumlandırılır.

Alan ve cephe aydınlatılmasında ise, genellikle ışıldak (projektör) kullanılmaktadır. Meydanların ve spor yapılan yerlerin aydınlatılmasında fizyolojik ihtiyaçları karşılamak ön planda yer almaktadır. Bunun yanında, anıtların, tarihi mekanların ve park-bahçelerdeki ağaç ve çalıların aydınlatması estetik amaçlı kullanılmaktadır. Duvar yıkama (wall washer) dış aydınlatma tekniği ile aydınlatılmış bir park duvarı örneği vardır (**Fotoğraf.8.- 9.**). Duvar yıkama tekniği olarak da bilinen bu sistemde yüksek yoğunluk ve performans sağlanmaktadır. Genellikle, tarihi mekanlar, müzeler, binalar ve her türlü dış cephelerde kullanıldığı görülmektedir. Güçlü ışığı sayesinde, her türlü detayı gösterme özelliğiyle bilinmektedir.

Fotoğraf.8.- 9. Duvar yıkama Tekniği ile Dış Aydınlatma Örneği

www.lightingpacific.co.nz (Kasım, 2013)

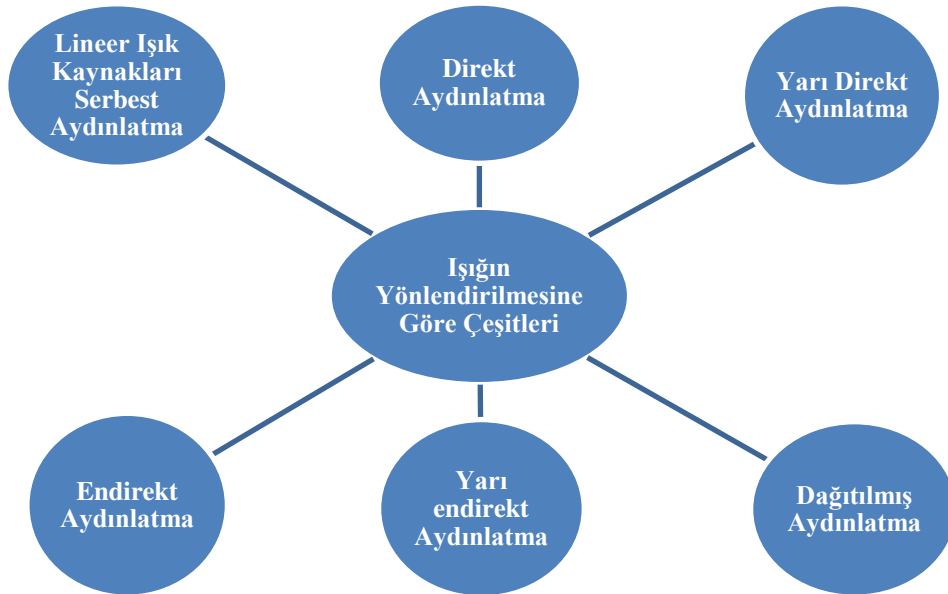
Fotoğraf 8.- 9.'da görüldüğü üzere, özel bir dokuya sahip olmayan, boyalı ve düz bir yüzeye sahip duvarlar Wall washer tekniği (duvar yıkama) ile aydınlatılmıştır. Duvar yıkama tekniği ile yüzeyin rengine dikkat çekilerek özel bir atmosfer yaratılmıştır.

2.4. Işığın Yönlendirilmesine Göre Çeşitleri

Mekanın belirlenen özellikleri, doğru armatür, renk ve tekniğiyle sağlanır. Aydınlatma aygıtlarının, ışığın istenilen yüzeye yönlendirilmesine göre çeşitleri mevcuttur.

Ünansal (1990)'a göre, gün ışığı almayan veya az alan hacimlerde aydınlatma; aydınlık sistemleri aracılığı ile yapılmaktadır. İç mekan aydınlatmasında mimari tasarım bütünlüğünü ve estetiği tamamlayacak, gözü rahatsız etmeyecek, ışık yansımaları oluşturmayacak, enerji tasarrufu sağlayacak aygıtlar kullanılmalıdır.

CIE, ışık üretiminin alt ve üst yarı uzaya yönlenme oranına bağlı olarak, iç aydınlatma için bir sınıflandırma sistemi oluşturmuştur. Bu sistemlerden alt başlıklarda söz edilecektir. (Şekil.2)'de ışığın yönlendirilmesine göre çeşitleri gösterilmektedir.

Şekil.2. Işığın Yönlendirilmesine Göre Çeşitleri (Kosif, 2014)

2.4.1. Dolaysız Aydınlatma (Direkt)

Dolaysız aydınlatmada ışık doğrudan aydınlatılacak olan mekâna gönderildiği için en yüksek aydınlatma verimi sağlanır (Ünansal, 1990). Aydınlatma homojen tercih edilmemelidir. Aydınlatma aracı ile ışık dolaysız olarak iç mekana doğru yönlendirilmiştir. Lamba ile mekan arasında herhangi bir araç bulunmaz. Aydınlatma aracı, ışığı dar veya geniş açılı olarak yönlendirebilecek şekilde yapılmıştır. Yüksek

tavanlı yapılarda, atölye, depo, makine daireleri gibi yerlerin aydınlatılması dolaysız aydınlatma ile yapılır. Bu tip mekanlarda dolaysız aydınlatma ile ışık verimi yüksek olarak değerlendirilebilir.

Tavan ve duvar aydınlatmalarının yansıtıcı olmasından çok emici olması tercih edilir. Aydınlatma elemanlarının yansıtıcı olması, sert gölgeler oluşturur ve ışığın %90'dan fazlasının alt doğruya olmasına sebep olur (Küçükdoğu, 1996).

Dolaysız aydınlatma bölgesel olarak yüksek ışıltı (lüminans) oluşturmakla birlikte ışığın geliş yönünde bulunan nesnelerin arkasında koyu gölgeler oluşturmaktadır. Çok yüksek ışıltı gözde kamaşma (glare) yaratır, rahatsızlık vericidir. Doğrudan aydınlatma işyerlerinde aydınlatma şiddetinin mekanda kamaşma yaratmayacak kadar tavanın yüksek olması durumunda tavsiye edilir (Kürkçü, Çakar ve Zeyrek, 2006).

Dolaysız aydınlatma armatürleri genellikle tavanda bulunan armatürlerdir. Tavandan zemine doğru doğru ışık vermektedirler. Dolaysız aydınlatma sisteminde, tavanda yansıması düşük, çalışma yüzeyleri, mobilyalar ve döşemede yansımaları yüksektir.

Dolaysız aydınlatma, ışığın istenilen yüzeye doğrudan ulaşmasından dolayı, bu bölgeyi aydınlık seviyesi açısından zengin kılar. Genellikle bu aydınlatma yöntemi alçak tavanlarda tercih edilir. Ancak çoğu zaman bu yöntem gölgeleme ve yansımalarla sebep olabilir. Örneğin; merdiven basamaklarının her biri, aygıtlar içindeki korumalı ışık kaynaklarının sağladığı dolaysız aydınlatmadan faydalanmalıdır ve bir üst basamak tarafından gölgelenmemelidir. Böylelikle yayaların kamaşma problemleri ve merdivenleri algılama zorluğu ortadan kalkar.

2.4.2. Yarı dolaysız (Yarı Direkt) Aydınlatma

Yarı dolaysız aydınlatma armatürü, ışığın bir bölümünü çalışma yüzeyine, bir bölümünü de çevreye dağıtır. Işıklar, tavan ve duvar yüzeylerinden yansımaktadırlar. Böylece gölgeler dolaysız aydınlatmaya göre daha yumuşak olur ve kamaşmayı azaltır (MEGEP, 2008, s. 9).

Büro, koridor, satış yeri, restoran, mağaza ile oturma ve yemek odalarının aydınlatılması yarı dolaysız olarak yapılabilir. Yarı dolaysız aydınlatma, ışık

akışlarının yaklaşık %60-90 arasında bir oranı doğrudan aydınlatılacak düzleme yollayan ışıklarla yapılır (Göker, 2002).

Yarı dolaysız aydınlatmada dağınık ışık ve gölgeler oluşmamaktadır. Genelde yüksek aydınlatma şiddeti yaratarak kamaşma riskini en aza indirir ancak ofislerdeki parlak duvar ve tavanlar ekranlar yüzeyinde yansımaya neden olarak “rölatif” (göreceli) kamaşma oluşturabilir (Kürkçü, Çakar ve Zeyrek, 2006).

Yarı dolaysız aydınlatma sisteminde armatür tavana doğru yönlendirilir. Görsel algımız, dolaysız olarak aydınlatılan bir mekanı, yarı dolaysız olarak aydınlatılan bir mekana kıyasla daha yüksek ışık seviyesinde görmemizi sağlar. Dolaysız aydınlatma gölgelenmeye sebep olduğu için, göz sağlığı açısından yarı dolaysız aydınlatma daha rahattır.

2.4.3. Dağıtılmış Aydınlatma

Bu tür aydınlatmalarda ışık, aydınlatma aracından her yöne eşit olarak dağıtılmaktadır, ışığın büyük bir kısmı duvar ve tavanlardan yansıyarak geri gelir. Bu nedenle gölgeler diğer aydınlatma sistemlerine göre daha yumuşaktır. Yansıma ve kamaşma azdır. Bu tip aydınlatmada araç verimi %80 olarak alınmaktadır (MEGEP, 2008, s. 10). Işığın %40-60’ı alt doğrudan olur, daha çok temiz ve açık renkli duvarları olan mekanlarda kullanılmaktadır (Göker, 2002).

Derslik, büro, kütüphane, hastane gibi yüksek tavanlı, estetik beklentilere nazaran işlevsel beklentilerin daha fazla önemsendiği yerlerin aydınlatılması dağıtılmış aydınlatma sistemleri ile yapılır. Bu sistem dolaylı ve dolaysız aydınlatma birleşiminden oluşmaktadır. Eğer ürün sarkıtsa, hem aşağı hem yukarı doğru ışık vererek güçlü bir aydınlatma elde edilir.

2.4.4. Yarı dolaylı (Yarı Endirekt) Aydınlatma

Işık akısı büyük bir bölümü tavana, bir kısmı da çalışma yüzeyine doğru yönlendirilmiştir. Bu aydınlatma sisteminde kamaşma ve yansıma azdır, bundan dolayı gözlere rahatsızlık vermez. Buna karşın, aydınlatma verimi diğer sistemlere göre epey düşüktür. Işığın %10-40’ı alt doğrultuda olur. Bu tür aydınlatmalarda ışınlar duvar ve tavandan yansıyarak yayılır, uygulamalarda uygun duvar ve tavan renklendirilmeleri önem taşır (MEGEP, 2008, s.11).

Uygulamada tavan ve duvarları alçak ve açık renkli olan kütüphane, dinlenme ve kabul salonları ile misafir salonlarının aydınlatılması yarı dolaylı olarak yapılabilir. Bu tip aydınlatmada araç verimi %70 olarak alınmaktadır (MEGEP, 2008, s. 11).

2.4.5. Dolaylı (endirekt) Aydınlatma

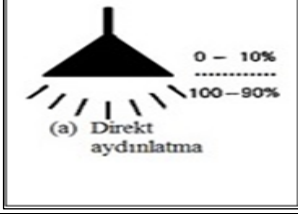
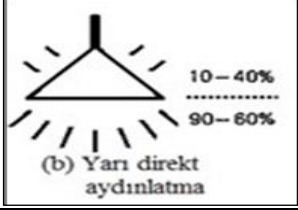
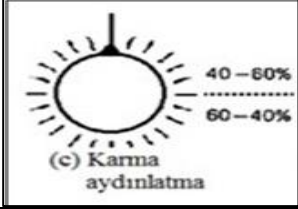
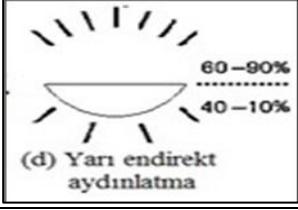
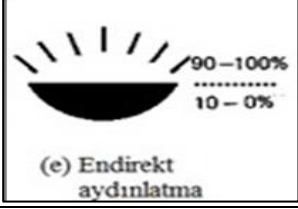
Aydınlatma aracı, ışığın tamamını duvar veya tavana yansıtılır, yüzeylerdeki aydınlık eşit olur. Kamaşma, yansıma ve gölgelenme en az düzeydedir. Verimi düşük fakat maliyeti en pahalı olan aydınlatma sistemidir. Işığın %0-10'u alt doğrudadır (Göker, 2002).

Tavan ve duvarları açık renkte olan dinlenme, misafir ve toplantı salonları gibi mekanlarda kullanımı oldukça fazladır. Bu mekanların yanı sıra fazla ışık akısı istenmeyen gece kulübü, eğlence yerlerinin aydınlatılması dolaylı olarak yapılır.

2.4.6. Doğrusal (Lineer) Işık Kaynakları Serbest Aydınlatma

Bu tip aydınlatmalar özellikle, flüoresan ve ledli lambalarla yapılır. Günümüzde “neon” adı verilen ve güçlü ışık akısı sağlanan aydınlatma tipide doğrusal ışık kaynakları arasına girmektedir. Bu aydınlatma türü genellikle dış cephede ve tanıtıcı tabelalarda dikkat çekmek amacı ile çokça kullanılmaktadır. Bu aydınlatma çeşidiyle, yüksek ışık verimi sağlanır. Işığın yönlendirmesine göre çeşitleri (**Tablo.1.**)’de uygulanmış örnek resimleriyle birlikte gösterilmiştir.

Tablo.1. Işığın Yönlendirilmesine Göre Çeşitleri (Kosif, 2014)

Aydınlatma Türleri	Şekil	Uygulama
Dolaysız Aydınlatma (Direkt Aydınlatma)	 (a) Direkt aydınlatma	
Yarı Dolaysız Aydınlatma (Yarı Direkt Aydınlatma)	 (b) Yarı direkt aydınlatma	
Dağıtılmış Aydınlatma	 (c) Karma aydınlatma	
Yarı Dolaylı Aydınlatma	 (d) Yarı endirekt aydınlatma	
Dolaylı Aydınlatma	 (e) Endirekt aydınlatma	
Doğruasl Işık Kaynakları		

3. KONAKLAMA TESİSLERİNDE YAPAY AYDINLATMA İLKELERİ

Bu bölümde araştırma kapsamında konaklama tesislerindeki yapay aydınlatma ilkeleri, önemi ve ayrıcalıkları ele alınmıştır. Bu bağlamda konaklama tesislerinde yapay aydınlatmanın önemi, bu tesislerde yer alan bölümler ve aydınlatılan bölgeye göre ne tür aygıt ve aydınlatma aracı seçilmesi gerektiğine değinilmiştir.

Konaklama tesislerinde yer alan bölümler kapsamında giriş bölümünün aydınlatılması ile birlikte, giriş bölümünde yer alan giriş saçağı, kapı ve giriş holü, kayıt ve kabul bankosu (resepsiyon) ve oturma bölümünün (lobi) yapay aydınlatılması ile ilgili ilkelere yer verilmiştir. Ayrıca konaklama tesislerinde yer alan yatak odası, yemek salonu, toplantı salonu ile yatay ve düşey dolaşım alanlarında kullanılması gereken yapay aydınlatma ilkeleri anlatılmıştır.

3.1. Konaklama Yapılarında Yapay Aydınlatmanın Önemi ve Ayrıcalıkları

Konaklama yapılarında, hem kullanıcıların göz sağlığının korunmasını sağlamak için, hem de çalışanların kusursuz iş yapabilmeleri için iyi bir aydınlatma tekniğine gerek duyulmaktadır.

İnsanın cisim ve bilgi algılamasında en önemli algılayıcı organı olan göz, tüm algılamanın yaklaşık %85'ini yerine getirmektedir. Bu nedenle, iş koşullarının yarattığı yorgunluğun büyük bir kısmının göz zorlanmasından ileri geldiği tahmin edilmektedir. Bir iş ortamında aydınlatma gereksinimi, yapılan işlerin özelliklerine, ayrıntıların algılanması gibi vb. kriterlere bağlıdır. İş ortamında, çeşitli iş alanlarının gerektirdiği aydınlatma düzeyleri önemli bir ölçüttür. En yüksek aydınlatmanın en uygun yaklaşım olmadığı gibi düşük aydınlatma da uygun bir yaklaşım değildir. Çünkü aydınlatmada temel olan, amaca uygunluktur (Ataç, 2013).

Konaklama yapıları çevrenin ve zamanın özelliğine uygun olarak, tasarımcının yeteneğini ve yaklaşımlarını yansıtır. İlk olarak mekanların işlev özelliklerine bakılır. Daha sonra mekanın karakterini yansıtacak ışık rengi belirlenir, bu rengin hangi teknikle uygulanacağına karar verilir. Bu arada kullanılacak armatürün de rengi tespit edilir. Tüm bu aşamalar sonucunda proje daha sağlıklı bir şekilde uygulanmış olur .

Örneğin otellerin yatak odaları, rahatlık ve sükunetin olması gereken yerlerdedir. Bu yüzden sert kontrastların, ağır renklerin yerine yumuşak renkler tercih edilmelidir. Koyu tonlardan kaçınılmalıdır. Uzaktan net fark edilebildiği, sakinleşme, stres atma, dinlenme duygularını öne çıkardığından bu mekanlar da mavi ve açık tonları veya yumuşak ve sakinleştirici etkisi olan macenta ya da amber rengi kullanılmalıdır. Bu mekanlarda, genel aydınlatma için tavandan yansıtarak dolaylı aydınlatma kullanılmalı, kitap okuma için başucu aydınlatması yapılmalıdır. Işık sistemi ayarlanabilir (dimmer ışık) aygıt elemanları tercih edilmesi faydalı olabilir. Ayrıca okurken gözü yormayacak bir aydınlatma olmasına da dikkat edilmelidir. Bu mekanlarda kullanılan dolapların 50- 80cm. önüne yerleştirilecek yönlendirmeli armatürlerle renk geri verimi, iyi ışık kaynakları kullanılarak dolap önü aydınlatması sağlanabilir (Özbudak, Gümüş ve Çetin, 2008).

Konaklama mekanlarında yapay aydınlatma ile görsel açıdan uygun ve rahat bir çevre tasarlanarak göz sağlığı korunurken, görsel performans da arttırılarak süreklilik sağlanmalıdır. Yatak odalarının ıslak hacimleri, genelde küçük yerlerdir. Bu yüzden, duvarlar için hacim genişletici, açık ile orta arası ışık renklerine yer vermek gerekmektedir. Bunun yanı sıra, bölgesel aydınlatma bu mekanlarda önemli olduğu için ayna üstü aplik, duş ya da küvet alanlarında vurgulayıcı armatürler tercih edilir. Genel olarak gerek yatak odaları gerekse genel mekan ıslak hacimlerinin aydınlatılmasında, neme ve suya dayanıklı armatür ve aplikler kullanılabilir. Önü camlı veya kapalı tip armatür seçilmelidir. Ayna önlerinde ışığın göz almasını önlemek amacıyla, armatürler aynanın iki yanına ya da tam üstüne konulursa, ışığın geliş doğrultusuyla, bakış doğrultusunun geniş açı yapması sağlanarak doğru bir aydınlatma tekniği sağlanabilir.

Servis alanları gibi (mutfak, depolama, yemek pişirme, pişirilen yemeğin sunumu gibi eylemlerin gerçekleştiği mekanlar) mekanlarda, otelin diğer bölümlerine göre daha yüksek aydınlık seviyesi sağlamak gerekmektedir. Çalışanların iyi hizmet verip müşteri memnuniyetini arttırması açısından aydınlık seviyesinin yüksek oluşu önemlidir (**Tablo.2.**). Genel aydınlatma, hareket arttırıcı sıcak renkli ışık veren lambalar kullanılarak sağlanabilir.

Tablo.2. Otellerde İç Mekanlarda Önerilen Renkler ve Etkileri
(Kosif, 2014)

Mekan Tipleri	Eylem Özellikleri	Önerilen Renk	Sağladığı Etki	Işık Rengi	Aydınlatma Sisteminin Özellikleri
Yatak Odaları	Uyuma, Dinlenme Kitap Okuma	Mavi, Turkuaz, Açık Mor Tonları, Açık Yeşil, Macenta	Rahatlık, Sükunet, Dinlenme, Sakinleştirme, Yumuşatma	ww nw	Işık Şiddeti Ayarlanabilir Tavandan Yansıtılan Dolaylı Aydınlatma, Baş Ucu Aydınlatması
Islak Hacimler	Yıkanma, Duş, Makyaj	Beyaz ve Tonları, Mavi- Turkuaz, Yeşilin Tonları	Rahatlık, Sükunet, Dinlenme, Sakinleştirme, Yumuşatma	ww nw	Neme Suya Dayanıklı Armatürler, Camlı Armatürler
Servis Alanları	Hazırlama, Depolama, Yemek Pişirme, Servis	Yeşil, Sarı Tonları	Doğayı Çağırıştırması, Güven ve Huzur Verici Olması, Bitecek olan bir Süreci Temsil Etmesi	ww nw	Neme Suya Dayanıklı Armatürler, Camlı Armatürler veya Kapalı
Oturma Alanları, Salonlar	Oturma, Dinlenme, Tv İzleme, Bekleme	Açık Renkler, Beyaz, Açık Mavi, Doğal Renkler	Gözü Dinlendirmesi, Huzur Vermesi, Stres Atma, Dinlendirme	ww nw	Sıcak Renkli Lambalar, Dolaylı Aydınlatma, Bölgesel Aydınlatma
Koridorlar, Bekleme Alanları, Giriş Fuayeleri	Bekleme Giriş Oturmaları	Gül Rengi, Şeftali ve Açık Tonları, Canlı ve Sıcak Renkler	Kendine Güven Duygusunu Harekete Geçirmesi, Huzur Verme	ww nw	Yarı Şeffaf Aplikler, Geniş Açılı Armatürler
Restoranlar, Yemekhaneler, Toplantı Salonları, Çok Amaçlı Salonlar	Çalışma, Eğlence, Yemek Yeme, Servis, Toplantı	Sıcak Renkler, Turuncu, Kırmızı, Yeşil, Turkuaz	Mutlu, Sıcak, Davet Edici Bir Atmosfer Yaratması, Canlılık, Güven Verme, Hareket Hissi Vermesi	ww nw	Işık Şiddeti Ayarlanabilir Aygıtlar
Fitness (spor salonu), Çocuk Oyun Alanları, Disco		Turuncu, Kırmızı, Yeşilin Tonları	Dikkati Ayakta Tutması, Enerji Verme, Hareket ve Canlılık, Kan Dolaşımını Hızlandırması	ww nw	Tavandan Yansıtılan Dolaylı Aydınlatma, Renkli ve Özel Aydınlatma Sistemleri

Otellerdeki oturma alanlarında (bekleme, tv izleme, dinlenme bölümleri) salon tipi mekanlar olduğundan doğal renkler seçilmeli, gün ışığının verdiği etkiye yakın “ledli gün ışığı” tercih edilmelidir. Gün ışığının az geldiği mekanlarda, ortam ve duvar renklerinin açık renklerde seçilmesi gerekmektedir. Seçilen açık renkler, ışığın yansımaları sağlayarak ortamın koyu renklere göre daha aydınlık olmasını sağlamaktadır. Güçlü bir psikolojik etkisi olduğu, gözü dinlendirdiği, bireyin yaratıcılık duygularını açığa çıkardığı ve her bünyeye uygun bir renk olduğundan, bu mekanlarda beyaz, açık mavi ve tonları kullanılabilir. Bu mekanlarda her nokta aynı yoğunlukta ve biçimde kullanılmamaktadır. Bölgesel aydınlatmalar uygulamak, monotonluktan uzak, kullanım, işlev ve mimari karakteristikle uyumlu bir aydınlatma yapılmasını sağlamaktadır. Sıcak renkli kompakt floresan lambalar, bu mekanlar için uygun olmaktadır. Ayrıca gözü yormayacak aydınlık düzeyi; renksel geriverimleri iyi, sıcak ışık renkleri kullanılarak dolaylı aydınlatma yoluyla sağlanmalıdır. TV seyrederken ortamda bir miktar aydınlık düzeyi, ışık şiddeti ayarlanabilir armatürlerle sağlanabilmektedir (Özkaya ve Tüfekçi, 2011). Bekleme salonları, koridorlar, giriş fuayeleri gibi ortak kullanılan alanlarda kullanıcıların amacına bağlı olarak en uygun ortak renk saptanmalıdır. Sıcak ve rahatlatıcı bir atmosfer yaratmak için yumuşak ışık rengi tercih edilebilir. Koridorlarda, ışık kaynaklarını koridor boyunca dizmek ve doğrusal etki yaratmak uygun olarak düşünülebilir. Süreklilik ve tekrarı da şapkalı yarı şeffaf (şapka malzemesi geçirgen olan) apliklerin koridor boyunca kullanılabilmesiyle sağlanabilir. Geniş açılı armatürler ışığın eşit seviyede dağılmasına yardımcı olur. Odalar rahatlık ve sükuneti sağlamak için oluşturulan birimlerdir. Odalara giden koridorlar da aynı sistemle aydınlatılmalıdır. Kullanıcılarda, daha samimi bir etki yaratabilmek için açıktan koyuya doğru değişen renklere yer verilebilir. Bu doğrultuda, ağırlıklı olarak sıcak ışık renkleri kullanılmalıdır.

Eğlence işlevlerinin olduğu mekanlarda (çocuk oyun alanları, fitness, dans stüdyoları, diskotekler) fiziksel gücün, dinamikliğin, hareketin, canlılığın ifadesi olan vücut sıcaklığını arttırıp kan dolaşımını hızlandıran ışık renklerinden biri de kırmızı ve kırmızının tonları olarak düşünülebilir. Bu mekanların aydınlatılmasında renkli ve özel aydınlatma sistemleri veya tavandan yansıtılan dolaylı aydınlatma uygun olmaktadır. Konaklama yapılarında yeme-içme eylemlerinin gerçekleştirildiği birimlerde, sıcak ışık rengi tercih edilir. Kullanıcının yediğini görmesi ve otelle güven duygusunu pekiştirmesi için aydınlatma sistemine önem verilmelidir. Şayet

masalar sabit ve mekan küçük ise, bunun için tavandan sarkıt kullanılmalıdır. Büyük salonlarda ise bölgesel aydınlatmanın yanı sıra genel aydınlatma da uygulanmalıdır. Tavanlarda havuz yapılarak gizli aydınlatma uygulanması son zamanlarda tercih edilen bir sistemdir.

3.2. Aydınlatılan Bölgeye Göre Aygıt ve Lamba Seçimi

Gerekli görülen aydınlık düzeyleri, aydınlatma bölgelerinin niteliklerine göre farklılıklar göstermektedir. Farklı kullanım alanlarında kullanılan gerekli aydınlık düzeyleri gösterilmektedir (**Tablo.3**).

Tablo.3. Oteller İçin Gerekli Aydınlık Düzeyleri (Dr-Light, 2015)

Gerekli Aydınlık Yüzeyleri	lx
Oturma Alanları	500-1000
Yatak Odaları	500-1000
Bölgesel Aydınlatma	250-500
Giriş Holü (Merdiven, Koridor)	50-100
Giriş Holü	100-200
Bölgesel Aydınlatma	250-500
İdare Odaları	250-500
Konferans Salonları	200-400
Otel İçi Market ve Alışveriş Yerleri	150-300
Fitness (Spor Salonu)	150-300

Işık kaynaklarının seçiminde, renk sıcaklığı, renksel geriverim, ömür (dayanıklılık), ışıksal etkinlik (ışığın titreşim düzlemini döndürmesi), yardımcı elektriksel elemanlar, parıltı, ışık akısı ve boyut önemli unsurları oluşturur (Göker, 2002). Işığın günümüzde daha ekonomik hale gelmesi ile ışık kaynaklarının mekan içinde daha serbest ve değişik amaçlara uygun bir biçimde yerleştirilmesi ile mümkündür.

Yapay aydınlatmada, nesneleri veya yüzeyleri görsel algılamaya en elverişli biçimde aydınlatabilmek önemlidir. Bahsedilen nesnelerin, yapısal özellikleri aydınlatma ve kullanılacak lamba seçimiyle ön plana çıkmaktadır. Lamba seçimi ve mekan türleri arasındaki ilişki kısaca şöyle özetlenebilir:

Toplantı salonları, sinema gibi kişi sayısının fazla olduğu alanlarda, akkor telli lambaların yerine flüoresan ya da günümüzde çokça tercih edilen ledli lambalar kullanılabilir. Halojen lambalar, düşük gerilimli lambalardır. Bu nedenle otel odaları ve idari bölümler gibi mümkün olduğunca küçük ve sıcak ortam sağlamak istenilen yerde kullanılabilir. Dolaysız olarak halojen lamba kullanımında ise kamaşma yapacağından, dekoratif aydınlatmalarda kullanılması mümkündür. Konaklama yapılarında farklı mekanlarda uygulanacak aydınlatma türleri ve seçim nedenleri aşağıda bölümlerde açıklanmaya çalışılacaktır.

3.2.1. Kapalı Mekan Aydınlatması

Aydınlatılmak istenilen mekanın özellikleri, tasarım açısından önemli rol oynamaktadır. Bu özelliklerin en başında tasarımına başlanacak olan mekanın kapalı ve açık mekan olma durumu ele alınmalıdır. Açık mekanların aydınlatılması kapalı mekanlara göre daha korumalı olmalıdır. Kapalı alanlarda tasarım ön plandadır. Koruma düzeyi arttırılmış armatürler yalnızca ıslak hacimlerde kullanıldığı için fiyat açısından müşterinin de memnuniyetini kazanır. Otel aydınlatmasında, bölgelerine göre mekanların aydınlatılması aşağıda başlıklar halinde açıklamaları yapılmıştır.

3.2.1.1. Giriş Bölümü Aydınlatması

Giriş alanlarının dikkat çekici olarak tasarlanması mekana girişimizi etkiler. Aydınlatmayı tasarlayan iç mimar mekan; giriş alanları, koridorları vb. ile bir bütün olarak ele alınmalıdır. Hacimde yaratılmak istenen etkiye göre uygun aydınlatma armatürlerinin tespit edilmesi gereklidir. Aydınlatmada kullanılacak renkler tasarımın en önemli yönünü oluşturmaktadır. Farklı lamba türleri kullanılarak mekanın genelindeki renkler desteklenebilir. İyi tasarlanmış bir aydınlatma ile mekanın genelinde verilmek istenen etki daha güçlü bir hal alabilir (Göker, 2002). Örneğin, metal halojen lambalar, mavi ve yeşil gibi koyu renkli hacimlerde iyi bir etki sağlarlar. Ledli lambalar, kırmızı ve tonların yer aldığı mekanlarda en iyi

aydınlanma şekli olarak yorumlanabilir. The Mira Hotel'in giriş tasarımı modeli buna örnek olarak verilebilir (**Fotoğraf.10-11.**).

Fotoğraf.10.- 11. Giriş Bölümü Aydınlatması The Mira Hotel, Hong Kong
<http://www.hotel-pictures.net> (Nisan, 2014)

3.2.1.1.1 Giriş Saçağı Aydınlatması

Otel girişlerinde yer alan giriş saçakları otelin mimari özelliklerine bağlı olarak aydınlatılmalıdır. Son yıllarda otel aydınlatmalarında özellikle girişlerinde fiber optik ve ledlerin kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır. Giriş saçaklarının üzerine yapıyı dikkat çekici kılan ve müşterilerin otele yönlendirilmesini sağlayan biçimde aydınlatma düzeni kurulmalıdır. Bu nedenle saçak ve giriş kapısı aydınlatması, yapı yüzü aydınlatması ile birlikte ele alınmalı, yapı yüzüne göre daha yüksek düzeyli ve sıcak renkli bölgesel aydınlık sağlanmalıdır. Pera Palas Hotel'in dökme demir giriş saçağı ve onun altındaki ampullerin sağladığı etki ile giriş holündeki atmosfer ve eklektik olan otel mimarisi aynen korunmuştur (**Fotoğraf.12.**).

Fotoğraf.12. Giriş Saçağı Aydınlatması, Pera Palace Hotel Girişi
<https://www.visasignaturehotels.com/hotel-detail/pera-palace-hotel> (Nisan, 2014)

3.2.1.1.2 Kapı ve Giriş Holü Aydınlatması

Giriş holünün yapay aydınlatılması önemlidir. Çünkü bu mekanlarda pencere bulunmayabilir ve doğrudan gün ışığını alamayabilirler. Bu nedenle gece-gündüz aydınlatmaya ihtiyaç duyarlar. Bu bölümde sınırlı dekoratif öğeler bulunmasından dolayı estetik bir yapay aydınlatma bu mekanlarda daha uygundur. Güven verici bir hacim yaratmak, bu bölümdeki en temel ilkelerdendir.

Kapı ve giriş holünde çok parlak ışıklar yeterince yayılmadığından rahatsız edicidir. Bu nedenle bu hacimlerde parlak ışıklardan kaçınmak gereklidir. Beyaz ışık daha net ve soğuk, sarı ışık daha sıcak fakat daha koyu bir ortam yaratır. Bu hacimler için aydınlatma elemanı seçerken mekanın boyutuna, tavan yüksekliğine, rengine ve tasarımına uygun olması önemlidir. Mekan küçük ise abartılı ve büyük aydınlatmalar yerine küçük ve zarif olan aydınlatma elemanları seçilmelidir. Tavan alçaksa gömme ya da yarı gömme armatürler, yüksek ise sarkıt ya da avizeler tercih edilebilir. Giriş holü çok uzun ise duvar aplikleri de kullanılabilir. Holde masa bulunuyor ise lambader ya da ayaklı abajurlar kullanılabilir. The Paramount Hotel giriş holü aydınlatması, giriş holü aydınlatması mimari tasarımdan farklı bir şekilde tasarlanmıştır (**Fotoğraf.13-14**). Mekan hacmi büyüdükçe, günümüzde gergi tavan (barisol) sistemleri genellikle uygulanmaktadır. Bu sistemin alt yapısında led ve flüoresan lambalar kullanılır ayrıca bu ışıkların şiddeti ayarlanabilir. Gergi tavan sistemleri, içindeki ampul sayesinde ekonomik açıdan otele katkı sağladığı gibi, otomasyon sistemine açık olduğu içinde görsel açıdan da kullanıcı memnuniyeti sağlanabilmektedir.

Fotoğraf.13.- 14. Giriş Bölümü Aydınlatması, The Paramount Hotel, New York

<http://www.incorporatedny.com/album?id=5589195420840058721>, (Mayıs, 2012)

3.2.1.1.3 Kayıt ve Kabul Bankosu (Resepsiyon) Aydınlatması

Resepsiyon, hole girildiğinde hemen fark edilecek şekilde konumlandırılmalıdır. Gelen müşterilerin ilk önce gitmesi gereken yer olduğu için estetik anlamda da göze hitap etmelidir. Bu tasarımsal yaklaşım genellikle banko, banko arkası duvar ve tavanla bütünleşmesiyle oluşturulmaktadır. Mimarlar, özellikle otellerin bu bölümünü aydınlatma tasarımıyla tamamlarlar. Kişilerin dikkatini çekebilecek düzeyde ışıklandırma ve armatürler kullanılmalıdır. Bunu daha yüksek aydınlık seviyesi, farklı aydınlatma şekilleri ve ışık rengi ile sağlamak mümkündür. Sofitel Macau At Ponte Hotel'in girişini gösteren banko ve sütunlardaki gün ışığı ile zeminde kullanılan parlak mermer bütünleşmesiyle dikkatleri resepsiyona çekmektedir (**Fotoğraf.15**). Una Hotel'in ise sadece banko üzerinde kullanılan gömme ve açılı gün ışığı halojen spotlarla loş bir ortam sağlanarak, otel tasarımına uygun tasarım yapılmıştır (**Fotoğraf.16**).

Fotoğraf.15. Kayıt ve Kabul Bankosu Aydınlatma Örneği, Sofitel Macau At Ponte 16, Çin Sofitel Macau At Ponte 16, Çin

http://www.hotelsclick.com/hotels/Macau/Macau/61438/Hotel-Sofitel_Macau_At_Ponte_16.html
(Nisan.2013)

Fotoğraf.16. Kayıt ve Kabul Bankosu Aydınlatma Örneği, Una Hotel, Florence, Italy

http://www.unahotels.it/en/una_hotel_vittoria/hotel_vittoria_firenze_landing.htm
(Nisan.2013)

3.2.1.1.4 Oturma Bölümü (Lobi) Aydınlatması

Oturma bölümlerinde 24 saat boyunca çeşitli eylemler söz konusu olduğundan bunların her birine çözüm getirilebilecek en uygun aydınlatma, genel aydınlatmanın yanı sıra bölgesel aydınlatmadır. Bu mekanlarda gündüzleri dışarıdan gelenlerin karanlık hissine kapılmamaları için aydınlık seviyesi yüksek tutulup,

geceleri ise aydınlık seviyesi düşürülebilir. Lobi aydınlatması, koltuk ve oturma bölümlerinin yanlarına konan ayaklı ışıklar ile de sağlanabilir (Göker, 2002).

Ayaklı aydınlatma elemanlarının yanı sıra, kitaplık, sehpa, büfe vb. mobilyaların üzerlerine konulan masa lambaları da yerine göre uygun bir aydınlatma sağlayabilir. Tüm bunların yanında aydınlatma elemanlarının farklı kademelerde yanma seviyelerinin olması gereklidir.

Tavandan genel aydınlatma seviyesi mümkün olan en düşük seviyede tutulup, aplikler, abajurlar ve ayaklı armatürler ile yerel aydınlatma yapılması göze daha hoş gelecektir. Nispeten göre daha büyük lobilerde aydınlatma elemanlarını kontrol etmek amacı ile uzaktan kumanda kullanılabilir. Mekanda bulunan kişi sayısı ve gündüz-gece durumlarına göre aydınlatma seviyesi ayarlanmalıdır (Özkaya ve Tüfekçi, 2011).

Oturma alanlarında genel olarak televizyon bulunmaktadır. Bu nedenle televizyon seyrederken gerekli olan aydınlanma seviyesinin sağlanması da göz önüne alınmalıdır. Eğer televizyon karanlık bir mekanda ise ekran ışığı ve kullanılan armatürlerin ışığı karışıklık gösterir. Bu durum göz yorgunluğuna neden olur. Sağlıklı ve kaliteli ışık sağlamak için ayrı bir aydınlatma armatürü seçilmeli, ışığın televizyonun arkasından gelerek ekrana vurması önlenmelidir.

Oturma alanlarında, mekanda kullanılan perdelerin açık olması, hava karardığında dahi ışıktan faydalanmak için gerekli faktörlerden biridir. Kruisheren Hotel'in lobi aydınlatması örnek olarak görülmektedir (**Fotoğraf.17-18**).

Fotoğraf.17. Lobi Aydınlatması, Kruisheren Hotel, Maastricht, Hollanda

<http://www.boutiquehotelsinns.co.uk/charming-hotels-the-netherlands/romantic-hotel> (Şubat,2014)

Fotoğraf.18. Lobi Aydınlatması, Shangri-La Bosphorus, İstanbul , Türkiye
(Hakan K lah ı-Artmim Design Group)

3.2.2. Yatak Odaları Aydınlatması

Yatak odasının genel aydınlatmalarında ise özellikle tavandan yansıyan tipte ışık kaynağı kullanılması daha uygundur. Bu şekilde kullanıcının görüş alanı içindeki aşırı karşıtlıklar önlenebilmektedir. Ayrıca gece kalkıldığında çeşitli kazalara neden olunmaması için yer ışıklandırma sistemleri ya da gece lambaları kullanılabilir.

Yatak odalarında, temel olarak    ayrı eylem alanının aydınlatılması gerekmektedir. Bunlar yatma-dinleme, depolama ve makyaj yapma alanları. Ayrıca okuma köşesi varsa bu kısım için de bir ışıklandırma sisteminin düşünülmesi son derece önemlidir.

Uyuma- dinlenme eylem alanlarında sadece karyola ba u larının aydınlatılması yeterlidir. Bu kısımda karyola ba  tarafındaki duvara ışıklı bir bant ya da iki yana duvar aplikleri konulabileceğı gibi, komodinin üzerinde aydınlatma da tercih edilebilmektedir. Özellikle kama maya engel olacak şekilde yönlendirilebilir. Şapkalı armatürler bu bölümde kullanılabilir (Şerefhanog lu, 1972). Yatak odalarının aydınlatılmasında bir diğ r önemli yer depolama ünitelerinin bulunduğı bölümdür. Bu alanlarda kullanılacak dolap içi aydınlatma sistemleri, kapaklar açıldığında

içerisindeki nesnelerin özellikle renklerinin daha iyi ayırt edilebilmesini sağlayacak nitelikte olmalıdır.

Hareket sensörlü otomatik açılan, yüzeye monte halojen ya da led spotlar, yatak odası giyinme bölümlerindeki dolap içlerine ve raf altı aydınlatma ihtiyacı olan tüm alanlara uygulanabilmektedir. Mobilyaya gömme olarak monte edilebilen bu led profiller, dolap içi, üstü ya da dolap yanlarını aydınlatmak amacıyla kullanılabilen estetik çözümler üretir. Ayrıca farklı seçeneklerdeki ışıklı askı boruları, hem asma hem de aydınlatma işlevini üstlenirken, tasarımıyla da estetik bir görünüm sunmaktadır.

Depolama alanındaki dolapların dışarıdan da aydınlatılması soyunma/giyinme eyleminin daha rahat şekilde gerçekleştirilmesini sağlayarak yatak odasının işlevselliğini artırmaktadır. Bu bölgelerdeki aydınlatma elemanları, yönlendirilebilir ya da tek bir doğrultuda ışık veren tipte tercih edilebilir.

Makyaj yapma alanında tuvalet masasının aydınlatılması gerekmektedir. Oturan kişinin yüzüne gölge düşmesine engel olacak biçimde ışık kaynakları yerleştirilmesi son derece önemlidir. Bu amaçla aynanın her iki tarafında duvar aplikleri olabileceği gibi yeterli büyüklükte masa ışıklıkları da kullanılabilmektedir. Bu armatürler oturan kişinin göz seviyesinin biraz üzerine yerleştirilmeli ve ışık şiddeti düşük olmalıdır. Tuvalet masasının aydınlatılmasında bir diğer yaklaşım ise aynayı duvardan ortalama 10- 12 cm daha öne monte ederek arka kısımdan yayınlık ışık gelmesinin sağlanmasıdır. Bu durumda nişin iç yüzeylerinin mat beyaz boyanması aydınlanmayı olumlu etkileyecektir (**Fotoğraf.19**) (Şerefhanoglu, 1972). Bu bölümlerde düşey çizgisel aydınlatma elemanlarının kullanımı tavsiye edilmektedir.

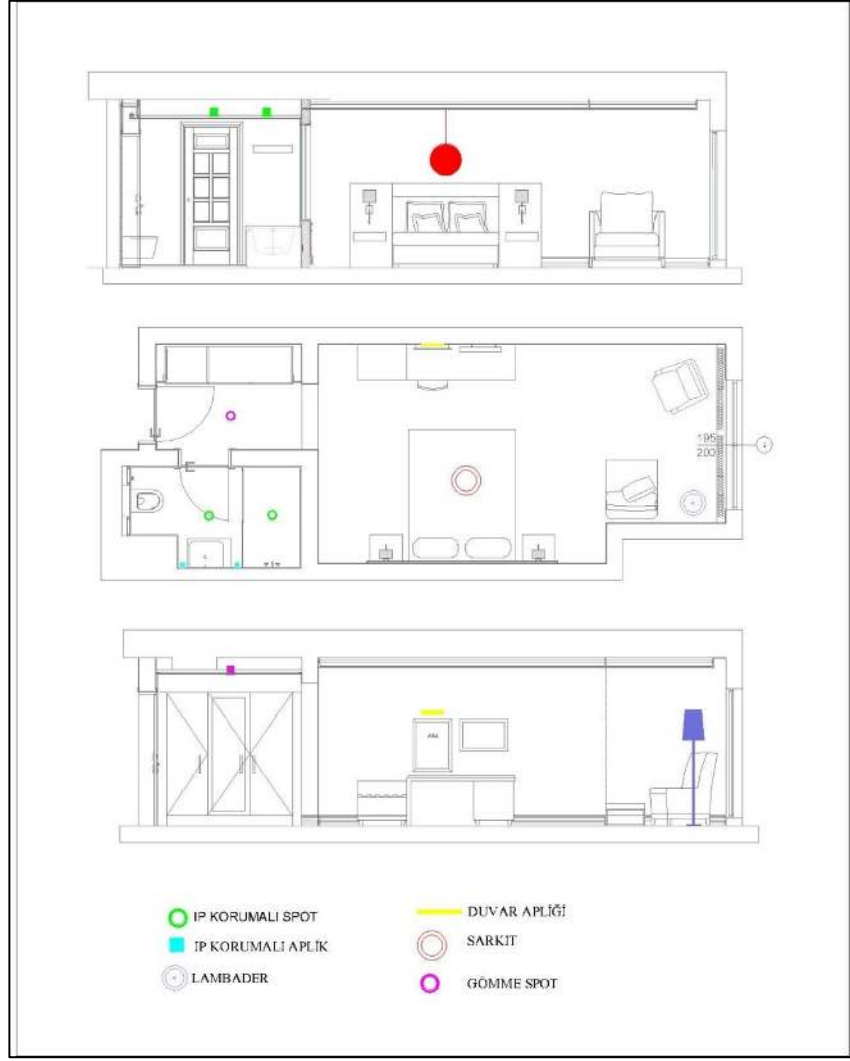
Fotoğraf.19. Yatak Odası Aydınlatması

Houzz.Com Bedroom Designs, (Kasım, 2013)

Üç farklı yatak odası aydınlatma örneği aşağıdaki şekilde incelenmiştir (**Tablo.4**). En üstteki resimde görüldüğü gibi, neoklasik tarzda tasarlanan yatak odasında, yatak başına konulan aynalarla ferah bir oda yaratılırken, tavandaki 2700K gün ışığı halojen gömme spotlarla sıcak bir hava yaratılmıştır. Yatak başucu ve çalışma masası aydınlatmaları, şapkalı ve yarı geçirgen yapılarak daha aydınlık bir oda olması amaçlanmıştır. Oturma köşesindeki lambader (ayaklı aygıt) ise okuma ya da hobi köşesine destek amaçlı olarak kullanılmıştır. Ortadaki resimde görülen otel odası ise, her yıl sonbaharda kar ve buz ile tesis edilen ve kışın turistik etkinliklere hizmet eden bir otele aittir. Tasarıma uygun mavi led kullanılarak farklı bir tasarım elde edilmiştir. Otel yap-boz mantığında olduğu için her zaman kullanılabilen led ve mum ışığı ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Son resim de, İstanbul Taksim'deki renovasyonla yeniden tekrar işletilen Palazzo Donizetti Hotel'e aittir. Klasik tarzda döşendiğinden seçilen armatürlere de dikkat edilmiştir. Genel aydınlatma pirinçten yapılmış şapkalı sarkıt kullanarak sağlanırken, kullanılan aplik ve masa lambalarıyla da aydınlatma desteklenmiştir. (**Şekil.3**)'de örnek otel odalarının aydınlatma yerleşim planları özellikleriyle gösterilmiştir.

Tablo.4. Üç Farklı Tarzda Tasarlanmış Yatak Odası Aydınlatma Örneği

Resim	Aydınlatma Özelliği
 Hotel Lunetta Rome, İtalya	3000K Gün Işığı Halojen Gömme Spot, Halojen Ampullü Şapkalı Yarı Saydam Masa Lambaları
 Sorrisniva Igloo Hotel, Alta, Norveç	RGB (Mavi) Ledli Gizli Aydınlatma, Zemin Gömme Gün Işığı Ledli Aygıt, Pilli Mum Armatür
 Palazzo Donizetti Hotel, İstanbul, Türkiye	Şapkalı 3000K Halojen Ampullü Pile Kumaşlı Geçirgen Halojen Ampullü Masa Lambaları, Sarkıt ve Aplikler

Şekil.3. Otel Oda Aydınlatma Şeması (Kosif, 2014)

3.2.3. Yeme- İçme Mekanlarının Aydınlatması

Yeme-içme mekanlarına farklı isimler ve ayrı özellikler katılarak otellerde çokça yer verilmektedir. Yemek türü, servis biçimi vb. bakımından değişik özellikler göstermek ve bu bağlamda restoran (lokanta), kafeterya, vb. gibi isimlerle adlandırılmaktadır. Bu mekanlar, yeme-içme eylemi dışında sosyal bir etkinliğe/ etkileşime de hizmet eden mekanlardır (Pehlivanoğlu, 2008). Bu nedenle otellerin bel kemiğini oluşturmaktadır.

Konaklama yapılarının en önemli bölümlerinden olan yemek salonları aydınlatılırken, esas amacın yemek yemek olmasından ötürü, yiyeceklerin net görünmesinin yanı sıra masada yer alan objelerin parlaması tercih edilir. Yiyecek

renklerinin canlı ve iştah açıcı görünmesinin gerekliliğinden, aydınlatma şekli dolaysız ya da yarı dolaysız olmalıdır.

Aydınlatma aygıtlarından yansıyan ve kaynağından dolaysız çıkan ışınlar dolaysız göze gelmemelidir. Mekanda asma tavan var ise, koyu renk ve mat boyanmalı ya da tasarıma göre uygun malzemeler ile kaplanmalıdır. Belirli yoğunlukta gömülü ışıklıklar içinde halojen ya da led gömme aygıt ve lambalar kullanılarak istenilen etki yaratılabilir (**Fotoğraf.20**). Masa üstüne sarkan, askı yüksekliği ayarlanabilir olan armatürler iyi sonuçlar verebilir (**Fotoğraf.21**).

Fotoğraf.20. Otel Restoran Aydınlatması Örneği, Feana Hotel, Buenos Aires, Arjantin

<http://blog.mrandmrsmith.com/2013/02/faena-hotel-buenos-aires-hotel-of-the-week/> (şubat,2013)

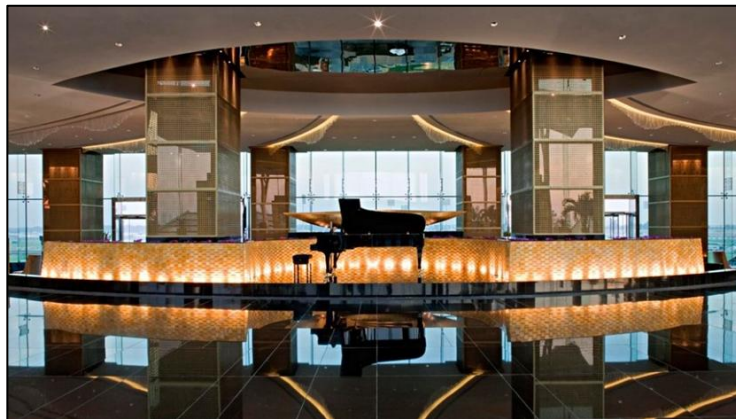
Fotoğraf.21. Otel Restoran Aydınlatması Örneği, Hotel De Rome, Berlin, Almanya

<http://www.grandluxuryhotels.com/hotel/regent-berlin> (Mart,2014)

Otellerdeki kafeterya bar gibi sosyal etkileşimin ve görsel konforun daha etkili olduğu mekanlarda ise aydınlatma, yavaş yenilen ve içilen ortamlar olduğu için seviyesi 50 lx seviyesinde tutulup yerel aydınlatma yapılmalıdır. Böylece sıcak ve estetik aydınlatma ön plana çıkarılır. Masa düzeni eğer sabitse, tavandan sarkan sarkıt aygıtlar; eğer masa duvara dayalı ise duvarlardaki apliklerle müşterilerde aitlik duygusunu artırabilir. Hareketli masa düzeni varsa, tavan aydınlatması ve aplikler tercih edilir. Gösteri yapılacak bir mekanda, aydınlatma seviyesi 50 lx seviyesinde tutulup daha loş bir hacim yaratılır. Bu durum masalara konulan mumlarla (gerçek ya da pilli mum) desteklenebilir. Bu tür yerlerde varsa sahne, kasa ve servis noktalarının aydınlık seviyeleri yüksek olur. **(Fotoğraf.22)** ve **(Fotoğraf.23)**' de cafe ve lobby bar aydınlatmasına örnekler gösterilmiştir.

Fotoğraf.22. Otel Restoran Aydınlatması Örneği, Kruisher Hotel, Maastricht, Holanda <http://www.qlhotels.com/2/1517/1/en/kruisherhotel-maastricht.html> (Nisan,2014)

Fotoğraf.23. Otel Lobi Sahne Aydınlatma Örneği, Jumeirah The Meydan Hotel, Dubai
<http://www.hotel-pictures.net/jumeirah-the-meydan-hotel-dubai-luxury-hotel/piano-lobby/>
(Mart,2014)

Balo salonları (düğün, kokteyl, vb.) gibi mekanlar aynı anda bir çok kişiye ve birçok amaca hizmet vermektedir. Bu mekanlar büyük hacimlere sahip olduğundan, genel aydınlatmanın yanı sıra bölgesel aydınlatmada kullanılmaktadır (**Fotoğraf.24**). Bir balo salonunun yapay aydınlatma ve doğal aydınlatma kıyaslaması örnek fotoğrafta bulunmaktadır (**Fotoğraf.25- 26**).

Fotoğraf.24. Balo Salonu Aydınlatma Örneği, Holiday Inn İstanbul Airport North Otel, (Gerçek, 2008)

Otelin önemli alanlarından balo salonu ve giriş fuayesinde çeşitli ebatlar da altın varak ile kaplı metal diskten halkalar kullanılmıştır. Halojen armatürlerle aydınlatılan diskler, altın varakla kaplı el yapımı pürüzlü yüzeyinden yansıyarak ortamı aydınlatmaktadır.

Fotoğraf.25.- 26. Gün Işığı Renkli Aydınlatma Örneği, Balo Salonu Rocco Forte Hotel De Rome, Berlin Almanya

<https://you-hotels.com/tr/hotel/247869/Rocco-Forte-Hotel-De-Rome> (Nisan,2014)

Fotoğraf.25.-26.'da görüldüğü gibi aynı mekanda ışık rengiyle farklı etkiler yaratılabilmektedir. Kullanılan ışık renkleri sıcak ışıklardır. Cam tavandan gelen doğal ışıkla mekan aydınlatması desteklenmiş, böylece tarihi dokuya sahip bu salon, özgün havasından uzaklaştırılmamıştır. Macenta rengi ağırlıklı olarak kullanılmış, bu sayede mekanın tarihi dokusu korunurken bir yandan da ışıkla modern bir hava katılmaya çalışılmıştır.

Otellerde, yoğun kullanılan yeme-içme mekanlarından biri de barlardır. Bar mekanları genel olarak incelendiğinde, farklı farklı aydınlatma tekniklerinin uygulandığı görülmektedir. Örneğin; bir restoran bar veya piyano bar aydınlatmasında nispeten daha homojen bir aydınlatma kullanılabilir iken, gece kulüpleri gibi mekânlar daha çok estetik aydınlatma öğelerini taşıyan bir aydınlatma tasarımına sahiptirler. Ancak bu konuda kesin bir yargıya varmak yanlış olur. Bunun en önemli nedeni ise, mimarın tasarımsal etkisidir. Örneğin; mekân tasarımında bir mimar, restoran barda genel veya dekoratif bir aydınlatmayı hatta her ikisini birden kullanabilir. Burada mimarın yaratıcılığı önemli olduğundan, kesin bir yargıya varılmaması doğru olacaktır.

Adam & Eve Hotel'in bar bölümü duvarlarına yıldız etkisi uyandıran bir uygulama yapılmıştır. Değişik kotlardaki fiber optik uçlar ve otomatik renk geçişi yapan ışık kaynakları ile gerçekleştirilmiştir (**Fotoğraf.27**).

Fotoğraf.27. Adam & Eve Hotel Barı Aydınlatması, Antalya

<http://www.oburcan.com/adam-and-eve-hotel-belek-antalya/> (Nisan,2014)

3.2.4. Toplantı Mekanlarının Aydınlatması

Toplantı mekanları, birçok kişiye hizmet edebildiği gibi kişi sayısı az toplulukları da bünyesinde barındırabilir. Bu durum yapılacak olan toplantının amacına ve çeşidine göre değişiklik göstermektedir. Otellerde her iki duruma göre de hizmet edecek mekanlar bulunmalıdır.

Bu mekanların en önemlilerinden konferans salonlarında, genellikle sakin ve ciddi bir atmosfer beklenir. Bu amaçla; gerektiğinde hacmin veya masanın şekline uygun flüoresan veya akkor telli lambalı, büyük yüzeyli armatürler, ankastre veya sıva üstü armatürler, dolaylı armatürler, aplikler, sürekli ışık bantları ve arkadan aydınlatılmış girişler kullanılabilir (MEGEP, 2008).

Konferans salonlarında, doğal ışıktan pek yararlanılamadığı için aydınlık seviyesinin ayarlanabilir olması gerekmektedir. En az 300 lx aydınlık seviyesi bu mekanlar için uygun olanıdır. Eğer bulunuyorsa kürsüde yerel aydınlatma yapılmalı, acil durum aydınlatmaları ve basamakları vurgulayan yönlendirici ışıklar mutlaka planlanarak uygulanmalıdır. Bu alanlarda hacim büyük olduğundan yıllık kullanım süreci dikkatlice incelenip ekonomik lamba seçilmelidir. **(Fotoğraf.28)**' de otel konferans salonu aydınlatma örneği mevcuttur.

Toplantı mekanlarının önemli bir kısmını oluşturan, toplantı odalarında ise genellikle özel bürolara benzer özellik gösteren aydınlatmalar tercih edilir. Kumanda edilip ayarlanabilir bölgesel aydınlatma kullanımı, bu mekanlar için doğru bir yaklaşım olabilir.

Toplantı masası ortama göre daha yüksek aydınlık seviyesinde aydınlatılmalıdır. Aynı zamanda slayt ve video gösterimleri için loşlaştırma imkanı da sunulmalıdır. Regal Airport Hotel'de örnek konferans salonu aydınlatması gösterilmiştir **(Fotoğraf.29)**. Uberfluss Hotel da toplantı salonu aydınlatma örneği gösterilmektedir **(Fotoğraf.30)**.

Fotoğraf.28.Konferans Salonu Aydınlatması, Regal Airport Hotel, Hong Kong

http://www.regalhotel.com/regal-airport-hotel/en/meetings-and-events/meeting-and-mice.html#meeting_packages (Mayıs,2014)

Fotoğraf.29. Toplantı Masası Aydınlatması, Uberfluss Hotel, Bremen, Almanya

http://www.hotel-ueberfluss.de/website_en.html (Nisan,2014)

Fotoğraf.30. Toplantı Salonu Aydınlatması, Belarus President Hotel, Minsk, Beyaz Rusya

<http://www.bestdergisi.com.tr/arsiv/yazi/61-belarus-president-hotel-aydinlatma-projesi> (Mayıs,2014)

3.2.5. Yatay ve Düşey Dolaşım (Sirkülasyon) Alanlarının Aydınlatılması

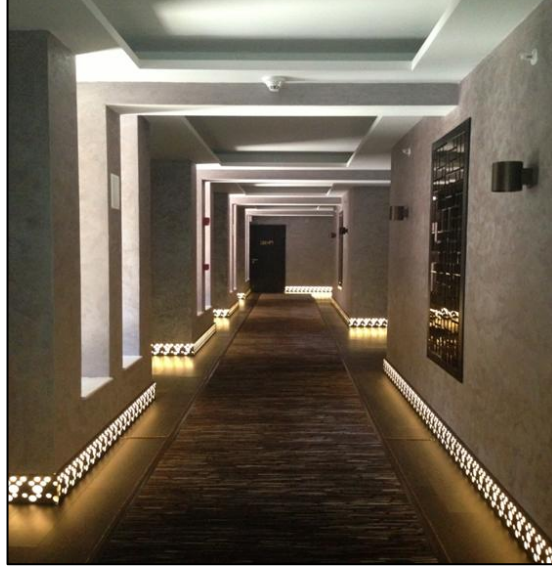
Otellerde, yatay dolaşım alanları koridorlar; düşey dolaşım alanları ise merdivenlerden oluşmaktadır. Otellerde genel olarak her iki yanında da odalar bulunan, gün ışığı almaya müsait olmayan uzun koridorlar bulunur. Karanlık ortamı aydınlatmak için gündüzleri 150 lx, geceleri ise 75 lx aydınlanma sağlanmalıdır. Bunu sağlamak için otomatik sistemler kullanılması yerinde bir yaklaşım olacaktır.

Yapay ışık kullanım süresi uzun olacağından hem ekonomik hem de şık çözüm önerileri sunması bakımından, kompakt flüoresan lambalı kapıların yanında aplikler veya tavanda armatürler tercih edilmelidir. Çubuk flüoresan lambalar da tercih edilebilir. Çubuk flüoresan lambalar daha ekonomik olmasına karşın estetik bir aydınlatma elemanı değildir (Özkaya ve Tüfekçi, 2011).

Merdiven aydınlatma sistemleri çok katlı binaların merdiven boşluğunda, otellerde iç merdivenlerin aydınlatılmasında kullanılmaktadır. Çok katlı binalarda ekonomik olması açısından zaman ayarlı (fotoselli) ve aynı anda en fazla üç ya da dört katı aydınatabilecek armatürler kullanılmalıdır. Merdiven aydınlatmasında tasarımcının hayal gücünü ve yaratıcı kimliğini ön plana çıkaran birçok örnek bulunmaktadır (**Fotoğraf.31**).

Koridor ve merdivenlerde acil durum ışıkları mutlaka olmalıdır. Işıklı yangın çıkışları panik halinde çok iyi bir yönlendirme sağlayacak şekilde

konumlandırılmalıdır (Özkaya ve Tüfekçi, 2011). Bu armatürler kaçış yolları üzerinde, yürüme düzeyinde (tabanda) en az 1 lx, acil aydınlatma süresinin sonunda en az 0,5 lx olacak şekilde yerleştirilmelidir. (**Fotoğraf.32**) (MEGEP, 2007).

Fotoğraf.31. Yatay Dolaşım Alanı Aydınlatma Taksim Otelcilik, Abant Köşk Otel, Bolu

(Kosif Arşivi,2013)

Fotoğraf.32. Orange House (Ankara, 2010)

<http://www.homedsgn.com/2012/04/05/orange-house-by-yazgan-design-architecture/> (Kasım,2014)

3.2.6. Dış Cephe ve Açık Alan Aydınlatması

Otellerde farklı eylemlerin gerçekleştiği mekanlarda aydınlatma ihtiyaçları da farklıdır. Otel aydınlatmasında ana hedef sıcak bir atmosfer, çekici bir atmosfer yaratmak, misafire “evimdeyim” duygusunu vermektir (Özkaya ve Tüfekçi, 2011). Kullanıcılara bu duyguyu hem iç aydınlatma hem de dış aydınlatmayla sağlamak mümkün olabilir. Bir mekanın, bölgenin ya da cephenin gece dışarıdan görünümünü en iyi şekilde yansıtmamanın uygun yöntemi doğru aydınlatma seçimi ve tekniğiyle mümkündür.

3.2.6.1. Dış Cephe Aydınlatması

Yapının karakteristik özelliğini dikkate alarak aydınlatma sisteminin uygulanması gereklidir. Dekoratif aydınlatmanın haricinde aydınlatma sisteminin işlevsel olmasına da özen gösterilmelidir. Son zamanlarda genellikle mimari aydınlatma, cephe vurgusu, obje aydınlatması ve kontur hatlarının ön plana çıkarılması gibi uygulamalar yaygınlık kazanmakta ve bu tasarım led ürünlerle sağlanabilmektedir. Cephe aydınlatması uygulamalarında, olası misafirlerin dışarıdan dikkatini çekmek için ışıklı levhalar kullanılmalı, cephe veya çevre aydınlatması yapılmalıdır. Ayrıca giriş holü aydınlatması da dışarıdan dikkat çekmelidir (**Fotoğraf.33**) (Özkaya ve Tüfekçi, 2011).

Bunun dışında, uygulama sırasında seçilen armatürlerin buğulanmamasına dikkat edilmelidir. Böyle bir durumda eğer yapı çok katlı ise müdahalede bulunması zor olduğu gibi masraflı da olur.

Fotoğraf.33. Belarus President Hotel, Dış Cephe Aydınlatması, Beyaz Rusya

<http://www.agoda.com/president-hotel/hotel/minsk-by.html> (Haziran,2014)

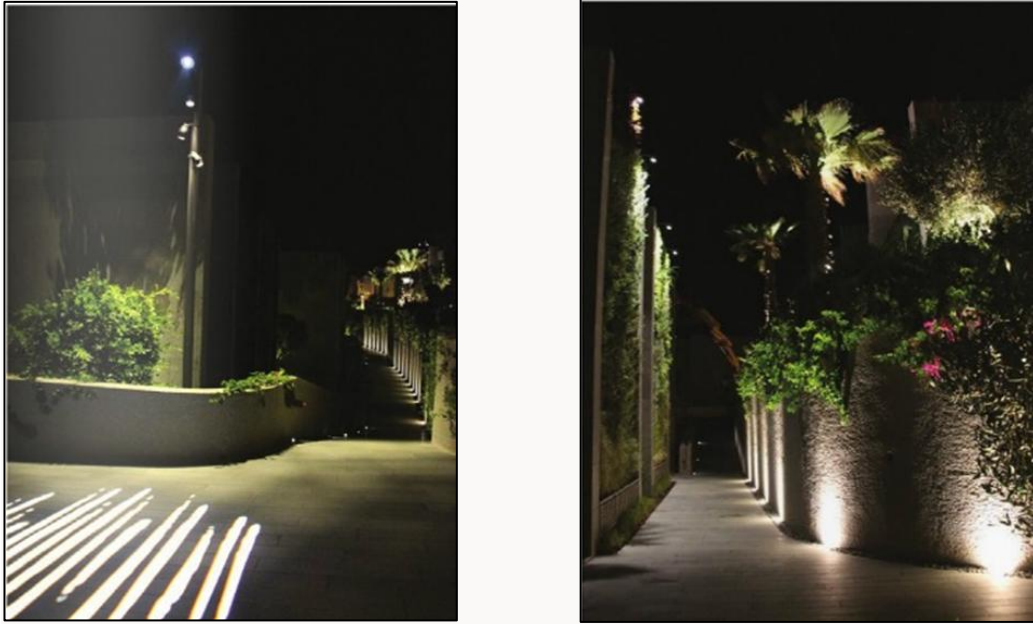
3.2.6.2. Açık Alan Aydınlatması

Otellerde kapalı mekanlar kadar açık mekanlarda hem çalışan hem de müşteri için çok önemlidir. Bu önemli alanlarla birlikte otelin bütünü oluşmaktadır. Bu bakımdan, yapının mimari özelliklerini de dikkate alarak hazırlanan planlamayla birlikte, aydınlatma konusu da aynı oranda önemlidir. Yapılan aydınlatma tasarımı, müşteriye otelden koparmadan, dış mekanda olduğunu da fark edecek şekilde aydınlatılma tasarlanmalıdır.

Bahçeler ve parklar diye adlandırılan alanlarda, bitki, ağaç, çalılık, gölet yollar ve çoğu zaman oteli temsil eden heykeller bulunmaktadır. Yönlendirme ve vurgu aydınlatmaları otellerin bu kısmında çok kullanılır. Aydınlatılmak istenen önemli objeler öncelikle tespit edilir. Buna göre yöntem, ışık ve aygıt seçimi gerçekleşir. Örneğin, vurgulanmak istenen ağaçlara iki yöntem uygulanmaktadır. Birincisi yukarıdan ve uzaktan ışıldaklarla yapılırken, diğer bir yöntem ise aşağıdan ve yakından ağaç gövdesinin hemen altından uygulanmaktadır. Konulan ışıldaklar genellikle çalılıklar, ağaç gövdeleri, alçak duvarlar ve engeller arkasına konulmaktadır. Swiss Hotel Resort Bodrum Beach'te zemine gömme spotlarla, bitki örtüsüyle kaplı istinat duvarların değil de, peyzajın ön planda olması sağlanmıştır (Fotoğraf.34.- 35.).

Havuz ya da gölet gibi yerlerde aydınlatma, geceleri üzerinde yüzen cisim yok ise ayna görevini görür ve çevresindeki objeleri yansıtır. Havuz içine yapılan

aydınlatma da etkileyici bir unsurdur. Havuz aydınlatma sistemi uygulanırken, kamaşma olmamasına dikkat edilmelidir. Hareketli su ya da şelale gibi canlılık vurgulanması gereken yerlerde ise, önde ya da arkada konumlandırılan aygıtta, renk değişikliği yapılarak estetik açıdan vurgulanabilir. Kuramathi Island Resort Hotel’de örnek bir havuz aydınlatması mevcuttur (**Fotoğraf.36**). Genel olarak dış mekanlarda kullanılan aydınlatmanın IP’si (koruma derecesi) yüksek olmalıdır. Armatürün su ve katı cisimlere karşı koruma standardı ne kadar yüksekse, o kadar kaliteli ve güvenli aydınlatma sağlanmış olur.

Fotoğraf.34.- 35. Swiss Hotel Resort Bodrum Beach, Muğla, Aydınlatma Tasarımı Planlux (Engin, 2013)

Fotoğraf.36. Kuramathi Island Resort, Maldivler

<http://www.maldives-resorts.net/kuramathi-island-resort/photos.htm> (Ocak,2015)

4. RESTORASYON SONRASI YENİDEN İŞLEVLENDİRİLEN KONAKLAMA YAPILARINDA YAPAY AYDINLATMA

Bu bölümde araştırma kapsamında koruma altındaki eserlerin yeniden işlevlendirilerek konaklama yapılarına dönüştürüldüğünde mimaride önemli rolü olan yapay aydınlatmaya dair özel durumlara değinilmiştir. Çalışmanın son bölümünde yer alacak tarihi “Akaretler W Otel” örneğinin yapay aydınlatma açısından değerlendirilmesi konusu ele alınmadan önce, koruma, kültür varlığı ve yeniden işlevlendirme kavramları tanımlanmıştır. Ayrıca yeniden işlevlendirilen tarihi yapılara ait aydınlatma tasarım ilkeleri irdelenmiştir.

4.1. Koruma, Kültür Varlığı, Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Kavramları

Koruma, farklı ülkelerin konuyla ilgili yasalarında ve bilimsel kaynaklarda benzer niteliklerde tanımlanmış bir kavramdır. Ülkemizde yürürlükte olan koruma kavramı şu şekildedir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası'nda “Koruma” ve “Korunma”, taşınmaz kültür varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleridir şeklinde tanımlanmıştır. (KTVKK, Madde 3 ,1983).

Koruma kavramı geçmişin unutulmaması ve insanlığın kültür varlıklarından faydalanabilmesi için zamanın getirdiği yıpranmalara ve zararlı eylemlere karşı engelleme, yeri geldiğinde geçmiş ile bağlantı kurma durumudur.

Koruma kavramı, yapılan müdahalenin kapsamına göre iki şekilde gerçekleştirilebilir: “Özgün niteliği ile koruma ”Preservation”; sınırlı değişimle koruma “Conservation”. Anlambilimde “Preservation” ile “Conservation” arasında gerçekte büyük bir ayırım olmadığı söylenebilir. Ancak “Preservation” yapıları veya yapı gruplarını özgün niteliğinde tutarak özgün detaylarının, dekorasyonunun, konumunun, strüktürünün, eksiksiz bütünleştirilmesini sağlayarak korumak iken, “Conservation” yapıların veya yapı gruplarının karakterin ve ölçeğin korunarak günün koşullarına uyarlanması, eklentiler yapılması, çağdaşlaştırılması gibi denetimli değişimlere olanak vererek korumaktır (Bilsel, Polat ve Yılmaz, 2003).

Farklı kaynakların belirlemelerine göre korunacak değerler farklı şekilde isimlendirilebilirler. Bunlardan en yaygın olanı ise “kültür varlığı” ve “anıt” terimleridir. Kültür varlığı, tarih öncesi ve tarihsel devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır (KTVKK, Bölüm 1; Madde 3, 1983).

Kültür varlığı kavramı konusunda pek çok görüş ve yaklaşım gözlemlenebilmektedir:

- Tarihi kültür varlığı kavramı sadece bir mimari eseri içine almaz, bunun yanında belli bir uygarlığın, önemli bir gelişmenin, tarihi bir olayın tanıklığını yapan kentsel ya da kırsal bir yerleşmeyi de kapsar. Bu kavram yalnız büyük sanat eserlerini değil, ayrıca zamanla kültürel anlam kazanmış daha basit eserleri de kapsar (Venedik Tüzüğü, Madde 1).

Alsaç (1995, s.7)’ ye göre “bilim, tarih, sanat değeri olan yapıtlar kültür varlığıdır. Bunların arasına yazılı-basılı belgeler, dokuma ve el işleri girer. Araçlar, aygıtlar, hatta makinalar da kültür varlığı sayılabilir. Özgün bir gereç bileşimi ya da uygulanmış bir yapım yöntemi de bunların arasına katılabilir”.

Yukarıdaki görüşlerin bir sentezi olarak, geçmişten günümüze, tarihe tanıklık etmiş sanat değeri belgelerce kanıtlanmış, taşınmaz varlıklara kültür varlıkları denilebilir.

Anıt ise, önemli bir olayın gelecek kuşaklarca tarih boyunca anılması için yapılan, sembolleştirilen yapı olarak tanımlanabilir. Korunan bu yapılar, sanat eseri değerinin yanı sıra tarihi belgelerle de desteklenerek değerini kanıtlamıştır. Bir yapının tarihsel anıt ya da korunması gerekli bir kültür varlığı olarak tanımlanabilmesi için gerekli olan yol gösterici ölçütler şu şekilde sayılabilir;

Yapının kendi başına bir sanat yapıtı olması ve çevresine bu özelliğiyle bir varsıllık katması,

- Düzenlenme, tasarlanma, biçimlenme gibi mimarlık özellikleri açısından belli bir türün örneği olması,
- Toplumsal ya da kültürel tarihin belirli bir dönemini yansıtıyor olması,
- Yapımında, gereç kullanımında bir yenilik oluşturması ya da artık yinelenemeyecek bir beceri ürünü ya da örneği olması,

- Geçerli beğeni ile aynı yönde olmasa bile kendi çağını temsil eden bir yapı olması,
- Ünlü kişi ya da tarihsel olaylarla bağlantısı olması,
- Kent tasarımı ya da peyzaj düzenlemesi açısından belli bir özellik, bir değer taşıması,
- Ünlü bir mimarın yapıtı olması (Alsaç, 1995, s. 83),

Toplumsal, kültürel ve ekonomik nedenlerle kültür varlıklarının, çevreyi de göz önüne alarak yaşatılması gerekmektedir. Bu amaçla gerçekleştirilen bakım ve onarım çalışmaları “koruma önlemleri” olarak nitelendirilebilir. Değişik kaynaklarca ortak olarak belirtilen tanımlara göre, onarım için öncelikle inceleme ve belgeleme gibi ön aşamalardan sonra, aşağıdaki dört aşamayla yapının onarım süreci tamamlanır:

1. Rölöve Çalışması
2. Restitüsyon Projesi
3. Restorasyon Projesi
4. Uygulama

Onarım çalışmalarının ilk aşaması olan rölöve çalışması, bir yapının mevcut durumunun ölçekli çizimlerle anlatımıdır. Restitüsyon projesi sonradan değişime uğramış ya da yok olmuş yapı veya yapı kısımlarının ilk tasarımdaki durumlarının tarihi çizim ya da fotoğraflardan yararlanılarak bütün olarak tekrar çizilmesidir. Restitüsyon projesi her onarım çalışması için söz konusu olan bir aşama değildir.

Restorasyon, tarihe tanıklık etmiş, özgünlük değeri olan, geleceğe aktarılmak istenen bir yapının ya da bir sanat eserinin, aslına uygun olarak yani eserin bozulmuş kısımlarını eski şeklini bozmadan asli yapım tekniğinden ve özgünlüğünden faydalanarak, mümkün olduğu kadar az müdahale ile koruyarak onarılmasıdır. Bu amaçla hazırlanan proje restorasyon projesidir. Uygulama ise, hazırlanmış olan projelerin gerçekleştirilme aşamasıdır.

Zaman içinde değişen yaşam biçimi ve gereksinimler tarihi yapıların bazı durumlarında özgün işlevini yitirmesine neden olmaktadır; böyle durumlarda yapının farklı bir işlevi yerine getirecek şekilde uyarlanmasına “yeniden işlevlendirme” denir. Yeniden işlevlendirme eski binaların yıkımdan kurtarılması için bir araç olarak

görülebılır (Ahunbay, 1996). Yapısal olarak ayakta duran fakat varoluş amacına hizmet verememesinden ötürü, işlevinde değışiklik yapılarak, yapının yeniden değeriendirilmesine yeniden işlevlendirme denir. Diğeri bir deyişle, geleneksel mekan değerielerinin onarılarak, günümüzün gereksinimlerine cevap verecek şekilde donatılarak yeniden kullanılmasıdır. Yeniden işlevlendirme kapsamında, öngörülen fiziksel müdahaleler kaldırılabilir ya da değıştirilebilir olmalı, bu süreçler de yapıya zarar vermemelidir. Yeni müdahaleler çağdaş teknik ve malzemeyle gerçekleştirilmeli, böylece fark edilir olması sağlanmalı, ancak yapının önüne geçmemelidir.

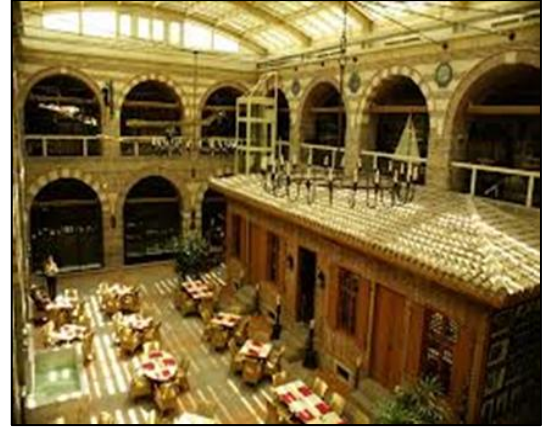
Çalışmada örnek olarak ele alınan “Akaretler Sıraevler” bünyesindeki ve “W İstanbul Otel” yapısı, özgün işlevi ile konut olarak yapılmış ancak günümüz konut anlayışı ile uyuşmamasından ve ekonomik nedenlerden dolayı otel ve işyeri olarak yeni bir işlev kazandırılarak restore edilmiştir.

4.2. Restore Edilerek Yeniden İşlevlendirilen Mekanlarda Yapay Aydınlatma

Bu bölümde örnek olarak incelenen “Akaretler W İstanbul Otel” yapay aydınlatmasıyla ilgili değeriendirmeden önce, restore edilerek yeniden işlevlendirilen mekanlarda yapay aydınlatmanın önemi, ayrıcalıkları ve uygulamalarda dikkate alınacak özel durumlara değinilecektir. Tarihi eser aydınlatması, geçmişten günümüze, tarihe tanıklık etmiş, iz bırakmış, sanatsal değeri olan, bulunduğu bölgeye anlam katan tarihi yapıların karakterlerinin belirlenmesini ve kaybolmamasını sağlayan iç ve dış tesisat sistemidir. Bu yapıların, restorasyon, yeniden işlevlendirme ya da her ikisine de uygun olacak şekilde aydınlatma planlaması yapılmalı kullanıcılar tarafından daha net, anlaşılır olarak algılanabilmesi ve güçlü bir etki bırakabilmesi için özen gösterilmelidir.

Tarihi eserlerin aydınlatması açısından dikkat edilmesi gereken çeşitli kavramlar bulunmaktadır. Kamaşma yok edilmeli, nesnelerin ve mekanın duruma göre net ya da loş bir şekilde algılanması, belirlenen senaryoya göre kurgulanmalıdır.

Günüşğının ortadan kalkmasıyla anlam kazanan yapay aydınlatmanın konusu olan tarihi eserlerin aydınlatması; tarihi, dini, askeri ve sosyal mekanları görsel yönden çekici kılmayı amaçlamalıdır. (Fotoğraf.37.- 38.).

Fotoğraf.37.- 38. Çengelhan Rahmi Koç Müzesi, Restorasyon Öncesi ve Sonrası Görünümü

<http://www.google.com.tr/imgres?imgurl> (Ekim,2014)

Fotoğraf.37. -38.'de görüldüğü gibi tarihi han olarak, avlu sistemiyle çalışan Çengelhan Rahmi Koç Müzesi, restorasyondan sonra çatısı kapatılarak farkı ve mekanı daha yoğun kullanabilmeye yönelik bir alan oluşturulmuştur. Çelik taşıyıcılarla yapılan bu çatı sistemi, sarkıt avizelerin asılmasına da katkıda bulunmuştur.

Kurgulanacak aydınlatma tasarımı, özgün bir aydınlatma düzeninin oluşturulmasının yanı sıra farklılığıyla dikkatleri çekmelidir. Bu nedenlerle tasarım aşamasında teknik aydınlatmayla sınırlı kalmayıp tasarımsal açıdan da ele alınmalıdır.

Yapının aydınlatması iç ve dış aydınlatma olarak ikiye ayrılır. Dış aydınlatma açısından incelendiğinde en etkili görüntüsünün nasıl bir ışık altında olduğu belirlenmeye çalışılmalı bunun için de yapının yüzey şekli incelenmelidir. İç mekanda ise, kullanılan malzeme, içeride hakim olan renk ve doku doğru aydınlatma uygulanması için bilinmesi gereken konulardır. Aydınlatma detayları genel anlamda iç mekan karakterini doğru yansıtmalıdır.

Çağdaş yapılardaki aydınlatmalar ele alındığında, aydınlatmanın kullanılacağı alana göre görevini en iyi şekilde yerine getirmesi gerekir. Günümüz mimarisi genellikle doğal aydınlatmaya yönelmektedir. Estetik kaygılardan önce dikkat edilmesi gereken en önemli husus işlevsel olmasıdır. Kültür varlıklarının

aydınlatmalarında ise durum biraz farklıdır. Aydınlatma, mekânın mimari özellikleri ile paralel planlanır (**Fotoğraf.39.**)

Fotoğraf.39. Fox Tv Stüdyo, İç Mimari: Brian L.Hassing, (Planlux, 2004)

Çağdaş yapılarda, alçak tavanlarda mekana yüksek bir görünüm verilmek istenildiğinde; tavana yönlendirilmiş dikey vurgu yapan armatürler kullanılırken, tarihi anıtlarda genellikle tavan yükseklikleri fazla olduğundan, dekoratif sarkıtlar rahatlıkla kullanılmaktadır. Bu çağdaş sarkıt aydınlatmaların, var olan tavana zarar vermeden uygulanması önemli bir husustur. Tavana müdahale etmek istenmiyorsa, çoğu zaman duvar aydınlatma sistemi ile iyi bir görünüm elde edilebilir. Asma tavan uygulaması varsa, daha özgür tasarımlar yapmak mümkündür. Eğer böyle bir çalışma yapılmamışsa, yeni önerilen aydınlatma tasarımı yapıya zarar vermeden montajlanmalıdır. Eski Kayık Hanı olarak bilinen şimdiki Fox TV Stüdyosunun asma tavan görünümü ve aydınlatması yukarıdaki açıklamaya iyi bir örnektir (**Fotoğraf.40-41.**).

Fotoğraf.40.-41. Kayık Hanı (Fox Tv Binası), İstanbul, (Merter Belediyesi,2012)

Günümüz yapılarında, akıllı binalar kapsamında mümkün olduğunca doğal ışıktan faydalanacak şekilde büyük pencere açıklıkları yapılmaktadır. Doğal ışıktan fazlasıyla yararlanıldığı için mekanlarda yapay aydınlatmayı yeri gelince saklama ve gizleme gereği bile duyarız. Tarihi yapılarda ise durum daha farklıdır. Yapının yapılış dönemine paralel olarak genelde hacimlerin ortasında asılan yağ, mum, kandil gibi aydınlatma öğeleri, verdikleri az ışıkla yalnızca nesnelerin görünürlüğünün sağlanması amacını taşımıştır. Bu fikri bir adım öne taşımak için ilk aşamada amaç yeni bir teknoloji ile karanlığı yenmektir. Aydınlanma sorunun çözüldükten sonra aydınlatma tasarım aşamasına rahatlıkla geçiş yapılabilmektedir. Bu tür binaları restore ederken kullanılan aydınlatma türü hassaslıkla seçilmelidir.

Restorasyon görmüş tarihi eserlerde, yapay aydınlatma seçiminin, eserin özgün kimliğine uygun, olabildiğince uygulama sırasında tarihi esere zarar vermeyecek nitelikte olmalıdır. Belirli estetik öğelerin vurgulanmasına olanak sağlayıcı ve yeniden işlevlendirme durumunda kullanıcıların çağdaş gereksinimlerine karşılık verecek nitelikte bir aydınlatma tasarımı gerçekleştirmeye özen gösterilmelidir.

5. “AKARETLER W İSTANBUL OTEL” ÖRNEĞİNİN KENTSEL KONUM, TARİHİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ; RESTORASYON SÜRECİ

Bu bölümde örnek olarak seçilen restorasyon sonrası yeniden işlevlendirilen tarihi eser “Akaretler W İstanbul Otel”, öncelikle kentsel tarihi ve mimari özellikleri açısından irdelenecek, ardından son bölümde restorasyon projesinin yapay aydınlatma tasarım ve uygulaması açısından bir değerlendirmesi gerçekleştirilecektir.

5.1. Kentsel Konum

Tarihi kentsel yapı grubu olarak adlandırılabilen “Akaret Sıraevler” İstanbul da Beşiktaş ile Maçka arasında, Akaretler semtindeki bir yapı grubudur. Şair Nedim ve Süleyman Seba caddelerinin çatal ağzı biçiminde birleştikleri bölgede ve eğimli arazide konumlanmıştır.

Harita.1. Tarihi Akaret Sıraevler’in Üstten Görünüm Fotoğrafı (İBB, 2014)

5.2. Tarihi ve Mimari Özellikleri

Akaretler Sıraev Yapıları, İstanbul’da yapılan ilk anıtsal sıraev yapısı (toplu konut) olma özelliğini taşıırken, aynı zamanda da dönemini temsil eden konut tipinin de en önemli ve anıtsal örneklerindendir (Sürmegöz, 2010).

Akaretler Sıraev Grubu'na ait vakfiye kaydı, Sultan II. Abdülhamid'in Vakfiyesi olan ve günümüzde, Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı Kültür ve Tescil Dairesi Başkanlığı'nın Vakıf Kayıtlar Arşivi'nde, K. 183 ve sureti olan tezhipli K. 181 numara ile kayıtlı, iki ciltlik vakfiyede yer almaktadır.

Günümüzde birinci derece tarihi eser topluluğu (kültür varlığı) olarak nitelendirilen Akaret Sıraevler, Sultan Abdülaziz tarafından yaptırılması amaçlanan Maçka Aziziye Camii için, bu camiye akar olması (gelir getirmesi amacıyla), 1875'te inşa edilmeye başlandığı bilinmektedir. Akaretlerin bir kısmı sarayda çalışan muhafızlar ve ağaların kalması için bugünkü anlamıyla lojman konutlar olarak kullanılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun devlet ve hükümet merkezi olan İstanbul'da ve çevresinde, Hassa Mimarları (Osmanlı Sarayının Mimarları) olarak görev yapmış, Balyan ailesinin bir üyesi Sarkis Balyan tarafından tasarlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra, Vakıflar İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne geçmiş ve uzun bir dönem kaymakamlık, polis karakolu, postane, okullar, hastane, parti gençlik merkezi olarak kullanılmıştır (Bayram, 1999).

1980 döneminden sonra ise Vakıflar Genel Müdürlüğü Akaretler Sıraevleri'ni daha çok personeli için lojman olarak kullanmıştır. 1987 yılına gelindiğinde ise Net Holding tarafından yap- işlet- devret mantığıyla 49 seneliğine kiralanmıştır (Sürmegöz, 2010).

Mayıs 1996 yılında alınan inşaat ruhsatı sonucunda yatırıma başlanmış ve A Blok tamamlanarak Haziran 1998 yılında 29 bina işletmeye alınmış (**Şekil.4**), 03.03.1999 yılında “III No’lu K. T. V. K. Kurulu” tarafından iskan onayı verilmiştir (Bayram, 1999).

Projenin ikinci aşaması olan, iki caddenin arasında kalan V şeklindeki bölümde (B, C, D Blok) ofis, ticari üniteler, otel üniteleri yer almaktadır. 21.01.1998 yılında, III No’lu K. T. V. K. Kurulu tarafından B, C, D blokların projelerini onaylanmış ve 15. 04. 1999 yılında inşaat ruhsatı alınmış, inşaata başlanmıştır. Şu anki W Otelin’in girişi (B, C, D Blokları) II. Abdulhamit tarafından dönemin saray ressamı Fausto Zonaro'ya (1854- 1929) tahsis edilmiştir (Sürmegöz, 2010).

Projenin üçüncü aşaması olan Süleyman Seba Caddesinde bulunan kısım (E ve F Blok) Net Holdinge teslim edilmediği için ilk etapta uygulanmıştır. Tüm kompleksin otopark ve yardımcı hizmetlerini karşılaması öngörülen, Şair Nedim Caddesi üzerinde sağ koldaki sıraevlerin bitiminde yer alan (G Blok) ve proje bütünlüğü içindeki arsa üzerinde 450 araçlık otopark, hizmet ve ticari birimlerin inşaatına 31. 05. 2000 tarihinde başlamış ve 15. 02. 2002 tarihinde ise iskan ruhsatı

alınmıştır. Şubat 2003 yılında Garanti Bankasına devredilen Akaret Sıraevlerin son restorasyon süreci ise Mustafa Kemal Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'ın savaş yıllarında kızıyla birlikte 1.5 yıl yaşadığı ve müzeye dönüştürülmek istenen yapı olmuştur. Kemal Atatürk'ün 1918 yılında oturduğu ev, mayıs 2011 de müze olarak ziyaretçilerine açılmıştır (Sürmegöz, 2010).

1987 yılından bu yana, dönemin gereksinimlerine göre, 13 kez değişikliğe uğrayan proje, 2005 yılı kasım ayında projeyi Bilgili Holding tarafından devralınmasıyla 1 Nisan 2008 tarihinde bitirilmiştir (Bayram, 1999). (**Fotoğraf.42.**).

Şekil.4. Net Holding Tarafından Yapılan Akaretler Sıraevleri Gelişim Projesi Vaziyet Planı(Net Holding,2013)

Fotoğraf.42. Akaretler Sema'nın Günümüzdeki Gece Görünümü

<https://www.google.com.tr/search?q=akaretler&espv=2&biw=1366&bih=643&source> (Şubat,2010)

Akaretler Sıraev Grubu altmışaltı parsel ve bu parseller üzerinde bulunan toplam yüz otuz üç konut biriminden oluşmaktadır. Bu parseller, iki caddenin kesiştiği yerde bulunan üçgen parça dışında (600m²), kısa kenarları yoldan cephe alan, dikdörtgen biçimli ve alanları 180 ile 220 m² arasında değişen parsellerdir. Parsellerin bulunduğu her koldaki cephe genişlikleri kendi içlerinde birbirine eşittir ve 7.50 mt'dir. Binaların oturma alanları ise 120 m²'dir. Konutlar üçer katlıdır (Sürmegöz, 2010).

Osmanlı Döneminde, Akaretlerin bulunduğu semtteki yapılar genellikle ahşap olduğu için sarayla bu bölgedeki evler arasında yangın çıkmasını engellemek amacıyla Akaretler Sıraevleri yapılmıştır. Bu sıraevler 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl dönemi yığma kargir yapılarıdır. Yapıldığı dönemde ekonomik durum çok iyi olmadığı için seçilen malzemeler ve teknikler de bu durumdan etkilenmiştir (Sürmegöz, 2010). Taşıyıcı sistemi oluşturan kargir duvarların malzemesi tuğla olmuştur. Birimlerin giriş holünde yapılan kemerler de yine tuğla kullanılmıştır. Zemin ahşap döşeme, merdivenler ahşap kargir yapılmıştır. Ana giriş kapıları ve balkon malzemesi demir dökme olarak tercih edilmiştir.

Yeniden işlevlendirilme kapsamında, yapının cepheleri özgün mimarisine sadık kalınarak restore edilmiş, her yapının arka kısmında bulunan bahçeler, ofis ve mağazalar için restoran, kafeterya gibi açık hava birimleri olarak düzenlenmiştir. Akaretler Sıraevlerinin yapıldığı dönem ve 1980'li yıllardaki hali görülmektedir (Fotoğraf.43.-44.).

Fotoğraf.43.-44. Akaretler Sıraevlerinin Yapıldığı Dönemdeki Hali ve 1980'li Yıllardaki Hali (Net Holding,2014)

W İstanbul Otelde yığma duvarlarda pek fazla müdahale yapılamamıştır. Ferah mekanlar elde etmek için alanlar birbirlerine duvarlarda kapı boşlukları açılarak bağlanmıştır. Akaretler Sıraevlerin D Bloktaki restorasyon öncesi ve sonrası fotoğrafında görüldüğü gibi, yapı kemerli olup, pencerelere ahşap malzeme kullanılmıştır (**Fotoğraf.45.-46.**). Tavan yüksekliği fazla olduğundan mekan geniş durmaktadır. Akaretler Sıraevlerin D Bloktaki restorasyon öncesi ve sonrası fotoğrafında örüldüğü gibidir.

Fotoğraf.45.-46. W Otel Restoran İç Mekan Örneği Yeniden İşlevlendirme Aşaması ve Sonrası (Net Holding A.Ş.)

Akaretler Sıraevlerde D Bloкта bulunan “W İstanbul Otel” in 2001 tarihli Turizm Bakanlığı’ndan alınan turizm yatırım belgesine göre doksan iki odalı olarak kaydı geçmektedir. W otelde oda sayısı şu an 136 adet olarak düzenlenmiş olup, bunlardan on dört adedi stüdyo süit oda, on bir adedi fantastik süit oda, iki adet “WOW” ve “Extreme WOW” olarak adlandırılan kral dairesidir. Ayrıca dört adet toplantı salonu, özel yemek odası ve iki adet özel restoran bulunmaktadır (Net Holding A.Ş., 2013).

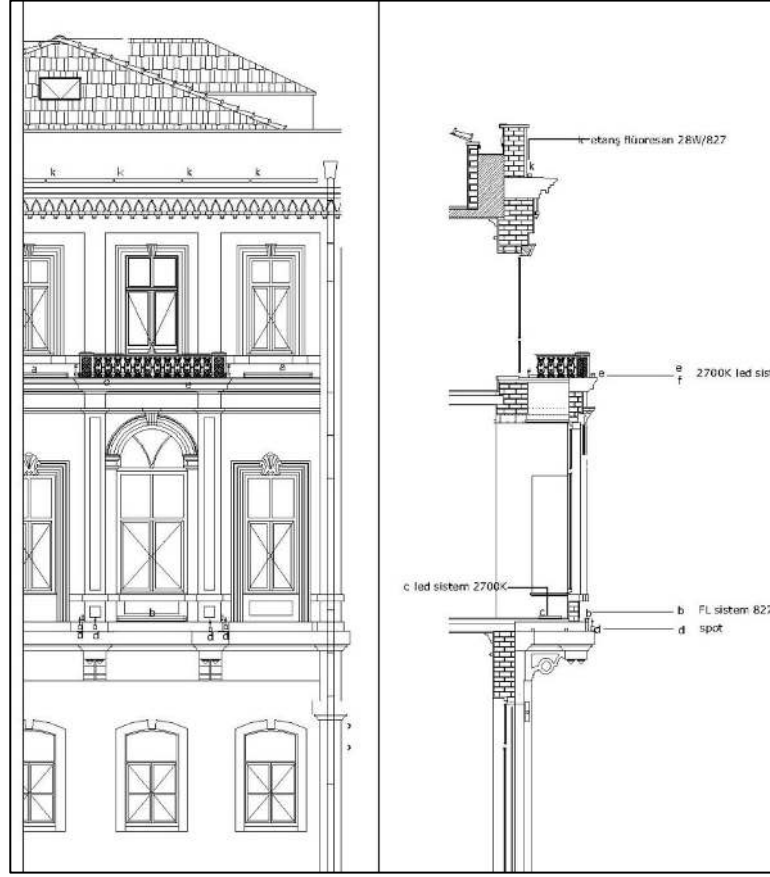
6. AKARETLER “W İSTANBUL OTEL” ÖRNEĞİNİN YAPAY AYDINLATMA AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ

Çalışmanın bu bölümde Akaretlerin dış cephe aydınlatma tasarımının yanı sıra ağırlıklı olarak sıra dışı bir otel imajı veren “Akaretler W İstanbul Otel” örneğinde hakim olan dekorasyonun her birimde, ışık ile nasıl bütünleştirildiği incelenecektir. Tarihi kimliğini yeni bir bakış açısıyla ön plana çıkaran otelde, olması gereken ya da olan ışık tasarımına eleştirel bir yaklaşım izlenecektir. Bu anlamda, öncelikle “Akaretler W İstanbul Otel”in dış cephe genel aydınlatması ve iç mekanların her biriminin aydınlatma tasarımına dair değerlendirmeler yapılacaktır.

6.1. Dış Cephe ve Genel Aydınlatması

Tarihi ve çağdaş yaşamı birleştiren; yeni ve özgün bir yaşam alanı oluşturan Akaretler’in restorasyon projesi, mimari tasarım açısından olduğu gibi, aydınlatma tasarım açısından da bir bütün olarak ele alınmıştır. Bu nedenle, “Akaretler W İstanbul Otel” örneğine değinmeden önce bu bölümde Akaretler yapı grubunun genel aydınlatma tasarım değinilecektir ((Fotoğraf.47.-48.). Yeniden hayata geçirilen bu kompleks (karmaşık) yapı, iş ya da başka amaçlı seyahat eden insanların yanı sıra İstanbulluların da “şık mahalle” kavramını görmeleri istenen bir projedir. Konaklama, iş yeri (ofis), eğlence, alışveriş ve yeme içme için yeni bir anlayışla restore edilen Akaretler, eski görünümüyle insanları cezbetmeyen bir bölge iken, şimdi ise ayrıcalıklı cadde olma özelliğini taşımaktadır.

Akaret Sıraveler 640 metrelik cephesi ile dünyadaki en uzun kesintisiz aydınlatılan tarihi cepheleri arasındadır. Tarihi dokunun ve çağdaş müdahalelerin birlikte gözlemlendiği bu yapı grubunda, cephelerde sürekliliği vurgulamak, önde gelen amaçlardan biri olmuştur. Bu nedenle, bütün bloklar ortak çatı bantları ile aydınlatılmıştır. Özgün balkon korkulukları, tekrarlanan yapı elemanları olarak tarihi dokunun önemli unsurudur (Şekil.5.). Bu düşünceden dolayı, sıcak renkli ışık kaynaklarının kullanımı ile görsel algı sağlanmıştır.

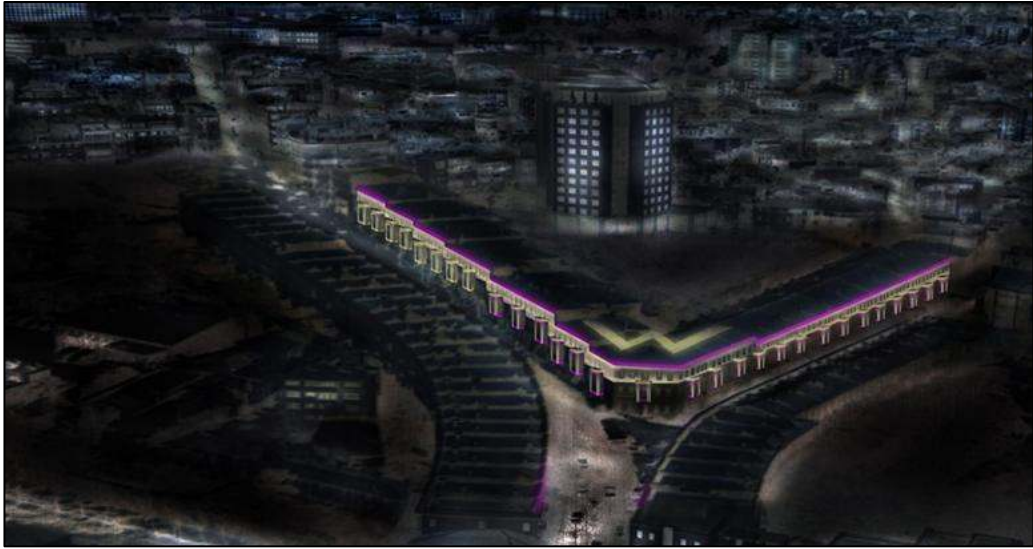
Şekil.5. Akaretler B-C-D Blok Çatı Bandı ve Balkon Aydınlatma Sistem Detayları
(Geomim Mimarlık ve Effect Aydınlatma Tasarımı Ve Danışmanlığı)

Cephelerin genel aydınlatması; temel olarak sıcak görüntüyü veren 2700K ışık kaynağını taşıyan simetrik cephe flüoresan armatürler ve asimetrik 2800K led sistemlerle gerçekleştirilirken, halojen armatürler ile desteklenmiştir. Cephede seçilen T5 (flüoresan) 2700K ışık kullanılan en sıcak renk olmasından dolayı boya rengiyle birlikte yumuşak bir geçiş sağlamış, reflektör kalitesi yüksek IP65 tercih edilmiştir. Aydınlatma armatürlerinin dışarıdan bakıldığında algılanmayacak şekilde yerleştirilmiş olması, tarihi cephenin bütünlüğünün bozulmaması adına doğru bir yaklaşımdır. Cephe aydınlatması, gerek aydınlatma sağlamak, gerekse yol gösterici olmak açısından, yeterli olmakla birlikte aydınlatma tasarımcıları dekoratif direklerde kullanmışlardır. Bu direkler ana cephe tasarımını bozmayan 150W armatürlerdir. İç mekana ışık vermemesi için belirli yükseklikte tasarlanmıştır. Bina kapı önlerini vurgulamak amacı ile ışıklı kapı numaraları kullanılmıştır (Teknik Bilgiler İçin Effect Aydınlatma Tasarım Danışmanlık Ofisinden Yararlanılmıştır).

Fotoğraf.47.-48. Akaretler B Blok Aydınlatma Çalışması (Eski Görsel Üzerinden)
(Effect Aydınlatma Tasarımı ve Danışmanlığı)

B Bloktaki W Otel girişinde bulunan basamaklar yönlendirme ve davetkarlığı simgelemiştir (**Fotoğraf.49**). Camlarla bezenmiş saçak, girişi vurgulamaktadır (**Fotoğraf.50**). B Blok genel aydınlatması ise (**Fotoğraf.51**)’de görülmektedir.

Fotoğraf.49. Akaretler Aydınlatma Çalışması (Eski Görsel Üzerinden)
Effect Aydınlatma Tasarım Danışmanlık Ofisi

Fotoğraf.50 Akaretler C Blok W Otel Giriş Aydınlatması
http://www.systemairhsk.com.tr/tr/references/sogutma_kule_ref.aspx (Ocak, 2015)

Fotoğraf.51. Akaretler B Blok Aydınlatması (Pld Dergisi, Nisan, 2008)

6.2. Akaretler W İstanbul Otel İç Mekan Aydınlatması

W Otel iç mekan aydınlatmasının incelenmesi ve değerlendirmesi farklı kullanım alanlarında, mekana özgü tasarlanmış aydınlatma açısından ele alınacaktır.

6.2.1. Giriş Ve Lobi Aydınlatması

Otelin karşılama alanı olarak nitelendirilebilecek giriş holünde giriş bankosu ve bekleme alanı konumlandırılmıştır. Resepsiyon bankosunun arka duvarında taş duvar ve yer yer siyah camlar kullanılmıştır (**Fotoğraf.52.-53.**). Duvarla cam arasında tavan detaylı mavi led kullanımı ile mekana çağdaş bir görüntü verilemeye çalışılmış, oturma kısmında ise duvarlarda amber renkli led kullanılmıştır. Bu

yaklaşım ile Akaretlerin dış cephesindeki tarihi doku kısmen iç bölüme aktarılmaya çalışılmıştır.

Lobide, resepsiyonun arkasından tavana doğru uzanıp giden ışıklı zümrüt dalları görüntüsü veren aydınlatma aygıtı, tamamen dekoratif amaçla kullanılmıştır. Gümüş işçiliği ile bezenmiş bankonun üst yüzeyinde siyah camların arkasına gizlenmiş değerli kristallerin parıltısı loş mekanda Osmanlı mimari dönemini benimsenmiştir.

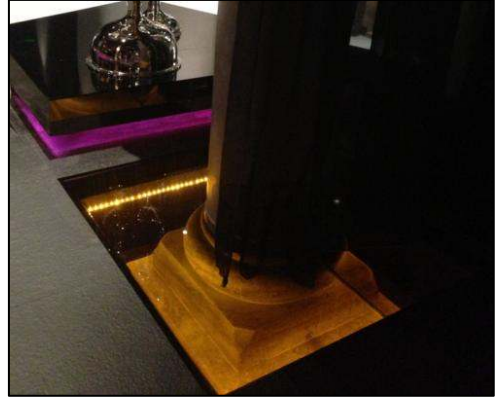
Fotoğraf.52.-53. W Otel Girişi Banko Aydınlatması (Kosif Arşivi, 2014)

Genel olarak mekanda loşluk etkisi verilmek istenmiştir. Ayna ile kaplanmış tavan, mekana genişlik algısı sağlamıştır. Ayna aralarında kullanılan alçı panel tavana yerleştirilen spotlar yüksek ışık gücüne sahip değildir (**Fotoğraf.54.**). Lobinin ilk bölümünde, duvara yansıyan ışık, platform altı gizli ışık ve obje aygıtlarıyla aydınlık sağlanmıştır.

Girişi taşıyan sarnıcın sütunları camla korunmaya alınmıştır. Bu sütunlar korunurken sıcak gizli ışıkla vurgu yapılmıştır (**Fotoğraf.55.-56.**). Sütunların hemen önünde bulunan siyah tüller, farklı bir mekana geçiş yapıldığını vurgulamak amacıyla kullanılmıştır. Arka lobiye geçiş sağlayan rampada yönlendirici ışıklardan yararlanılmıştır. Merdiven ve platformlardaki led rengi, otelin genelinde hakim olan mor renktir.

Fotoğraf.54. W Otel Girişı Tavan Aydınlatması (Kosif Arşivi, 2013)

Fotoğraf.55.-56 W Otel Girişı Lobi Bölümü (Kosif Arşivi, 2013)

Ana merdiven altındaki bölüm tur danışma merkezi olarak değerlendirilmiştir. Kullanıcıların gerekli bilgiyi aldıktan sonra merdivenlerden ya da asansörden istediği kata rahatlıkla çıkması sağlanmıştır. Bu alanda ışık rengi gün ışığı olarak seçilirken duvarlarda ise asalet ve ihtişamı çağrıştıran mor renk kullanımı dikkat çekmektedir. Merdiven rıhtların da gizlenmiş 2700K gün ışığı ledler, desenli korkuluklarla uyum

içindedir. Bu seçim ile gerek kullanım güvenliği gerekse dikkat çekme özelliği ile mekanın en aydınlık kısmını oluşturmuştur (**Fotoğraf.57.-58.**).

Fotoğraf.57.-58. Akaretler W İstanbul Otel Lobi Görünümünden Bir Kesit

(Kosif, 2015)

Düz gri renk boyalı duvarlarda reflektörlü desenli hareketli aydınlatma aygıtı kullanılmış; böylece düz duvarlara hareket ışıkla verilmek istenmiştir. Mekan isimlendirmeleri metal harflerle, gri duvarlara monte edilmiş (**Fotoğraf.59.**), yine tavandan hareketli spotlarla vurgu yapılarak net görünürlük sağlanmıştır.

Fotoğraf.59. Akaretler W İstanbul Otel Lobi (Kosif Arşivi,2013)

W Otel karşılama mekanı açısından ele alındığında; aydınlatma tasarımını, günümüzde tasarlanmış bir otelden farklı kılan özellikleri şöyle özetlemek mümkündür. İç mekana girildiğinde hala tarihi bir mekanda bulunulduğunu vurgulayan resepsiyon arkası taş duvar ve sütun aydınlatmaları iç mekan restorasyonu açısından dikkat çekmektedir. Ayrıca bu mekanda kullanılmış olan “loş” aydınlatma her ne kadar kullanıcı güvenliği açısından sorunlu olsa da kullanıcılarda “gizemli” bir etki bırakmaktadır. Kullanıcın psikoloji açısından ele alındığında, daha sıcak ışık gücü ile desteklenmesi uygun olabilir.

6.2.2. Yatak Odaları Aydınlatması

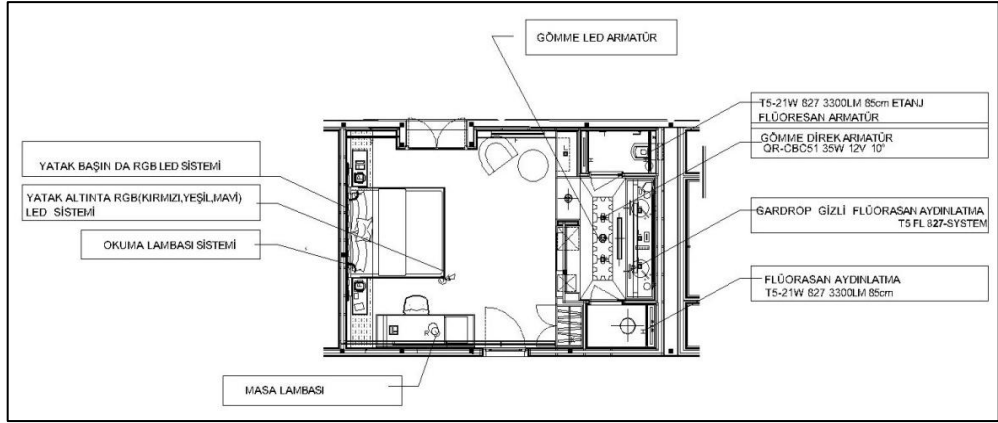
Otellerin önemli birimlerinden olan yatak odaları, aydınlatmaları açısından değerlendirildiğinde, genellikle ışık seviyesi, ağırlıklı olarak loşluk kavramı ön planda olan ışık sistemi karşımıza çıkmaktadır. Yeniden işlevlendirilen W İstanbul Otel odalarında ise, bu kavramlar temel alınarak aydınlatma tasarımı gerçekleştirilmiştir. Otelde farklı nitelikte birçok oda tipi bulunmaktadır. Bunlar; standart oda, zemin kat standart oda, marvelous ve süit odalardan oluşmaktadır. W İstanbul Otelde; ilk olarak standart odaların aydınlatması ele alındığında, bölgesel aydınlatma kullanımlarıyla birlikte, odalarda hakim olan motiflere destek genel aydınlatma sağlanmıştır. Genel aydınlatma olarak; ahşap perdeliklere gizlenmiş led

profil aydınlatmalar tercih edilmiş, yatak başının konumlandırıldığı duvarda, kenar çerçevesi desenli aynalar kullanılmıştır. Çoğunlukla odaların tekstilinde hakim olan kırmızı renk, ayna arkası ve yerden yükseltilmiş yatak altında gizlenen ışıktaki da görülmektedir. Makyaj masası ve yatak başı masa lambaları ise bölgesel aydınlatma olarak nitelendirilebilir. Bu armatürlerde ise ışık rengi, gün ışığı olarak seçilmiştir.

Banyolarda “hamam” tasarımını desteklemek amacıyla mermer kullanılmıştır. Hem bu durumu ön plana çıkarmak hem de banyoda yeterli ışığı sağlamak için duvarda ayna arkası beyaz ışık ve içten aydınlatma makyaj aynası tercih edilmiştir. Tavandaki gün ışığı spotlarla bu durum desteklenmiştir. IP değeri yüksek armatürlerin seçilmesine özen gösterilmiştir. (Fotoğraf.60.-61.). de standart oda iç mekan görüntüleri ve (Şekil.6) da bu odaların aydınlatma planı gösterilmiştir.

Fotoğraf.60.-61. W Otel Standart Oda İç Mekan Fotoğrafı
(W Otel İstanbul İnternet Sitesi,2014)

Şekil.6. Akaretler W İstanbul Otel Standart Oda Aydınlatma Yerleşimi ve Bilgileri (Effect Aydınlatma Tasarımı ve Danışmanlığı,2013)

Fotoğraf.60.-61’de görüldüğü üzere led profilin (görüntü) yoğun olarak kullanıldığı odalarda destekleyici spotlar ışık sistemi ayarlanabilir şekilde kontrol edilmektedir. Zemin katta bulunan standart odaların ayrıcalığı ise her odanın kendine ait taş duvarlarla çevrelenmiş bahçelerinin olmasıdır. Bu bahçelerde bitkiler özel aydınlatmalarla vurgulanmıştır (**Fotoğraf.62.**).

Fotoğraf.62. Akaretler W İstanbul Otel Standart Oda Dış Mekan Fotoğrafı

<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Nisan, 2014)

Mervelous olarak adlandırılan, ikinci tip odaların iç mekan olarak diğer standart odalardan farkı, bahçeye açılan kapının ardından, küçük bir köprüyle kabanalara (Genellikle otelin ana binasının dışında, plaj veya havuz kıyısında bir oda) geçilmesidir (**Fotoğraf.63.-64.**). Zemin hizasında yükseltilmiş platformların, sıcak

ışıkla birlikte kullanımıyla dikkat çekmektedir. Geçiş yolu olarak kullanılan köprü aydınlatması tamamıyla yönlendirici özelliği taşımaktadır. Arkadaki bitkiler ise, gelen konukların kendini huzurlu hissetmesini sağlamak amacıyla gün ışığıyla aydınlatılmıştır.

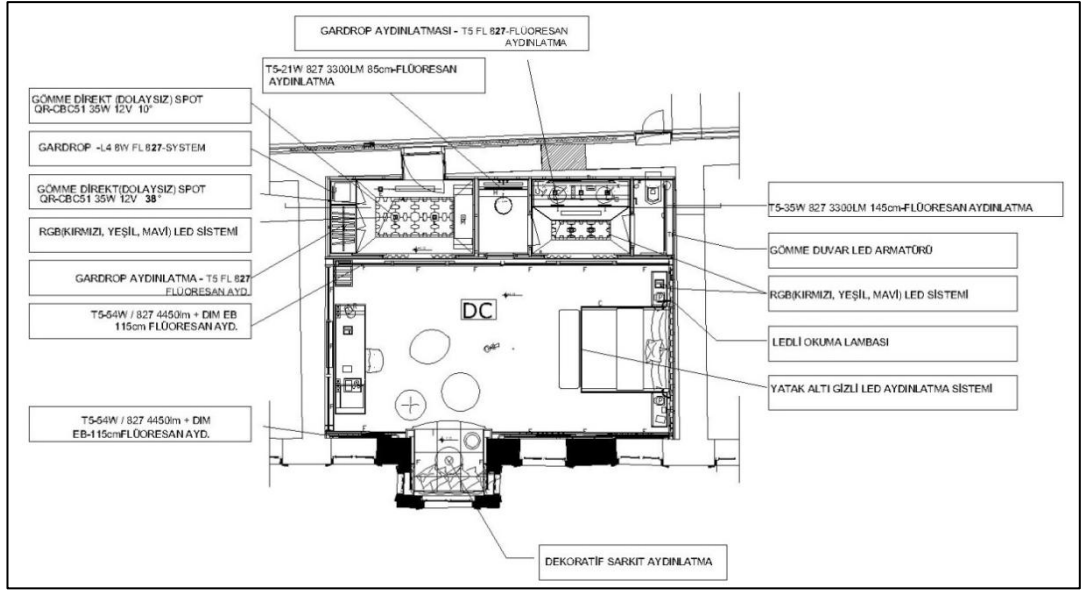

Fotoğraf.63.-64. Akaretler W İstanbul Otel Standart Oda Dış Mekan Fotoğrafı
<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Ekim, 2014)

Akaretler W İstanbul Otelde 14 süit oda çeşidi mevcuttur. Genel olarak standart odalardaki aydınlatmaların yanı sıra oturma bölümü dediğimiz kısım da, tavanda sarkıt ve lambaderlerle ışık gücü artırılmıştır (**Fotoğraf.65.**). Bazı süit odalarda, duvardaki ayna ereve deseni ve led sistemi, tavanda da uygulanmıştır. Duvarlarda apliklerin bulunmamasına zen gösterilmiştir. Antredeki ışık giysi dolabı için yetersiz kaldığından, kapak sensörlü ışık kullanılmıştır. Yine yatak başlarında spiralli okuma lambası kullanılarak, konuklara daha konforlu bir alan yaratılmaya çalışılmıştır (**şekil.7**).

Fotoğraf.65. Akaretler W İstanbul Otel Süit Oda İç Mekan Fotoğrafı
<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Ekim,2014)

Şekil.7. Akaretler W İstanbul Otel Süit Oda İç Mekan Aydınlatma Sistem Planı
<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Ekim, 2104)

Akaretler W İstanbul Otelde “Wow Süit” ve “Extreme Wow Süit” olarak adlandırılan iki ayrıcalıklı ve geniş kullanım alanlı süit bulunmaktadır. Wow Süit olarak adlandırılan süit 6 kişiye hizmet verecek şekilde tasarlanmıştır (**Fotoğraf.66.**). Odanın bazı bölgelerinde çatıdan gün ışığı alınmıştır. Tavanda uygun konumlarda gizli aydınlatma kullanılırken, yemek masası üzerinde, merdiven boşluğunda ve oturma alanında sarkıtlar kullanılmıştır. Standart odalarda görüldüğü gibi, tavana monte edilmiş ahşap desenli paneller odaya ait iç mekan fotoğraflarında görülmektedir.

Fotoğraf.66 Akaretler W İstanbul Otel “Wow Süit” Oda İç Mekan Fotoğrafı
<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Eylül, 2014)

Fotoğraf.66.'da görüldüğü gibi kullanılan tavandan sarkıt aydınlatmalar, tavan yüksekliğini vurgulamaktadır. Yaklaşık 3,00 m yüksekliğindeki tavan ve büyük pencereler gün ışığından çokça faydalanılmasına olanak sağlamaktadır. Kristal detaylı sarkıtların otelin özgün tasarımını güçlendirmek amacıyla kullanıldığı düşünülebilir.

“Extreme Wow Süit” isimli süit odada ise, C Bloğun en değerli kısmına konumlandırılmıştır. Toplantı odası, oturma alanı, hamamı, yatak odası ve terasıyla birlikte otelin en ihtişamlı ve donanımlı odasıdır **(Fotoğraf.67.)**.

Extreme Wow Süit de, lobide hakim olan mor renk hem tekstilde hem de ışıktaki kullanılmıştır. Yatak odası tavanı aynasının altındaki mor renk led ve hamamda hakim olan mavi led gizli aydınlatma, odanın diğer birimlerinde kullanılan gün ışığına anlam katmak üzere yapılmış olarak düşünülebilir. Tavandaki pencerede bulunan açıklıklarından gelen gün ışığı haricinde, tavan gizli aydınlatma detayıyla yüksek ışık gücü sağlanmıştır **(Fotoğraf.68.)**.

Otel odalarında, ağırlıklı kullanılmış olan kırmızı renkli gizli led aydınlatma, iç mimari (malzeme, tasarım, doku, renk) açısından değerlendirildiğinde mekanla uyumlu olarak nitelendirilebilir. Bazı bölgelerde sıcak gün ışığı renk kavramı, ikinci planda görülmektedir. Gün ışığı yerine renkli led aydınlatmalar tercih edilmiştir. Bu durum, kullanıcı psikolojisi açısından değerlendirildiğinde otelin lobi bölümünde olduğu gibi, gün ışığı gibi daha sıcak yapay aydınlatmayla desteklenebilir.

Fotoğraf.67. Akaretler W İstanbul Otel “Extreme Wow Süit” İç Mekan Fotoğrafı

<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery>(Kasım,2014)

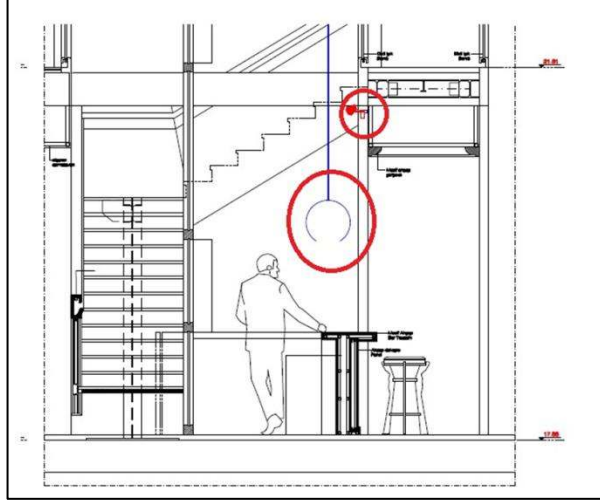

Fotoğraf.68 Akaretler W İstanbul Otel Extreme Wow Süit İç Mekan Fotoğrafı
<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Ekim, 2014)

6.2.3. Yeme-İçme Mekanlarının Aydınlatması

Otellerde, konukları etkileyebilecek en önemli bölümlerden biri olan yeme-içme mekanları, temizliğiyle, lezzetiyle, çeşitliliğiyle ve hizmetiyle değerlendirilir. Bu kriterlerin (ölçüt), tasarım yoluyla bütünleşmesi, hizmet kalitesini daha fazla ön plana çıkaran bir unsur olarak görülebilir.

Akaretler W İstanbul Otel, ilk hizmete açıldığında bünyesinde iki adet restoran, bir adet lounge- bar, bir adet özel yemek odası bulunmaktaydı. Günümüzde ise renovasyon çalışmaları gerçekleştirildiğinden dolayı bu restoranlar yerine farklı yeme-içme bölümleri yapılmaktadır. Bu çalışma kapsamında yeme-içme mekanlarının özgün aydınlatma tasarımı proje ve fotoğraflardan yararlanılarak değerlendirilecektir. Restorandan içeri girildiğinde yaklaşık 4,00 m tavan yüksekliğiyle karşılama lobisi oldukça ferah gözükmekteydi. Restoran girişinin hemen sağ tarafında konumlanan, ana barın arkasında ahşap arka bölücü paneller kullanılmıştı. Bu panellere vurulan gün ışığı aydınlatmaları, mekanın mistik havasını desteler nitelikteydi. W Hotel'in bar bölümüne ait kesitte aydınlatma sistemi görülmektedir (**Şekil.8**). Bar bankosundaki ve tavandaki sarkıt aydınlatma, bu bölümün en aydınlık seviyesi yüksek olan yerlerine konumlandırılmıştı.

Şekil.8. Akaretler W İstanbul Otel Restoran Bar Bölümü Kesit ve Aydınlatma Gösterimi (Effect Aydınlatma Tasarım Danışmanlığı, 2013)

Mekan ambiyansı; ahşap, kadife ve deri malzemelerle desteklenmişti. Restoranın ilk katında bulunan barı, rahat oturma grupları ve rahat yerleşimi ile bir tür “lounge” mekanı olarak değerlendirilebilir. **(Fotoğraf.69-70.)** de restoranın ilk kat yerleşim resmi görülmektedir.

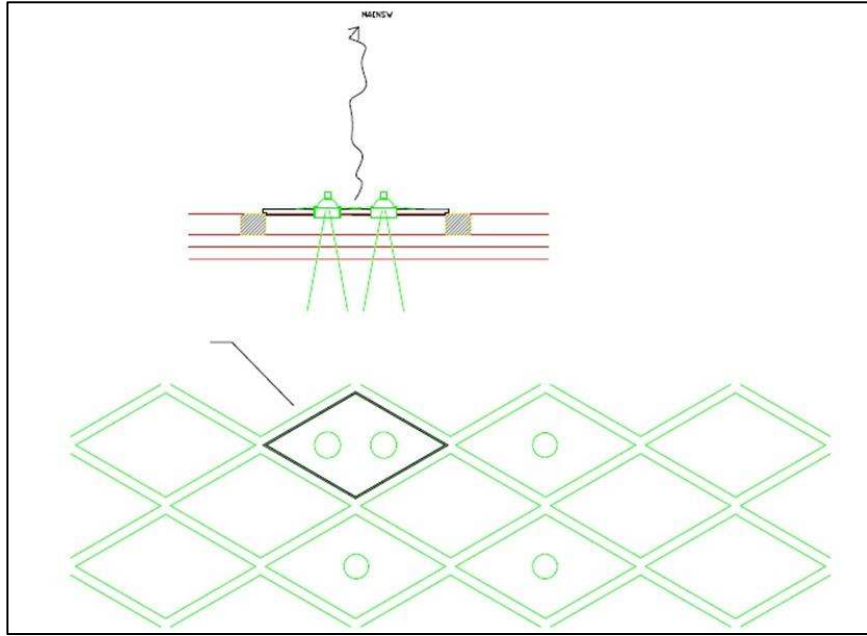

Fotoğraf.69-70. Akaretler W İstanbul Otel Spice Market İç Mekan Fotoğrafı

<http://www.mimarizm.com/mimaringobegi/Detay.aspx?id=610&Page=2> (Ekim,2014)

Lounge olarak kullanılan ilk katta 2x1 m’lik açıklıklar, loca olarak düzenlenmişti (**Fotoğraf.71-72.**). Bu localar tavandaki ahşap panelde gizlenen, led aydınlatmalar ve tavandaki özel üretim sarkıt aygıtlar tarafından aydınlatılmaktaydı (**Şekil.9**). Aynalarla kaplı kolonlar mekanı geniş algılamamızı sağlarken, mum objeler de dekoratif ışık kaynağı olma özelliği taşımaktadır.

İkinci kat, yemek yeme alanı olarak kullanılmaktaydı. Tuğla duvarların önüne tesisatları yarı gizlemek maksadıyla baklava desenli ahşap paneller konulmuştu. Yine tavanda gördüğümüz ahşap desen arkasında neon gizli aydınlatmalar ve altın rengine boyanmış metal plakalara oturtulmuş aygıtlar yer almaktaydı. Şekil.9’ da tavana yerleştirilen bu aygıtların detay çizimleri gösterilmiştir.

Şekil.9. Akaretler W İstanbul Otel Restoran Bar Bölümü Kesit ve Aydınlatma Gösterimi (Effect Aydınlatma Tasarım Danışmanlığı, 2013)

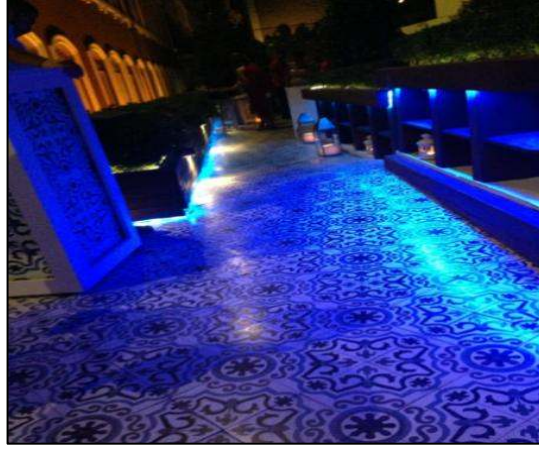

Fotoğraf.71-72. Akaretler W İstanbul Otel Restoran Bölümü

<http://www.mimarizm.com/mimaringobegi/Detay.aspx?id=610&Page=2> (Eylül, 2014)

Restoran bölümünde görülen kolonlardaki tavandan vurulan gizli aydınlatma, kişide merak duygusu uyandırmaktadır. Ayrıca masa üzerlerindeki dolaysız aydınlatma sağlayan sarkıtlar, kişinin yemeğini yerken görüşünün daha net olmasını sağlamaktadır. Bu aydınlatma estetik kaygıların dışında işlevsel olarak da önemli bir unsurdur.

Çatı katında yine Spice Market'e ait teras bölümü, hem lounge hem bar hem de restoran olarak hizmet vermekteydi. Mekana girildiğinde, zemindeki çiniler ve bitkiler ilk dikkati çeken öğelerdendi. Zemindeki bu malzeme, kullanılan mobilyaların iç kısmına gizlenen mavi led aydınlatmayla vurgulanmak istemiş olabilir. Bitkilere vurulan gün ışığıyla birlikte kontrast (karşıtlık) sağlanmaya çalışılmıştı (**Fotoğraf.73-74.**). Çatı katındaki ışıklı yolu geçmeden önce, gizli ve otel genelinde çokça karşımıza çıkan mor aydınlatmalardan oluşan bar bölümü yer almaktaydı. Bitkilerin önündeki ahşap panellere, ışıklı vurgu yapılarak sınırların belirleyici olması sağlanmıştı. Bu ışıklar, 2700 K sıcak gün ışığı olarak düzenlenmişti. Mum ışığı, gün ışığına yakın renge sahip olduğu için, otelin bu bölümünde mor ışıklara karşı yumuşak bir etki bırakmaktaydı (**Fotoğraf.75-76.**).

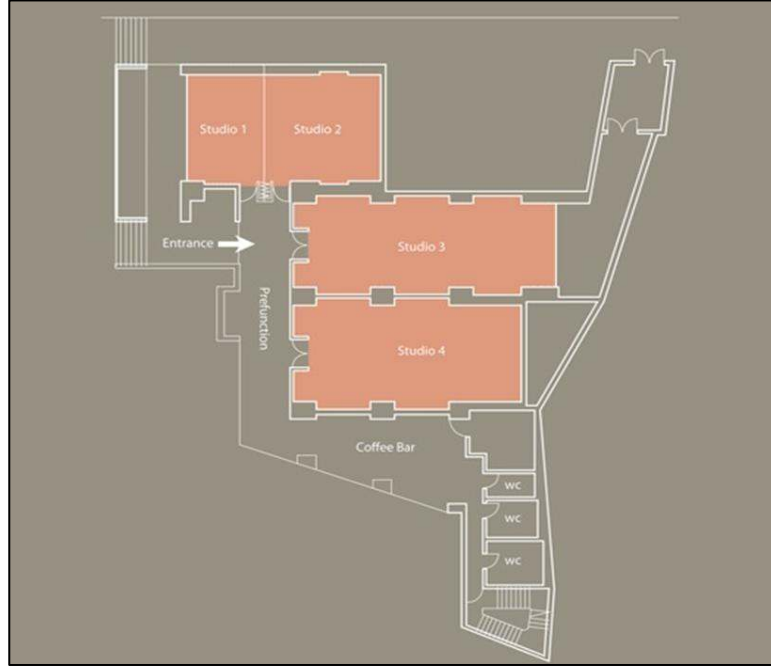
Fotoğraf.73-74. Akaretler W İstanbul Otel Çatı Restoran Bölümü
(Kosif Arşivi,2013)

Fotoğraf.75-76. Akaretler W İstanbul Otel Çatı Restoran Görüntüsü
<http://www.mimarizm.com/mimaringobegi/Detay.aspx?id=610&Page=3> (Eylül, 2014)

6.2.4. Toplantı Mekanlarının Aydınlatması

Otellerin bilinen ve tanınmasında önemli rolü olan birimlerinden biri de toplantı salonlarıdır. Akaretler W İstanbul Otel’de bu birimlere önem verildiği görülmektedir. Toplamda 340 m², beş adet eğitim ve seminer odası bulunmaktadır (Şekil.10). Kur- sök ve yeniden görevlendir mantığıyla hazırlanan bu mekanların (Tablo.5.) planları ve m² olarak büyüklükleri görülmektedir.

Şekil.10. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları Planlaması
<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Aralık, 2014)

Tablo.5. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları

<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Ocak, 2015)

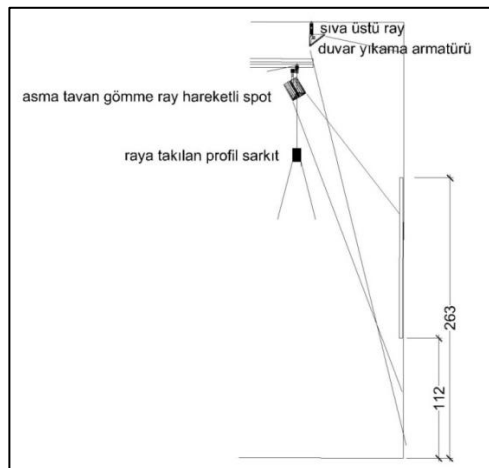
Salon	Boyut(m)	Tavan(m)	m ²	Tiyatro Düzeni	Sınıf Düzeni	Kon. Düzeni	Resepsiyon	Banket	U Düzeni
Studio 1	7x5	2,95	35	30	20	20	30	16	18
Studio 2	7x7	2,95	49	40	25	18	40	16	15
Studio 1&2	7x12	2,95	84	70	48	30	75	40	28
Studio 3	5,5x15	2,95	83	85	60	42	70	48	40
Studio 4	6,5x13	2,95	85	85	56	38	70	48	35
Fuaye	16x3	2,95	48	–	–	–	35	–	–
Kafe&Bar	4x10	2,61-3,61	40	–	–	–	45	–	–

Stüdyo 1 ve 2 olarak adlandırılan toplantı odaları gerektiğinde tek mekan olarak kullanılacak şekilde esnek bir tasarıma sahiptir. Bu toplantı salonlarının, tavan yükseklikleri 3 mt'dir. Tavan da uygulanan gizli aydınlatmada renk olarak toplantı, eğitim vb. mekanlar için uygun aydınlatma rengi olan soğuk beyaz ışık seçilmiştir (**Fotoğraf.77.**). Orta kısımlarda ise belli aralıklarda şerit şeklinde yarıklar açılmıştır. Bu yarıklara doğrusal profil aydınlatmalar ve gömme sıva altı spotlar yerleştirilmiştir. Armatürlerde ise yine renk olarak soğuk ışık kullanılmıştır. Eğitmenin ya da konuşmacının sunum yapacağı bölümde ise, tavanda vurgu spotları kullanılarak dikkati çekmek hedeflenmiştir (**Fotoğraf.78.-79.**). Bu kısımda ray soket üzerine, hareketli ray spot ve yüzey yıkayan aydınlatma armatürü tercih edilmiştir (**Şekil.11**).

Fotoğraf.77. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları 1-2

<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Aralık, 2014)

Şekil.11. Akaretler W İstanbul Otel Restoran Seminer Odaları Kürsü bölümü Aydınlatma Kesit Gösterimi (Effect Aydınlatma Tasarım Danışmanlığı, 2013)

Fotoğraf.78.-79. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları

<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Ocak,2015)

Toplantı odalarının fuaye alanlarında ise, dekorasyon ve aydınlatma tasarımı açısından bütüncül bir tasarım anlayışı ile toplantı odalarındaki yaklaşıma benzer tamamlayıcı tasarım uygulanmıştır. Aydınlatması, toplantı odaları gibi doğrusal ışıklıklar ile sağlanmıştır. Burada, yeme-içme mekanlarının aydınlatma projesine benzer nitelikte, masalar aydınlatma armatürlerinin altına gelecek şekilde konumlandırılmıştır. Fuaye bölümünde, seminer odalarında kullanılan soğuk renk ışık yerine 2700K sıcak ışık tercih edilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda, toplantı mekanları ve bunlara ait yardımcı mekanlarda işlevsel açıdan doğru aydınlatma uygulamasından söz etmek mümkündür (**Fotoğraf.80.**)

Fotoğraf.80. Akaretler W İstanbul Otel Toplantı Odaları Fuaye Bölümü

<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery>(Ocak, 2014)

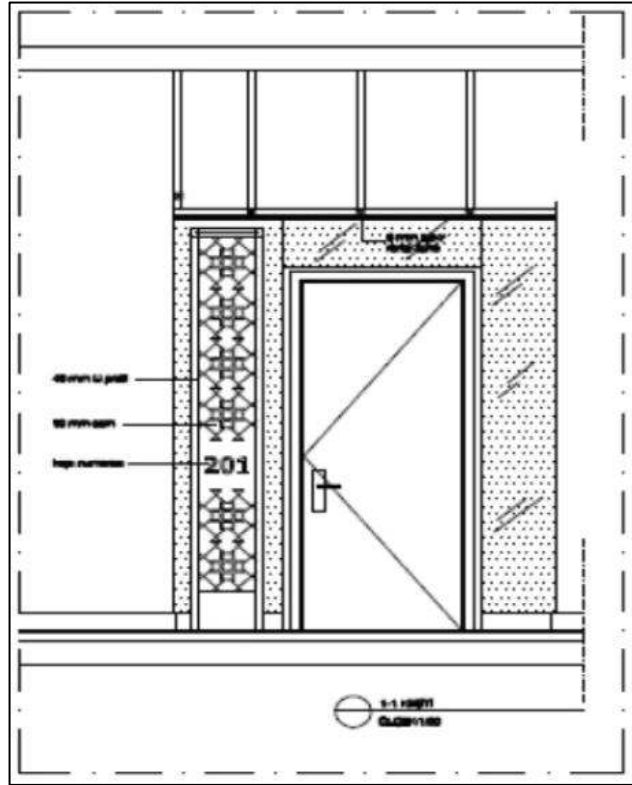
6.2.5. Yatay ve Düşey Dolaşım (Sirkülasyon) Alanlarının Aydınlatması

Bilindiği üzere otellerde, yatay dolaşım alanları koridorlar; düşey dolaşım alanları ise merdivenler ve asansörlerden oluşmaktadır. W İstanbul Otel’de birleştirici birim olarak bilinen bu alanlarda, otelin genel tasarımına uygun bir aydınlatma tasarımı uygulandığı görülmektedir. “Akaretler W İstanbul Otel” restore edilerek otel olarak yeniden işlevlendirilmiş bir tarihi yapı olduğundan sıra dışı bir koridor sistemine sahiptir. Odaların bulunduğu koridorlarda otel tasarımında hakim olan desenler karşımıza çıkmaktadır. Bu desenler kapı kenarlarından başlayıp tavana dönmekte ve karşı odanın kapı deseniyle birleşmektedir. Işıkla aydınlatılan bu plakalar hem girişi vurgulamakta hem de genel aydınlatmaya büyük katkıda bulunmaktadır. Bu ışıklı plakaların haricinde, genel aydınlatma tavanda gizli ışıkla sağlanmıştır. **(Fotoğraf.81.)** de oda koridorlarının, oda giriş kapısı görünüşü ve detayları, **(Şekil.12)**’de mimari grubun çizimi gösterilmiştir.

Fotoğraf.81. Akaretler W İstanbul Otel Oda Koridoru

(Effect Aydınlatma Tasarım Danışmanlığı, 2013)

Şekil.12. Akaretler W İstanbul Otel Oda Koridor Çizimi

(Effect Aydınlatma Tasarım Danışmanlığı, 2013)

Bodrum kattaki koridorlarda ise, gizli aydınlatma haricinde gömme spotlar kullanılmıştır. Otel bölümlerini gösteren duvarlardaki yazı tabelalarına vurgulu aydınlatma uygulanmıştır. Giriş katından rampayla inilen bay ve bayan tuvalet geçiş koridorunun görseli bulunmaktadır (**Fotoğraf.82-83.**).

Fotoğraf.82-83. Akaretler W İstanbul Otel Koridor Bölümü (Kosif Arşivi, 2013)

Düşey dolaşım alanı olarak bilinen ve çekirdek elemanlardan biri olan merdiven, aydınlatması ile Akaretler W İstanbul Otel’de, yönlendirici özelliği ve tasarımıyla bütünleşmesi ile ön plana çıkmaktadır. Merdiven aydınlatmasında sadece merdiven altı gizli led kullanımı ile, otelde hakim olan “loşluk” tasarımına bağlı kalınmıştır (**Fotoğraf.84.**).

Fotoğraf.84. Akaretler W İstanbul Otel Çekirdek Merdiven Bölümü
<http://www.wistanbul.com.tr/tr/gallery> (Eylül, 2014)

Genel olarak W İstanbul Otel'in aydınlatma sistemi (**Tablo.6.**)'da gösterildiği gibi aydınlatma sistemi uygulanmıştır.

Tablo.6. Akaretler W İstanbul Otel Mekanların İç Aydınlatma Gösterimi
(Kosif, 2015)

Akaretler W İstanbul Otel	Aydınlatma Türü	Kullanılan Aydınlatma Elemanı	Işığın Rengi
Lobi&Giriş	duvar aydınlatması sarkit aydınlatma zemin aydınlatması tavan teknik ayd. hareketli yer ayd. Dekoratif ayd.	gizli led aydınlatma dekoratif sarkit gizli led aydınlatma spot lambader mum	mavi gün ışığı macenta-amber beyaz gün ışığı gün ışığı
Yatak Odaları			
Standart Oda	tavan aydınlatması zemin aydınlatması duvar aydınlatması duvar aydınlatması sarkit aydınlatma hareketli yer ayd. hareketli masa lambası	perde gizli led aydınlatma yatak altı gizli led aydınlatma okuma ağı yatak başı üstü led aydınlatma dekortif sarkit lambader masa lambası	gün ışığı kırmızı gün ışığı kırmızı gün ışığı gün ışığı gün ışığı
Suit Oda	tavan aydınlatması yer aydınlatması duvar aydınlatması duvar aydınlatması sarkit aydınlatma hareketli yer ayd. hareketli masa lambası	perde gizli led aydınlatma yatak altı gizli led aydınlatma okuma ağı yatak başı üstü gizli led aydınlatma dekortif sarkit lambader masa lambası	gün ışığı kırmızı gün ışığı kırmızı gün ışığı gün ışığı gün ışığı
Wow Suit	tavan aydınlatması tavan aydınlatması yer aydınlatması duvar aydınlatması duvar aydınlatması sarkit aydınlatma hareketli yer ayd. hareketli masa lambası	gizli led aydınlatma gizli led aydınlatma gizli led aydınlatma okuma ağı gizli led aydınlatma dekortif sarkit lambader masa lambası	kırmızı gün ışığı kırmızı gün ışığı kırmızı gün ışığı gün ışığı gün ışığı
Extreme Wow Suit	tavan aydınlatması zemin aydınlatması duvar aydınlatması duvar aydınlatması sarkit aydınlatma hareketli yer ayd. hareketli masa lambası	perde gizli led aydınlatma yatak altı gizli led aydınlatma okuma ağı aplik cam dekortif sarkit lambader masa lambası	macenta mavi gün ışığı gün ışığı gün ışığı gün ışığı gün ışığı
Yeme&içme Mekanları			
İç Mekan	tavan aydınlatması tavan aydınlatması duvar aydınlatması sarkit aydınlatma duvar gizli aydınlatma	gizli spot gizli led aydınlatma hareketli spot cam dekortif sarkit led aydınlatma	gün ışığı gün ışığı gün ışığı gün ışığı gün ışığı
Teras	zemin gizli aydınlatma gizli aydınlatması hareketli tavan ayd. sarkit ayd.	platform led aydınlatma bar bankosu gizli led aydınlatma hareketli spot dekoratif sarkit ayd.	mavi macenta gün ışığı gün ışığı
Toplantı Mekanları	tavan aydınlatması tavan aydınlatması	sabit-hareketli spot ışık bandı gizli led ayd.	beyaz gün ışığı
Sirkülasyon	tavan gizli ayd. tavan gizli ayd. duvar ayd. zemin gizli ayd.	ışık bandı gizli ayd. Spot oda giriş panel kapısı merdiven basamak altı gizli led	gün ışığı gün ışığı macenta gün ışığı

7. SONUÇ

Küreselleşme kavramının her geçen gün etkinliğini arttırdığı dünyamızda, teknoloji ve tasarımın hızla geliştiğini görmekteyiz. Bu gelişim sürecinde yeniliklerin ortaya çıkması her alanda rekabete yol açmaktadır. Birçok konuda olduğu gibi bu yenilenme ve gelişme durumu mimarlığı da etkilemiştir. Aydınlatma kavramının, mimarlığın ayrılmaz bir unsuru olarak düşünüldüğünde önemli bir yere sahip olduğunu görmekteyiz.

Aydınlatma konusu, tarihsel süreçte birçok değişime uğramıştır. Bilim ve teknolojiye bağlı değişim, şüphesiz aydınlatma konusunu da etkileyip devam edecektir. Aydınlatmada en önemli atılımlardan biri, elektriğin icat edilmesiyle akkor telli lambaların üretimi ve kullanımıdır. Bu akkor telli lambalar, çoğunlukla mekanların ortasından sarkıtılarak kullanılırdı. Yalnız bu lambaların az ışık vermesi, sadece görünürlüğü sağlamıştır. Çağın ve teknolojinin gelişimi ile, az ışık veren akkor telli lambaların yanı sıra, daha çok ve daha ucuz ışık kaynakları üretilmiştir. Dolayısıyla, ışığın hesaplama yöntemi ve ışık şiddeti ölçme durumu yani aydınlatma tekniğinin ilerlemesi aydınlatma tasarım kavramının çıkmasına sebep olmuştur. Aydınlatma tasarımının kalitesi, ışığın nicelik ve nitelik konularını ön plana çıkarmıştır. Nitelikli aydınlatma aracılığıyla, renkler, malzemeler, ayrıntılar, doku ve boyut özellikleri ortaya çıkmıştır. Bu durum aydınlatmanın mimarideki önemini arttırmıştır. Aydınlatmanın teknik yönü olduğu gibi, sanatsal değerinin de olduğu görülmektedir.

Çağdaş mimarinin yanı sıra restore edilip yeniden işlevlendirilen yapıların ön plana çıkması mimarideki çeşitliliği arttırmıştır. Mekanları, farklı işlevle yeniden kullanmak için izlenen yolda bazı tasarım aşamaları söz konusudur. Bu tasarım aşamaları sırasıyla rölöve, restitüsyon, restorasyon projesi ve uygulama aşamalarıdır. Disiplinler arası bir çalışmayla tarihi eserin geçmişine, yeni mimari ifadesine ve restorasyon kuramlarına uygun bir aydınlatma projesi hazırlanması doğru bir yol olarak kabul edilmektedir. Aydınlatma konusu ise belirtilen bu aşamalara destekleyici unsur olarak görülebilir.

Çalışmada örnek olarak incelenen “W İstanbul Otel”in de içinde bulunduğu tarihi yapı grubu “Akaretler Sıraevler”e, restorasyon çalışması sonrası yeni bir işlev kazandırılmıştır. Birçok olaya tanıklık etmiş ve önemli kişilerin yaşam yeri olarak

bilinen “Akaretler Sıraev”in mimari projesiyle aydınlatma projesi birlikte incelendiğinde, özgün dış cephesine tasarım açısından farklı müdahaleler yapılmadığı görülmektedir. Bütünlüğü bozmamak adına aydınlatma sistemi de bu düşünceyle tasarlanmıştır. Ortak çatı bantları yapılarak bu bantlar sıcak gün ışığı rengiyle aydınlatılmıştır. Teknik yaklaşım ve uygulanan ışık rengi, tarihi dokuyla bütünleştirilmeye çalışılmıştır. Kullanıcılara sürekli ve tarihi bir cadde görüntüsü verdiği düşünülebilir.

“Akaret Sıraev”lerde konaklama birimine dönüştürülen “W İstanbul Otel”in iç mekan aydınlatma tasarımının ise, dış cepheden yer yer farklı bir tasarım anlayışında olduğu görülmektedir. Karşılama alanı olarak nitelendirilen giriş holünde, giriş bankosu ve bekleme alanı tarihi kimliği bozmadan çağdaş yaklaşımlarla tasarlanmıştır. Bankonun üstündeki zümrüt desenli panelin yeşil aydınlatması, tavandaki dolaylı aydınlatmalar, dekoratif sarkıtlar ve mumlarla desteklenmiş bu mekan, tarihi yapının kimliğini destekleyici bir yaklaşım olarak düşünülebilir. Lobi genelinde, çağdaş otellere kıyasla dolaysız aydınlatma tercih edilmemiş, gizli ve dolaylı aydınlatmayla genel aydınlatma sağlanmıştır. Bu aydınlatma yaklaşımı otelin önemli birimlerinden olan yeme-iç birimlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Lobide olduğu gibi restoranda da, danışma ve bir tür dinlenme salonu olarak adlandırılan “lounge” bölümü için, gizli aydınlatmalar ve sarkıtlar tercih edilmiştir.

“W İstanbul Otel” bünyesinde çok farklı oda tipleri bulundurmaktadır. Farklı oda tiplerine göre farklı ışık rengi seçilmiş olup, yer yer bölgesel aydınlatmalara da yer verilmiştir. Odalar karakteristik özellikleri doğrultusunda farklı aydınlatma aygıtıyla aydınlatılmıştır. Tarihi mekanlarda pencere açıklıkları çağdaş mekanlara kıyasla daha azdır. Dönemin mimari şartlarına göre yapılan bu yapılarda, bazı odalarda pencere açıklıkları diğer odalara göre daha fazla bulunmaktadır. Aydınlatma tasarımcıları, gün ışığından yararlanmış, yapay aydınlatmayı bu odalarda daha az tercih etmiştir. Genel olarak odalarda gördüğümüz kırmızı ışık, yeterli ışık vermediğinden dolayı odaların aydınlık seviyesinin yetersiz kaldığı görülmektedir.

Toplantı salonlarının, otelin diğer bölümlerine göre aydınlık seviyesi bakımından daha yüksek oluşu doğru bir yaklaşım olarak düşünülebilir. Eğitim, toplantı, seminer vb. işlere hizmet veren bu mekanlarda yüksek aydınlık seviyesinin yakalanması, kullanıcıların daha konforlu çalışmasına olanak sağlamaktadır. Fuaye

alanlarında ise, toplantı salonlarında bulunan aydınlatma sisteminin devam etmesi ve ek olarak yemek masalarının bulunduğu bölgeye bölgesel aydınlatmayla destek verilmesi, aydınlık seviyesi yüksek bir mekan yaratılmasının nedenlerindendir.

Bu bilgiler ışığında, günümüzde inşaatı yapılan çağdaş otellerdeki yüksek aydınlık seviyesinin “W İstanbul Otel” de görülmediği gözlenmektedir. “W İstanbul Otel” de tasarım ile aydınlatma projesinin paralel geliştirildiğini söyleyebiliriz. Teknik yönden tarihi yapıya zarar vermeden mimariye ayak uyduran bir planlama uygulandığı görülmektedir. Ancak, tarihi yapı grubu olan Akaret Sıraevler’deki “W İstanbul Otel”de uygulanan ışık rengi ve armatür seçimi tarihi yapıyı ön plana çıkartmamaktadır. Tasarımcılar, bir yandan mimari yapıya farklı bir anlam yüklerken, diğer yandan aydınlatmanın mimari yapının önüne geçmesine neden olmuşlardır. Bu durum, kişilerin bekledikleri algının farklı yöne kaymasına yani tarihi yapının ikinci plana atılmasına yol açmışlardır.

Aydınlatma sisteminde, çağdaş yaklaşımların kullanımı ile “W İstanbul Otel” in aydınlatma aygıtlarının ve teknik yöntemin sıra dışı olduğunu görülmektedir. “W İstanbul Otel” in hemen her duvarı, tavanı ve mekanı farklı bir yöntemle aydınlatılmıştır. Çeşitliliğin ön planda olduğu aydınlatma tasarımı, kullanıcılara görsel zenginlikler sunmaktadır. Otelin büyük bir bölümünde, bölgesel aydınlatma sistemi, genel aydınlatma sistemini oluşturmaktadır. Bu yaklaşımın, otelin bazı mekanlarında aydınlık seviyesinin düşük kalmasına sebep olduğu düşünülebilir. Her birime ayrı çözümler getiren aydınlatma tasarımcılarının, “loşluk” kavramını vurguladıkları görülmektedir. Otelde hakim olan düşük ışık seviyesinin kullanıcılar açısından olumsuz etkilere yol açması söz konusu olabilir.

Yapılan bu çalışma sonucunda, restore edilen yapıların aydınlatma tasarımının, çağdaş yapıların standartlarından farklı bir anlayışla uygulandığı görülmektedir. Tarihi ve çağdaş yapıların, mimarideki farklılıkları, aydınlatma tasarım yaklaşımlarını da büyük ölçüde etkilemiştir. Araştırma kapsamındaki “W İstanbul Otel”in aydınlatma sistemi de bu düşünceyle tasarlanmıştır. Çağdaş konaklama yapılarının aydınlatma standartları genel olarak “W İstanbul Otel” de karşımıza çıkmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z. (1996). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. İstanbul: YEM Yayınları
- Alsaç, Ü. (1995). *Türkiye'de Restorasyon*. İstanbul: İletişim Yayınları
- Architerra, (2009). Visual Comfort in Chapter 4. Erişim Tarihi: 01.11.2013.
http://www.architerra.gr/EducationalMaterial/CH4_2_VISUAL_COMFORT.pdf.
- Ataç, F. (2013). *Kütüphanelerde Doğal Ve Yapay Aydınlatma Kriterleri: ODTÜ Merkez Kütüphanesinin Okuma Salonlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi
- Bayram, S. (1999). Akaretler- Sultan II. Abdülhamid'in 1888 Tarihli Vakfiyesi Ve Osmanlı'da İlk Toplu Konut Projesi, Türk- İslam Kültür Ve Medeniyeti. 11.09.2014, <http://www.sadibayram.com/?page=makaleler&mid=231&id=3>
- Bilsel, S. G., Polat E., Yılmaz, N., (2003). *Değişim- Dönüşüm Sürecinde "Kimlik Arayışları" ve "Kentsel Yenileşme" Kavramı*. Kentsel Dönüşüm Sempozyumu'nda sunulan Bildiri. Yıldız Teknik Üniversitesi, (s. 53- 55). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul
- Erdoğan, B. (2008). *Tarihi Eserlerde Aydınlatma Tasarımının Kent Kimliğindeki ve Algısındaki Yeri*. Dokuz Eylül Üniversitesi
- Eskenazi, M. (1980). *Aydınlatma Tekniği*, İstanbul Teknik Üniversitesi
- Effect Aydınlatma Tasarım Danışmanlık Ofis
- Fontoynt, M., (1999). "Daylight Performance of Buildings", James and James (Science Publishers), France.
- Geomim Mimarlık ve Effect Aydınlatma Tasarımı ve Danışmanlığı
- Göker, K., M. (2002). *İçmimarlık- Tasarımda Aydınlatma; İlke, Sistem, Tasarım Bağlantısı*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi

- Güler, H. G. (2007). *Aydınlatma Armatür Tasarımında Gerçek Değer ile Tasarım Değerinin Karsılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi
- Küçükdoğu, M. (1996). *Aydınlatma*, İstanbul
- Kürkçü, E.A., Çakar. İ., ve Zeyrek., S. (2006). *İşyerlerinde Aydınlatma. İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı, İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğü (İSGÜM)*.
- MEGEP, (2008). *Sanat ve Tasarım, Aydınlatma Elemanları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Merter Belediyesi, İmar Müdürlüğü Arşivi
- Özkaya, M. ve Tüfekçi, T. (2011). *Aydınlatma Tekniği*. İstanbul: Birsen Yayınevi
- Payzanoğlu, G. (1998). *Cam Katkılı Tikel Aydınlatma Elemanları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi
- Şerefhanoglu, M. (1972). *Konutlarda Aydınlatma*. İstanbul: İstanbul Yayınevi
- Serehanoglu, M. ve Bostancı, T. (23- 23 Kasım 2000). *Aydınlatmada Fiber Optik Kullanımı 3. Ulusal Aydınlatma Kongresi*, (s. 162- 167), İstanbul
- Sirel, Ş. (1997). *Aydınlatma Sözlüğü*, İstanbul: YEM Yayınları
- Sürmegöz, K. (2010). Tarihi Çevrelerin Yeniden Değerlendirilmesine Araç Olarak Kentsel Tasarım; Beşiktaş Akaretler Sıraevleri Örneği. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
- Turgay, O., Altuncu, D. (2011). *İç Mekanda Kullanılan Yapay Aydınlatmanın Kullanıcı Açısından Etkileri*. Çankaya Üniversitesi
- Ünansal, N. (1990). *Aydınlatma, Isıtma, Havalandırma*, İstanbul
- Ünver, R. (2000). *Aydınlatma ve Dini Yapılar Tasarımı*, İstanbul

ÖZGEÇMİŞ

26 Eylül 1986 tarihinde İstanbul'da doğdum. İlkokul öğrenimimi Samsun, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladım. 2005 yılında öğrenim görmeye başladığım Lefke Avrupa Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümünden 2010 yılında mezun oldum. 2012 yılında Beykent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde İç Mimarlık Anabilim Dalında yüksek lisansa başladım.

Yeşim KOSİF